

Özel Gereksinimli Kadınların Hijyenik Ped Kullanımlarına İlişkin Ebeveynlerin Görüşlerinin İncelenmesi

[Türkçe okumak için tıklayınız](#)

Investigation of Parents' Views on the Use of Sanitary Pads by Women with Special Needs

[Click here to read in English](#)

Gönderim Tarihi | Date Received: 03.12.2024

Kabul Tarihi | Date Accepted: 22.05.2025

Erken Görünüm | Online First: 26.06.2025

Ashhan Sezik¹

Zekai Alper Alp³

Pınar Yaşar-Hayal²

Funda Aksoy⁴

¹ Uzman, Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul, Türkiye, E-posta: sezikaslihan@gmail.com

² Dr., Trabzon Üniversitesi, Trabzon, Türkiye, E-posta: pinaryasar@trabzon.edu.tr

³ Sorumlu Yazar: Arş. Gör. Erciyes Üniversitesi, Kayseri, Türkiye, E-posta: zekaialp@erciyes.edu.tr

⁴ Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye, E-posta: fundap@anadolu.edu.tr

Etik Onay | Ethical Approve

Trabzon Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 21.02.2021 tarihli etik kurul onayı alınmıştır.

Ethics committee approval dated 21.02.2021 was obtained from the Trabzon University Ethics Committee.

Yazarların Katkı Düzeyleri | Authors' Contributions

Bu çalışmada birinci ve ikinci yazar araştırmanın planlama ve uygulama sürecine, ikinci ve üçüncü yazar ise raporlama aşamasında katkıda bulunmuştur.

In this study, the first and second authors contributed to the planning and implementation of the research, while the second and third authors contributed to the reporting phase.

Çıkar Çatışması Beyanı | Conflict of Interest

Makalenin herhangi bir aşamasında maddi veya manevi çıkar sağlanmamıştır. Yazarlar çalışma kapsamında herhangi bir kurum ve kişi ile çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir.

No pecuniary or non-pecuniary interest was provided at any article stage. The authors declare that there is no conflict of interest with any institution or person within the scope of the study.

Destek | Funding

Araştırmanın fonlanması halinde alınan desteğe ilişkin bilgiler bu bölüme yazılmalıdır.

If the research is funded, information on the support received should be written in this section.

Teşekkür | Acknowledgement

Araştırmamıza katılan ebeveynlere ve bu makalenin dil kontrolünü gerçekleştiren Erciyes Üniversitesi Araştırma Dekanlığı Bilimsel Metin Destekleme Ofisi'ne teşekkürlerimizi sunarız.

We thank the parents who participated in the study and the Editing Office of the Dean for Research at Erciyes University for proofreading the manuscript.

Dergimizde yayımlanan çalışmaların telif hakları yazarlara ait olup, ticari kullanım hakkı dergimize aittir. Çalışmalar CC-BY-NC-ND lisansı ile açık erişim olarak yayımlanmaktadır.

The copyrights of the studies published in our journal belong to the authors, and the journal reserves the right to commercial use. These studies are published as open access with the CC-BY-NC-ND license.

Özel Gereksinimli Kadınların Hijyenik Ped Kullanımlarına İlişkin Ebeveynlerin Görüşlerinin İncelenmesi

Aslıhan Sezik¹

Zekai Alper Alp³

Pınar Yaşar-Hayal²

Funda Aksoy⁴

¹ Uzman, Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul, Türkiye, E-posta: sezikaslihan@gmail.com

² Dr., Trabzon Üniversitesi, Trabzon, Türkiye, E-posta: pinaryasar@trabzon.edu.tr

³ Sorumlu Yazar: Arş. Gör. Erciyes Üniversitesi, Kayseri, Türkiye, E-posta: zekaialp@erciyes.edu.tr

⁴ Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye, E-posta: fundap@anadolu.edu.tr

Öz

Giriş: Özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemlerinde ihtiyaç duydukları hijyenik ped kullanma durumları ve ebeveynlerinin deneyimlerinin değerlendirilmesi, bu bireylerin ve ailelerinin ihtiyaçlarının anlaşılması açısından önemlidir. Bu çalışmanın amacı, özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanımıyla ilgili ebeveyn görüşleri ve deneyimlerini incelemektir.

Yöntem: Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgu bilim) deseni kullanılmıştır. Özel gereksinimli 10-18 yaş aralığında kızı olan 10 gönüllü ebeveyn çalışma grubunu oluşturmuştur. Veriler, alan yazından elde edilen bilgilerle geliştirilen, özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanma durumları ve ebeveynlerin deneyimlerine ilişkin beş soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış ve içerik analizi tekniğiyle yorumlanmıştır.

Bulgular: Araştırmada, özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemlerini fark edememe, hijyenik ped kullanma becerisini gerçekleştirememe sorunları ile karşılaştıkları, bu dönemde yaşadıkları fiziksel ve duygusal değişiklikler nedeniyle problem davranışlar sergiledikleri, sosyal faaliyetlere katılımlarının sınırlandığı ve menstrüasyon dönemi hakkında eğitsel olarak desteklenmedikleri bulgularına ulaşılmıştır.

Tartışma: Bu çalışmadan elde edilen bulgular alan yazında bu konuda yürütülmüş diğer çalışmaların bulgularıyla tartışılmış, özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemlerinin olumsuz etkilerini atlatabilmelerinde hijyenik ped kullanma becerisinin öğretilmesine özen gösterilmesi ve ileride uygulama araştırmalarının yürütülmesi önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: Menstrüasyon, cinsel bakım, zihinsel yetersizlik, otizm spektrum bozukluğu, nitel araştırma.

Geliş tarihi: 03.12.2024 **Kabul tarihi:** 22.05.2025 **Erken Görünüm:** 26.06.2025

Atf bilgisi: Sezik, A., Yaşar-Hayal, P., Alp, Z. A., & Aksoy, F. (2026). Özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanımlarına ilişkin ebeveynlerin görüşlerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 27(1), 53-76. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.1595434>

Giriş

Çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemi olarak bilinen ergenlik dönemi fiziksel, duygusal ve sosyal değişimleri beraberinde getirmektedir (Aybak & İpek, 2021). Bu dönemde genital bölgede tüylenme, kadınlarda meme gelişimi, erkeklerde ses değişikliği gibi cinsiyet karakterleri belirginleşmektedir (Çobanoğlu & Karabekiroğlu, 2018). Bu değişim ve gelişmeler arasında kadınlar açısından önemli olanlardan birisi de menstrüasyon dönemi olarak belirtilmektedir (Akbaş & Sanberk, 2012; Crouch & Mckenzie, 1999). Menstrüasyon dönemi, menarj (ilk adet görme) ile başlayıp menopoza (son adet görme) kadar devam eden süreç olarak tanımlanmaktadır (Baytur, 2021). Bu süreç içerisinde kadınların üreme fonksiyonlarının sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için her ay düzenli olarak menstrüel döngü adı verilen değişimleri görmeleri gerekmektedir (Argan vd., 2023). Menstrüel döngü, kadının vücudunun gebeliğe hazırlanması için her ay yeni bir duvar hazırlanması ve gebelik gerçekleşmediği takdirde bu duvarın yıkılması ile başlar. Yıkılan duvarın vücuttan atılması kanama ile gerçekleşir ve bu kanama menstrüel kanama olarak tanımlanırken kanamanın her ay düzenli olarak gerçekleşmesi ise menstrüel döngü olarak adlandırılır (Taşkın, 2016).

Kadınların düzenli menstrüasyon dönemini yaşamaları, onların cinsel açıdan sağlıklı olduklarını göstermektedir (Dündar & Özsoy, 2017). Bu dönemde kadınların cinsel sağlıklarını koruyabilmeleri için birtakım öz bakım yeteneği gerektiren rutinleri gerçekleştirmeleri önemlidir. Bu rutinlerden bazıları; genital bölge temizliği, banyo yapma, kıyafet değişimi ve menstrüel bakım becerilerini içermektedir. Menstrüel bakım becerileri, menstrüasyon döneminde gerçekleşen kanamanın kıyafetini dışına çıkmasını engelleyen menstrüel kap, pamuklu bez, tampon, regl külotu veya hijyenik ped gibi ürünlerin kullanımı ile ilgilidir (Baytur, 2021). Bahsi geçen bu beceriler, kadınların cinsel sağlığı açısından menstrüasyon döneminde rahim ve rahim ağzının menstrüel kanama nedeniyle enfeksiyonlara karşı açık hale gelmesi ve bu enfeksiyon risklerinden korunmaları açısından önemlidir (Kilci-Erciyas vd., 2022). Diğer taraftan, kadınların sosyal yaşamlarında bakımlı görünmelerine yardımcı olarak bu dönemde kendilerini güvende hissetmelerine de yardımcı olup günlük yaşantılarını da desteklemektedir (Kurtoğlu & Cavkaytar, 2021). Alanyazında özel gereksinimli kadınların menstrüel bakım ve kişisel hijyen becerilerini edinmelerinin; günlük yaşamlarında hijyenle ilgili rutinleri bağımsız şekilde takip edebilmelerinde, menstrüasyon dönemlerini daha az kaygılı geçirmelerinde ve sosyal etkileşimleri üzerinde olumlu etkileri olduğu belirtilmektedir (Kaydırak vd., 2023). Bu süreçte kaygı düzeylerinin azalmasının ve sosyal etkileşimlerinin artmasının psikolojik ve sosyal iyilik hallerini de geliştirdiği vurgulanmaktadır (McLay vd., 2021). Ayrıca, ebeveynlerin, çocuklarının menstrüasyon dönemi becerilerini bağımsız olarak gerçekleştirmeleri sayesinde onların günlük rutinlerini sürdürebilmelerinin kendilerini de psikolojik olarak rahatlatmış ifade ettikleri bildirilmektedir (Armah-Ansah vd., 2023). Bu doğrultuda, menstrüasyon döneminde gerekli becerilerin ediniminin; özellikle özel gereksinimli kadınların yaşamlarına etkin katılımlarını desteklemesi ve onların fiziksel, duygusal ve sosyal açıdan gelişimlerini olumlu yönde etkilemesi nedeniyle önemsenmesi gerektiği söylenebilir.

Menstrüasyon döneminin doğru şekilde yönetilebilmesi için, bu döneme özgü becerilerin doğru bir şekilde uygulanması önemlidir. Bu becerilerin doğru şekilde uygulanması, öncelikle kadınların rahat edebilecekleri bir ortama, daha sonra yeterli hijyen bilgisine sahip olmalarına ve menstrüasyon döneminde kullanılacak kişisel bakım ürünlerinin tercihlerine bağlıdır (Prabhakar vd., 2025). Kadınların bu dönemde tercih ettikleri kişisel bakım ürünlerinden pamuklu bez kullanımı menstrüel kanamayı önlemek açısından diğer bakım ürünlerine göre daha sınırlıdır ve tekrar tekrar kullanılmasını gerektirdiğinden genital bölge enfeksiyonlarına karşı korumada yetersizdir (Argan vd., 2023). Bir diğer uygulama olan regl külotları ise günlük yaşam içerisinde kadınlara güven vererek rahat etmelerini sağlayan bir ürün olmasına rağmen maliyetli olması kadınların regl külotlarına erişimlerini sınırlandırmaktadır (Enoch vd., 2020). Menstrüasyon dönemleri için kullanımı kolay ve en maliyetsiz ürünler ise menstrüel kap ve tampon kullanımıdır (Baytur, 2021). Bu ürünler kadınların gün içerisinde bezlerden duyabilecekleri rahatsızlıkları önlemede ve genital bölge sağlığının korunması açısından da etkilidir. Ancak bazı toplumlarda menstrüel kap ve tampon kullanımına karşı örf, adet, gelenek ve inanışlara göre özellikle genç kızların bu tür ürünleri kullanımlarına karşı olumsuz tutum geliştirdikleri bilinmektedir (Anisa, 2019). Bu gibi nedenlerden dolayı, kadınların cinsel sağlıklarını korumak ve toplumun kültürel yapısından etkilenmemek adına kadınlar tarafından en çok tercih edilen menstrüel bakım ürünü hijyenik pedlerdir (Frawley & Wilson, 2016). Hijyenik ped kullanımı, menstrüasyon döneminin başlangıcından bitimine kadar olan süreçte pedin çamaşıra yerleştirilmesi, gün içerisinde düzenli aralıklarla değiştirilmesi, uygun şekilde çöpe atılması gibi karmaşık uygulama basamaklarını içermektedir (Hennegan vd., 2021). Bu nedenle, kadınların bu beceriyi getirebilmeleri için deneyime sahip olmaları gerekmektedir (Gray vd., 2021). Tipik gelişim gösteren kadınlar, hijyenik ped ile ilgili bu karmaşık süreci aile üyelerinden, akranlarından veya medya aracılığı ile gözlemleyerek ve kendileri deneyimleyerek öğrenebilirken, özel gereksinimli kadınların bilişsel, fiziksel ve duyuşsal becerilerinde yaşadıkları sınırlılıklar bu beceriyi edinimlerini kısıtlayarak genellikle ebeveyn veya bakıcı desteği ile bu süreci yürütmelerine neden olmaktadır (Cummins vd., 2020). Bu durum ise, onların bağımsız yaşamlarını engelleyerek bu sürece karşı olumsuz tutum geliştirmelerini etkilemektedir (Power vd., 2020).

Kadınların menstrüasyon dönemlerinde kişisel bakımlarına yönelik becerileri sergilemede sıklıkla ebeveyn veya bakıcı desteğine ihtiyaç duymaları, sadece özel gereksinimli kadınları olumsuz etkilemekle kalmayıp ebeveynlerinin veya destek sağlayan kişilerin de günlük yaşantılarına devam etmelerinde sınırlılıklar yaratmaktadır (Goli vd., 2020). Alan yazındaki araştırmalar, özel gereksinimli kadınların kişisel bakım becerilerini edinmede ebeveynlerin önemli roller üstlendiklerini; üstlenilen bu rollerin ebeveynlerin kişisel yaşamlarını sürdürmelerinde zorlayıcı etkilere sahip olduğunu belirtmektedir (Gönenç vd., 2020; Turan-Gürhopur & İşler Dalgıç, 2017). Ebeveynlerin, özel gereksinimli kadınların kişisel bakım becerilerini de kendileri tarafından gerçekleştirmeleri konusunda sorumluluk almaları sonucunda, çocuklarının ailelerine bağımlılık seviyesi artmaktadır (Orum-Çattık & Ergenekon, 2019). Kişisel bakım becerileri ile ilgili, Kürtüncü ve Kurt (2020) tarafından zihinsel yetersizliği (ZY) olan bireylerin cinsel eğitimleri konusunda ebeveynlerin görüşlerinin incelendiği çalışmada; ebeveynler özel gereksinimli çocuklarının genital bölge temizliği ve menstrüasyon dönemlerinde hijyenik pedin kullanımını bağımsız olarak yerine getiremedikleri, kendileri tarafından ihtiyaçlarının giderildiği ve bu durumun ebeveynlerin sorumluluklarını artırarak günlük yaşamlarını da olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Down sendromlu çocuğa sahip ebeveynlerle yürütülen nitel çalışmada ise (Yaacob vd., 2012), down sendromlu kadınların menstrüasyon dönemlerinde hijyenik ped kullanımını gerçekleştiremediklerini ve bu durumun sonucunda bağımsız şekilde hareket edemeyen kızların problem davranışları sergiledikleri bildirilmiştir. Ailelerin, kişisel bakım becerileri konusunda çocukları ile yakından ilgilenmek zorunda oldukları ve günlük yaşamda vakitlerinin çoğunu birlikte geçirdikleri; bu nedenle çocuklarına gerekli eğitimlerin sağlanmasını istediklerini ancak bu eğitimlere nasıl erişecekleri konusunda bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir (Baytur, 2021; Gray vd., 2021). Bu nedenle, özel gereksinimli kadınlara menstrüasyon dönemi için gerekli hijyen becerilerinin öğretiminin hem kendilerinin hem de ebeveynlerinin veya bakım verenlerinin bağımsız yaşam sürdürmeleri açısından önemli olduğu söylenebilir.

Menstrüasyon dönemine özgü bakım becerilerinin yapısının karmaşıklığı ve birçok beceri basamağını içermesi, özel gereksinimli kadınların farklı gelişim ve öğrenme özellikleri ile birleştiğinde menstrüasyon dönemini takip etme ve bu dönemle ilgili uygulamaları gerçekleştirme yeterliliklerini daha zorlayıcı hale getirmektedir (Flavin vd., 2019). Bu dönemde özel gereksinimli kadınların; menstrüasyon belirtilerini fark edememek, menstrüel hijyeni sürdürememek, menstrüasyona özgü yaşanan ağrıların sonucunda problem davranış sergilemek gibi sorunlarla karşılaştıkları ve bu duruma bağlı olarak ebeveynlerin kızlarının menstrüasyona özgü mahremiyetlerini koruyamamaları ve cinsel istismara uğramaları konusunda endişeli oldukları bildirilmektedir (Klein vd., 2015). Özel gereksinimli kadınların menstrüasyon döneminde yaşadıkları sorunlarla ilgili, Karthikayini ve Arun (2021) tarafından yürütülen çalışmada ZY olan kadınların menstrüel döngülerinde sıklıkla hijyenik ped kullanımı ile ilgili sorunlar yaşadığı bildirilmiştir. Menstrüasyon dönemine özgü önemli becerilerden olan hijyenik ped kullanımının birçok beceri basamağı içermesi ve becerinin öğretiminde meydana gelebilecek mahremiyet sorunları nedeniyle uzmanlar tarafından yürütülmesi planlanan hijyenik ped kullanımı ile ilgili uygulamaları sınırlandırmakta; ailelerin de hijyenik ped kullanımının öğretimi konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları sonucunda yaşanan problemlerin artmasına neden olmaktadır (Mason & Cunningham, 2008). Özel gereksinimli kadınların menstrüasyon sürecinde yaşadıkları problemlerin giderilmesi konusunda önemli noktalardan birisi de hijyenik ped kullanma becerisinin sadece menstrüasyon döneminde değil, bu sürecin öncesinde de yapılandırılmış öğretim süreçleriyle kazandırılması ile ilgilidir. Menarj gerçekleşmeden önce hijyenik ped kullanımı konusunda temel becerilerin öğretilmesi, özel gereksinimli kadınların bu beceriyi daha az kaygı ve direnç ile öğrenmesini sağlayarak menstrüasyon dönemine girmeleri halinde daha bağımsız hareket etmelerine katkıda bulunmaktadır (Bülbül & Karataş, 2023). Özellikle özel gereksinimli kadınların ani değişimlere ve yeni deneyimlere karşı verebilecekleri tepkileri dikkate alındığında, menarj başlamadan önce hijyenik ped kullanımının öğretilmesi onların bu sürece uyum sağlamalarını kolaylaştırarak menstrüasyon döneminde yaşanabilecek olumsuz durumların önüne geçilmesine yardımcı olabilmektedir (Klein vd., 2015). Bu nedenle, menstrüel bakım becerilerinin kazandırılması sürecinin hem mahremiyet problemlerinin hem de menstrüasyon döneminde yaşanabilecek olumsuz durumların önlenmesi açısından özel gereksinimli kadınlara ebeveyn veya bakım veren kişilerin desteğiyle menarj başlamadan önce öğretilmesinin önemli olduğu söylenebilir.

Alanyazında, özel gereksinimli kadınların menstrüel dönemde kişisel hijyenlerini gerçekleştirmelerinde aile desteğinin önemli rol oynadığı ve menstrüel bakım becerilerine yönelik aile görüşlerinin incelendiği çalışmalara rastlanmaktadır. Bu çalışmalar, ailelerin özel gereksinimli kadınların menstrüel bakım becerilerini edinimlerine yönelik karşılaştıkları sorunları ortaya koyarak, onların yaşadıkları güçlüklerin anlaşılmasını sağlamaktadır. Özel gereksinimli kadınların menstrüel bakım becerilerine yönelik yaşadıkları başlıca zorluklar arasında; menstrüasyon dönemini fark edememe, genital bölge temizliğini gerçekleştirememeye, hijyenik ped kullanımına yönelik korku, endişe veya tikslenme hissi yaşama gibi nedenlerden dolayı hijyenik ped kullanımını reddetme ve ped değişimini gerçekleştirememeye gibi durumlar yer almaktadır (Baytur, 2021; Öncü vd., 2019). Özel gereksinimli kadınların bu becerileri yerine getirememeleri, menstrüel dönemde ailelerine bağımlı olmalarına neden olduğu vurgulanmaktadır (Özdemir, 2019; Patage vd., 2019; Zinda vd., 2024). Diğer araştırmalarda da ZY olan kadınların menstrüel dönem ile ilgili kişisel hijyen eğitimlerinin sınırlı kaldığı ve bu süreçte ailelere büyük

sorumluluklar yüklendiği belirtilmektedir. Kurtoğlu ve Cavkaytar (2021) tarafından yürütülen çalışmada, ZY olan kadınlara kişisel hijyen becerilerinin kazandırılması sürecinde hijyenik ped kullanımı gibi temel becerilerin geliştirilmesine yeterince odaklanılmadığı vurgulanmaktadır. Benzer olarak Gürbüz (2018), ergenlik döneminde ZY olan bireylerin cinsel gelişim süreçleri ile ilgili aile görüşlerine odaklanmış ve ZY olan genç kadınların hijyenik ped kullanımına ilişkin ailelerin yeterli bilgi ve desteğe sahip olmadıklarını belirtmiştir. Aynı zamanda, özel gereksinimli kadınların menstrüasyon döneminde gerekli hijyen becerilerini edinememelerinin günlük aktivitelere katılımlarını sınırlandırdığı, bu nedenle kendilerini kısıtlanmış hisseden özel gereksinimli kadınların kaygı seviyelerinin artması ile kendilerine ya da çevrelerine zarar verici problem davranışlar sergiledikleri bildirilmektedir (Mason & Cunnigham, 2008; Wilbur vd., 2022; Yaacob vd., 2012). Wilbur ve diğerleri (2022) ise özel gereksinimli kadınların menstrüel bakım becerilerini gerçekleştirememelerinin yalnızca kendilerinin sağlığını ve hijyenini olumsuz etkilemekle kalmayıp aynı zamanda ailelerinin de günlük yaşam rutinlerini doğrudan etkileyerek psikolojik ve sosyal yaşamları üzerinde olumsuzluklara yol açtığını vurgulamaktadır. Alanyazında, özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemine yönelik hijyen yönetimi, menstrüasyon dönemindeki bağımsızlık düzeyleri, eğitsel destek gereksinimleri üzerine çeşitli çalışmalar yürütülmüş olup (Akter, 2021; Carmine & Fisher, 2022; Goli vd., 2022; Kaçan & Birol, 2024; Kurtoğlu & Cavkaytar, 2021; Tekinarslan & Eratay, 2013; Varol, 2004) bu çalışmalar özel gereksinimli kadınların hijyenik pedi kullanma yetkinlikleri ve menstrüasyon yönetimi konusundaki eğitim süreçlerine odaklanmakta, özel gereksinimli kadınların menstrüel bakım becerilerini geliştirmeye yönelik müdahaleleri ve eğitim programlarını değerlendirmektedir. Ancak özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemlerinde hijyenik pedi kullanma becerilerinin duygusal tepkileri, menstrüasyon dönemini fark etmeleri ve özel gereksinimli kadınların menstrüel döneme özgü eğitsel desteklerden faydalanma durumlarının bu süreci yönetmeleri üzerindeki etkileri gibi unsurların ebeveyn deneyimleri açısından ele alınmasına yönelik yürütülen çalışmalara rastlanmamıştır. Özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemlerinde ailelerin karşılaştıkları güçlükler, ailelerin çocuklarının menstrüasyonu fark edip yönetmelerine dair gözlemleri ve bu dönemin sosyalleşme süreçlerine etkileri oldukça önemlidir. Özel gereksinimli kadınların menstrüasyon sürecini fark edememeleri ve bu süreç için gerekli olan hijyenik pedi kullanımı gibi becerileri gerçekleştirememeleri ailelerin bakım yükünü artırmakla birlikte, onların kaygı düzeylerini de yükselterek iş hayatına, kişisel ve sosyal yaşamlarına katılımlarını olumsuz etkilemektedir (Wilbur vd., 2022). Bu nedenle, özel gereksinimli kadınların menstrüasyon sürecinde hijyenik ped kullanımı durumlarının; bu süreci nasıl deneyimledikleri ve bu sürece yönelik tutumlarının, eğitsel destek ihtiyaçlarının ebeveynlerinin deneyimleri açısından incelenmesinin önemli ve gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu gereksinim doğrultusunda, özel gereksinimli kadınların menstrüasyon sürecini fark etmelerinin, menstrüasyon sürecine yönelik verdikleri tepkilerin, hijyenik ped kullanma becerilerinin ve tüm bu durumların sosyalleşmeleri ve eğitsel desteklerden faydalanma süreçleri üzerindeki etkilerinin ebeveyn görüşlerine göre incelenmesi ve bu dönemdeki ebeveyn deneyimlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yürütülen bu çalışmanın, özel gereksinimli kadınların bağımsız hijyen yönetiminin desteklenmesi, ebeveynlerin yaşadıkları güçlükleri belirlenmesi ve bu doğrultuda yürütülmesi planlanan uygun eğitim ve destek sistemlerinin geliştirilmesi açısından alan yazına, özel gereksinimli kadınlara ve onlara bakım veren kişilere katkı sağlaması beklenmektedir. Bu doğrultuda, mevcut araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Özel gereksinimli kadınların menstrüasyon döneminde hijyenik ped kullanma durumlarına ilişkin ebeveynlerin deneyimleri nelerdir?
 - 1.1. Ebeveyn görüşlerine göre özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanma durumları nedir?
 - 1.2. Özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanma durumlarına bağlı olarak karşılaştıkları sorunların menarj deneyimlerine göre farklılık durumları nasıldır?
 - 1.3. Ebeveyn görüşlerine göre özel gereksinimli kadınların menstrüasyon döneminde yaşadıkları fiziksel ve duygusal değişimler nelerdir?
 - 1.4. Ebeveyn görüşlerine göre özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemi ile ilgili eğitsel desteklerden yararlanma durumları nasıldır?

Yöntem

Bu bölümde, araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, görüşme süreci ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Mevcut araştırma, özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemlerinde hijyenik ped kullanımı durumları ile ilgili ebeveynlerinin görüşlerini incelemek amacıyla hazırlanmış olup, nitel araştırma yönteminin fenomenoloji (olgu bilim) desenine uygun olarak yürütülmüştür. Nitel araştırma, belirli fenomen veya kavramla ilgili anlayış ve duyguları özgün ortamlarında, doğal ve bütüncül bir biçimde sunmayı amaçlayan, gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi nitel veri toplama yöntemlerinden yararlanıldığı bir süreçtir.

Fenomenolojinin temel amacı ise tek bir kişiye ait yaşanmış deneyimlerin toplamına atıfta bulunmaktır. Fenomenolojik desenin kullanıldığı araştırmalarda başlıca veri toplama aracı görüşme, veri kaynağı ise araştırmacının odaklandığı durum ile ilgili yaşantıları olan ve bu yaşantıları dışı vurabilecek bireyler ya da gruplardır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu araştırma, fenomenoloji deseniyle planlanmış olup, veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle toplanmıştır.

Çalışma Grubu

Yürütülen bu çalışmada, çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme, araştırmacı tarafından önceden belirlenmiş ölçütleri karşılayan durumların çalışılması ve gözden geçirilmesidir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Yürütülen bu çalışmada, aranan ön koşul özelliklere sahip olduğu düşünülen ebeveynler ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında katılımcılarda aranan ön koşul özellikler; a) hafif, orta ve ileri düzeyde ZY, otizm spektrum bozukluğu (OSB) olan (10-18 yaş) kız ergenlerin ebeveyni olması, b) ebeveynlerin kız çocuklarının özel eğitim-uygulama, özel eğitim sınıfı veya kaynaştırma sınıflarında eğitim-öğretime devam etmesi ve c) çalışmaya katılmaya gönüllü olması şeklinde listelenmektedir.

Araştırma kapsamına dahil edilen çalışma grubunun belirlenmesinde; özel gereksinimli kadınların menarj deneyimleri bir ön koşul olarak belirlenmemiştir. Alan yazında, özel gereksinimli kadınlara hijyenik ped kullanma becerisinin özellikle hijyen becerilerinin edinilmesini gerektirdiğinden erken dönemlerde kazandırılmasının önemli olduğu belirtilmiştir (Chou vd., 2017; Kirk vd., 2015). Menarj öncesinde hijyenik ped kullanımının öğretilmesi, özel gereksinimli kadınların bu süreci daha az kaygı ve dirençle karşılamalarını sağlarken, aynı zamanda bağımsız hareket edebilmelerine katkı sunmaktadır (Bülbül & Karataş, 2023). Böylece, menarj öncesi öğretilen becerilerin özel gereksinimli kadınların uyumunu kolaylaştırdığı ve olası psikolojik, fiziksel ya da sosyal sorunların önüne geçilmesine yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda, mevcut araştırmada özel gereksinimli kadınlarda menarj deneyimi bir kriter olarak belirlenmemiş ancak hijyen becerilerinin önceden kazandırılmasının önemi ve gereksinimi dikkate alınmıştır. Yürütülen araştırma kapsamına dahil edilen katılımcıların yaşı, cinsiyeti, eğitim seviyesi, mesleği, özel gereksinimli kadınlara yakınlık derecesi, çocuklarının yaşı, özel gereksinim tanısı, sınıf derecesi, özel gereksinimli kadınların kod isimleri ve menarj deneyimlerine ait bilgiler aşağıda Tablo 1'de sunulmaktadır.

Araştırma kapsamında ön koşul özelliklere uygun olduğu düşünülen 10 anne ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin yapıldığı katılımcıların kişisel bilgilerinin saklanması amacıyla, kod isimler kullanılarak her bir katılımcıya sıra numarası verilmiştir. Buna göre ebeveynler E1, E2, E3, ... E10 şeklinde, özel gereksinimli kadınlar ise ÖGK1, ÖGK2, ÖGK3, ... ÖGK10 şeklinde isimlendirilmiştir.

Görüşülen katılımcıların tamamının annelerden oluşmasının nedeni, özel gereksinimli kadınların kişisel bakım becerilerini gerçekleştirmelerinde annelerin daha fazla sorumluluk alması ve babalarla görüşme yapılmak istendiğinde bu konuda kızlarının annelerinin daha bilgili olabilecekleri gerekçesi ile görüşme yapmayı reddetmeleri katılımcı grubunun annelerden oluşmasına neden olmuştur. Dolayısıyla, araştırmada özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemleri ile ilgili derinlemesine bilgiler elde etmek için anneler ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan annelere ait bilgiler incelendiğinde, yaş aralığının 30 ile 57 arasında (ranj = 30-57) değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Katılımcı anneler arasından sadece birinin lisans mezunu olduğu ($n = 1$; %10), üçünün lise mezunu olduğu ($n = 3$; %30), altısının ise ilkökul mezunu olduğu ($n = 6$, %60) belirlenmiştir. Annelerin meslek dağılımı incelendiğinde birinin ($n = 1$, %10) öğretmen, birinin servis rehberi ($n = 1$, %10), sekizinin ise ev hanımı ($n = 8$, %80) olduğu görülmektedir.

Katılımcı annelerin kızlarının yaşlarının ise 10 ile 18 yaş aralığında (ranj = 10-18) değişkenlik gösterdiği, bu yaş aralığının en çok 13 yaşta tekrar ettiği (medyan = 13) belirlenmiştir. Özel gereksinimli kızlarının özel gereksinim tanısı ve derecesi incelendiğinde yedisinin ($n = 7$, %70) orta ve ağır düzeyde OSB'ye eşlik eden ZY tanısı olduğu, birinin ($n = 1$, %10) hafif düzeyde OSB ve ZY tanısı olduğu, birinin ($n = 1$, %10) orta ve ağır düzeyde ZY, birinin ise ($n = 1$, %10) hafif düzeyde ZY tanısı olduğu görülmektedir. Özel gereksinimli kadınların eğitim düzeyleri incelendiğinde, üçünün 5. sınıfa devam ettiği, ($n = 3$, %30), birinin 6. sınıfa devam ettiği ($n = 1$, %10), üçünün 7. sınıfa ($n = 3$, %30) devam ettiği, ikisinin 8. sınıfa devam ettiği ($n = 2$, %20) ve birinin 9. sınıfa devam ettiği ($n = 1$, %10) görülmektedir. Özel gereksinimli kadınların menarj deneyimleri (menstrüasyon dönemine giriş deneyimleri) incelendiğinde, dördünün menarj deneyimine sahip olduğu ($n = 4$, %40), altısının menarj deneyimine sahip olmadıkları ($n = 6$, %60) gözlemlenmiştir.

Tablo 1

Ebeveyn Özellikleri

Kod ad	Yaş	Cinsiyet	Eğitim düzeyi	Meslek	Özel gereksinimli kadın kod isim	Yakınlığı	Özel gereksinimli kadının yaşı	Özel gereksinimli kadının tanısı ve derecesi	Sınıfı	Menarj durumu
E1	38	Kadın	Lisans	Öğretmen	ÖGK1	Anne	13	Orta/ağır OSB+ZY	5. sınıf	Yok
E2	30	Kadın	İlkokul	Ev hanımı	ÖGK2	Anne	14	Orta/ağır OSB+ZY	6. sınıf	Yok
E3	40	Kadın	İlkokul	Ev hanımı	ÖGK3	Anne	10	Orta/ağır OSB+ZY	5. sınıf	Yok
E4	41	Kadın	Lise	Servis rehberi	ÖGK4	Anne	14	Orta/ağır OSB+ZY	7. sınıf	Var
E5	39	Kadın	Lise	Ev hanımı	ÖGK5	Anne	12	Orta/ağır OSB+ZY	5. sınıf	Yok
E6	42	Kadın	İlkokul	Ev hanımı	ÖGK6	Anne	13	Hafif OSB+ZY	7. sınıf	Var
E7	35	Kadın	İlkokul	Ev hanımı	ÖGK7	Anne	18	Orta/ağır OSB+ZY	8. sınıf	Var
E8	57	Kadın	İlkokul	Ev hanımı	ÖGK8	Anne	16	Orta/ağır OSB+ZY	9. sınıf	Var
E9	33	Kadın	Lise	Ev hanımı	ÖGK9	Anne	13	Orta/ağır ZY	7. sınıf	Yok
E10	49	Kadın	İlkokul	Ev hanımı	ÖGK10	Anne	13	Hafif ZY	8. sınıf	Yok

Not: E = ebeveyn; OSB = otizm spektrum bozukluğu; ÖGK = özel gereksinimli kadın; ZY = zihinsel yetersizlik.

Araştırmacıların Rolü

Nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yürütülen çalışmalarda, araştırmacının rolü veri toplama süreçlerinden analiz edilerek yorumlanmasına varıncaya kadar tüm süreçlerde yer alması gerekir (Miles vd., 2018). Nitel araştırmacılar, merak ettiği araştırma alanına hakim olan, çalışma grubu ile görüşen deneyimli ve elde ettiği verileri deneyimleri ile kullanan kişidir (Yıldırım, 1999). Bu doğrultuda, mevcut araştırmanın birinci yazarı özel eğitim öğretmeni olarak Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapmakta olup, özel gereksinimli kadınların cinsel gelişimleri üzerine yüksek lisans eğitimini tamamlayarak doktora eğitimine devam etmektedir. Araştırmacı, daha önce özel gereksinimli kadınların ebeveynleri ile görüşme çalışmaları yürütmüştür. Araştırmanın ikinci yazarı, özel gereksinimli bireylerin problem davranışları üzerine çalışmalar yürütmekte olup, doktora eğitimine devam etmekte ve bir üniversitede araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Araştırmanın üçüncü yazarı, OSB'li bireylere beceri öğretimi ve özel gereksinimli kadınların cinsel gelişimleri üzerine çalışmalar yürütmüş olup, bir üniversite bünyesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Araştırmanın dördüncü yazarı ise özel gereksinimli bireylere beceri-kavram öğretimi, özel gereksinimli bireylerin sosyal gelişimleri ve erken çocuklukta özel eğitim konuları üzerine çalışmalar yürütmekte olup, bir üniversite bünyesinde doçent olarak görev yapmaktadır. Araştırmanın tüm sürecinde tüm yazarlar eşit şekilde katkıda bulunmuşlardır.

Tablo 2

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

Menarj deneyimi olan kadınların ebeveynlerine yöneltilen yarı yapılandırılmış görüşme soruları	Menarj deneyimi olmayan kadınların ebeveynlerine yöneltilen yarı yapılandırılmış görüşme soruları
1. Kızınızın ilk menstrüasyon (adet dönemi) dönemini deneyimlediği süreci nasıl hatırlıyorsunuz? 1.1. Bu süreç sizin için ne ifade ediyordu? 1.2. Bu yaşantıyı ilk fark ettiğiniz anı anlatır mısınız?	1. Kızınızın ilk menstrüasyon (adet dönemi) dönemine yaklaşması sizin için nasıl bir anlam taşıyor? 1.1. Bu süreci nasıl hayal ediyor, neler hissediyorsunuz? 1.2. Kızınızın bu dönemi fark edebilmesi konusunda ne gibi düşünceleriniz, beklentileriniz var? 1.3. Kızınızın menstrüasyon dönemi gerçekleştiğinde uygulaması gereken becerileri öğrenmeye hazır olduğunu düşünüyor musunuz?
2. Kızınızın menstrüasyon dönemine geçiş sırasında sizde ve onda nasıl duygusal ve fiziksel değişiklikler gözlemlediniz? 2.1. Bu değişimlerin sizin için anlamı neydi?	2. Kızınız menstrüasyon dönemine girdiğinde bu sürece nasıl tepki vereceğini düşünüyorsunuz? 2.1. Adet dönemi başladığında hangi fiziksel ve duygusal değişimlerle karşılaşabileceğinizi düşünüyorsunuz? 2.2. Bu değişimin sizde yarattığı duygu ve kaygılar nelerdir?
3. Kızınızın hijyenik ped kullanma sürecine ilişkin yaşantısını nasıl tanımlarsınız? 3.1. Hijyenik ped kullanma becerisini edinme sürecinin sizin için ne ifade ettiğini anlatır mısınız? 3.2. Hijyenik ped kullanma becerisi ile ilgili süreçler hakkında (pedin yerleştirilmesi ve değişimi gibi) yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünüyor musunuz? 3.3. Hijyenik ped kullanma becerisine yönelik deneyimlerinizi paylaşır mısınız?	3. Kızınızın menstrüasyon dönemi başladığında hijyenik ped kullanma sürecine dair zihninizde nasıl bir deneyim canlanıyor? 3.1. Hijyenik ped kullanma becerisi ile ilgili süreçler hakkında (pedin yerleştirilmesi ve değişimi gibi) yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünüyor musunuz? 3.2. Kızınızın hijyenik ped kullanma becerisini edinme sürecini nasıl yönlendirmeyi düşünüyorsunuz? 3.3. Hijyenik ped kullanma becerisine yönelik yaşanabilecek zorluklar hakkında ne hissediyorsunuz/düşünüyorsunuz?
4. Kızınız için bu sürece hazırlanırken ya da süreç içinde herhangi bir destek aldınız mı? Bu desteklerin sizin ve kızınız için anlamı neydi? 4.1. Öğretmen desteği, sağlık uzmanı desteği, konferansa katılım vb. faydalandı mı? Bunlar nelerdi? 4.2. Size en çok yardımcı olan destek neydi ve neden?	4. Kızınızın bu sürecini desteklemek için nasıl bir desteğe ihtiyaç duyduğunu düşünüyorsunuz? 4.1. Size göre en yararlı olacak destek türleri neler olabilir?
5. Kızınızın menstrüasyon dönemlerinin günlük yaşamını ve okul içi/dışı faaliyetlerini nasıl etkilediğini gözlemliyorsunuz? 5.1. Karşılaştığımız sorunları paylaşır mısınız? 5.2. Bu etkiler karşısında siz ebeveyn olarak neler hissettiniz, nasıl başa çıktınız?	5. Kızınızın menstrüasyon dönemine girmesinin günlük yaşamını ve okul içi/dışı faaliyetlerine etkisi konusunda neler düşünüyorsunuz? 5.1. Günlük yaşamındaki bu faaliyetlere katılımı olumsuz etkilenirse bu konudaki endişeleriniz nelerdir? 5.2. Bu tür olasılıklara karşı geliştirdiğiniz hazırlıklar var mı?

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amacı doğrultusunda, araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile veriler elde edilmiştir. Bu veri toplama aracının tercih edilmesinin nedeni, araştırma yöntemine uygun olması ve katılımcıyı yönlendirmeden özel ve kapsamlı veriler toplanmasına fırsat vermesidir (Akman-Dömbekci & Erişen, 2022). Yarı-yapılandırılmış görüşme, bilgi alınması hedeflenen konu ile ilgili verilerin toplanması sırasında ortaya çıkan farklı boyutlara ve görüşülen katılımcıların yönlendirilmesinde esnek veri araçlarının kullanılmasına fırsat vermesi ve sistematikliğini kaybetmemesi gibi araştırmacıların işini kolaylaştıran özellikler taşımaktadır (Somel, 2024). Bu araştırma tekniğinde, görüşme yapılacak katılımcılarla görüşme öncesinde araştırılan konu ile ilgili katılımcıların yanıtlamaları beklenen görüşme soruları hazırlanır (Knott vd., 2022). Araştırmacı, görüşme formunda yer alan sorulara ek olarak görüşme esnasında daha ayrıntılı bilgiler elde etmek için ek sorular sorabilir (Edwards & Holland, 2023). Bu yönüyle, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği yapılandırılmış görüşme tekniğine göre daha esnek ve yapılandırılmamış görüşme tekniğine göre daha sistematik bir yapıdadır. Aynı zamanda ayrıntılı bilgi elde etmek ve verileri çözümllemek açısından olumlu özelliklere sahiptir (Somel, 2024).

Görüşme formu oluşturulmadan önce, alan yazın taraması yapılarak özel gereksinimli kadınların menstrüel bakım becerileri ile ilgili görüşler incelenmiş, hijyenik ped kullanımı aşamaları ve menstrüasyon dönemi

ile ilgili süreçte önemli etkenlerin neler olduğu konusunda bilgiler elde edilmiştir. Elde edilen veriler ışığında, araştırmanın amacına uygun olarak iki bölümden oluşan bir veri toplama aracı oluşturulmuştur. Formun ilk kısmında, katılımcıların yaşı, cinsiyeti, eğitim düzeyi, mesleği, özel gereksinimli kadına yakınlık derecesi ile ilgili soruları içeren “kişisel bilgi formu” bulunmakta olup, toplam beş sorudan oluşmaktadır. İkinci kısımda ise özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanımı durumları ve beceriyi gerçekleştirme durumlarına bağlı olarak herhangi bir sorunla karşılaşmış veya karşılaşmadıkları ya da karşılaşmaları muhtemel sorunların neler olabileceği ile ilgili soruların yer aldığı “görüşme formu” bulunmakta olup toplam beş sorudan oluşmaktadır.

Hazırlanan kişisel bilgi formu ve görüşme formunun kapsam geçerliliğinin sağlanabilmesi adına özel eğitim alanında doktora eğitimini tamamlamış ve cinsel gelişim alanı ile ilgili çalışmalar yürüten iki uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanların oluşturulan formları incelemesi sonucunda görüşme sorularının içeriği ile ilgili “özel gereksinimli kadınların menstrüel kanamayı fark etme durumları ve hijyenik ped kullanımı durumları” ile ilgili sorularda tekrara düşüldüğü yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu doğrultuda, görüşme soruları araştırmacılar tarafından yeniden yapılandırılarak tekrar uzmanların görüşüne sunulmuştur. Uzmanlar, ikinci değerlendirme sürecinde görüşme sorularının uygun olduğuna karar vermişlerdir. Soruların anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla özel gereksinimli kızı olan üç anne ile görüşme yapılmıştır. Bu görüşme sonucunda soruların katılımcılar açısından anlaşılabilir olduğuna karar verilmiştir. Özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanma durumlarına ilişkin görüşme soruları Tablo 2’de sunulmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen katılımcı ön koşul özelliklerine uygun katılımcı belirleme süreci gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte, özel eğitim uygulama okulu ve özel eğitim sınıfına devam eden veya kaynaştırma eğitimi alan özel gereksinimli kız öğrencilerin bulunduğu okulların yöneticileri ile görüşme yapılarak ön koşul özelliklerine uygun velilere yönlendirilmesi talep edilmiştir. Yönlendirilen velilere araştırmanın konusu ve amacı hakkında bilgi verilerek çalışmaya katılıma gönüllü olanlar araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Görüşme yapmayı kabul eden katılımcılarla, görüşme yapmak için uygun olduğu gün ve saatler belirlenerek görüşmeler bu süreler içerisinde gerçekleştirilmiştir. Görüşmeye katılan bazı katılımcılar, çalışma saatleri nedeniyle telefon ile görüşme gerçekleştirebileceklerini belirtmeleri nedeniyle bu katılımcılarla telefon aracılığıyla görüşmeler yapılmıştır. Yüz yüze görüşme yapmayı kabul eden katılımcılarla, kendilerini güvende hissedebilecekleri ve görüşmenin içeriği ile ilgili daha detaylı bilgiler aktarabilecekleri ortam olan özel gereksinimli kızlarının eğitimlerine devam ettikleri okulun boş bir sınıfında birebir yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme gerçekleştirilmeden önce her bir katılımcıya araştırmanın içeriği ile ilgili bilgiler tekrar sunularak yapılan görüşmelerin gönüllülük esasına dayandığı belirtilerek görüşme sürecinde elde edilen bilgilerin yalnızca araştırma kapsamında kullanılacağı vurgulanmıştır. Ayrıca, katılımcıların kimlik bilgilerinin kesinlikle paylaşılmayacağı bildirilerek görüşme ilkeleri, görüşme kuralları, dilediklerinde araştırmadan çekilebilecekleri, görüş belirtmek istemedikleri soruları yanıtlamak zorunda olmadıkları hatırlatmaları yapılarak bir kez daha çalışmaya katılımları konusunda gönüllü olduklarına dair sözlü onayları alınarak ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Görüşme sırasında yönlendirici sorulardan kaçınılmış ve görüşme soruları tüm katılımcılara aynı sıra takip edilerek yönlendirilmiştir.

Kızları menstrüasyon dönemine henüz girmemiş olan katılımcılara, kızlarının menstrüasyon dönemine girmeleri halinde karşılaşabilecekleri durumları tahmin etmeleri istenerek yöneltilen soruları bu doğrultuda cevaplamaları talep edilmiştir. Tüm görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilerek analize hazır hale getirilmiştir. Katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmeler, ortalama 15 ila 22 dakika sürmüştür. Görüşme sürelerinin kısa olması menstrüasyon konusunun toplumda mahrem olarak kabul edilmesi gerekçesi ile ebeveynlerin bu konuda konuşmaktan çekinmesi ve konuya ilişkin bilgi düzeylerinin sınırlılığı faktörleri ile ilişkilendirilebilir. Alanyazında, cinsellik ile ilgili konuların kültürel açıdan farklılık gösterdiği ve bu farklılığın ilgili konu üzerinde bireylerin görüşlerini ifade etmekten çekinmelerine neden olduğu bildirilmektedir (Frawley & Wilson, 2016). Aynı zamanda, özel gereksinimli kadınların cinsellikleri ve bu süreçle ilgili yaşayabilecekleri değişim ve gelişmelerle ilgili bilgi düzeylerinin sınırlı olması da ebeveynlerin konuyla ilgili konuşmalarını sınırlandırdığı bildirilmektedir (Pownall vd., 2012). Bu doğrultuda, mevcut araştırma sürecinde gerçekleştirilen görüşmelerin kısıtlı sürelerle yayılmasının, katılımcı ebeveynlerin bireysel çekinceler ve konuya dair bilgi eksikliklerinde de kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Verilerin Analizi

Mevcut araştırmada ebeveynlerle yapılan görüşmelerin analizinde Hansen (2003) içerik analizi adımları rehber alınmıştır. İçerik analizi, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmayı amaçlayan görüşmelerde iletilen mesajları nesnel, sistematik ve nicelik bakımından betimlemek için kullanılan araştırma tekniğidir (Flick, 2012). İçerik analizi, toplanan verilerin önceden kavramsallaştırılmasını daha sonra ortaya çıkan kavramların mantıklı biçimde düzenlenerek verileri açıklayan temaların saptanmasını gerektirir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Eğitim araştırmalarında sıklıkla kullanılan içerik analizi; yazılı kaynaklar, günlükler ve görüşme

metinlerinin analizinde kullanılmaktadır (Saraç, 2017). Bu doğrultuda, içerik analizinin mevcut araştırmanın amacına uygun olduğu düşünülmektedir. Yürütülen bu çalışmada, verilerin yorumlanma süreci ilişkin içerik analizi basamakları Şekil 1’de sunulmaktadır.

Şekil 1’de görüldüğü üzere ilk basamakta özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanma durumlarının değerlendirilmesi ve özel gereksinimli kadınların ebeveynlerinin, özel gereksinimli kızlarının hijyenik ped kullanma durumlarına bağlı olarak deneyimlerinin değerlendirilmesi araştırma problemi olarak tanımlanmıştır. Daha sonra araştırmacılar tarafından alan yazından elde edilen bilgiler doğrultusunda belirlenen katılımcı ön koşul özelliklerine uygun 10 ebeveyn araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Katılımcı olarak araştırma kapsamına dahil edilen ebeveynler ile görüşmeler gerçekleştirilmeden önce, araştırmacılar tarafından alan yazın doğrultusunda hazırlanan görüşme soruları dikkate alınarak iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı kategoriler oluşturmuş, bu kategorilerden temalar ve kodlar üretilerek kodlama cetveli hazırlanmıştır.

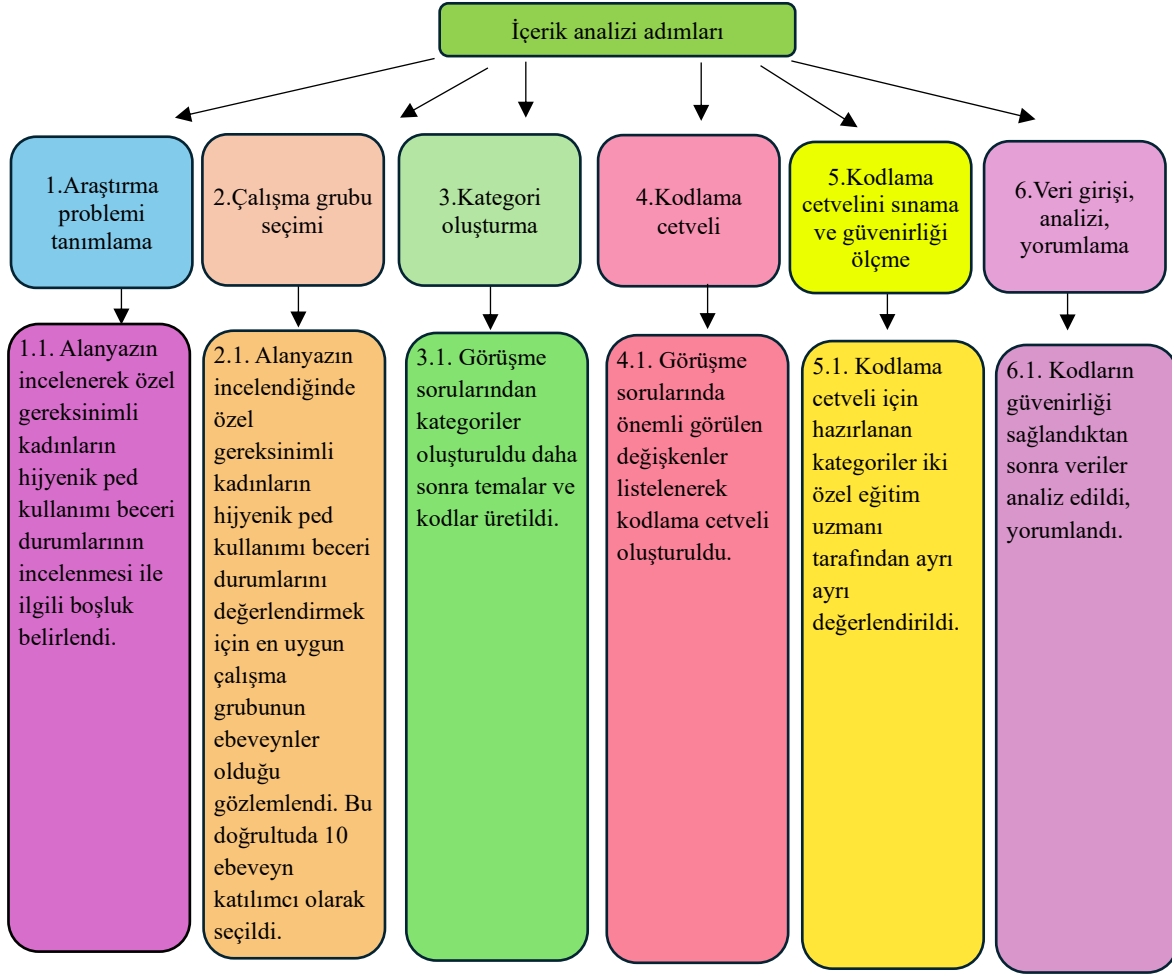
Güvenirlilik ve Geçerlilik

Araştırmanın iç geçerliliğinin artırılabilmesi için uzun süreli etkileşim, veri toplama süreci, çeşitleme, referans yeterliliği ve üye kontrolü aşamalarının tamamlanması gerekir (Lincoln & Guba, 1985 akt. Arslan, 2022). Mevcut araştırmanın katılımcıları ile etkileşim kurmak amacıyla, görüşme öncesi ayrıntılı sohbet edilerek araştırmacıyı tanıması ve etkileşimde bulunması sağlanmıştır. Araştırmada kullanılan görüşme formunun kapsam geçerliliğini belirlemek amacıyla, özel eğitim alanında doktora eğitimini tamamlamış ve cinsel gelişim alanında çalışmalar yürüten iki uzmanın görüşüne başvurularak uzmanlardan alınan görüşler doğrultusunda görüşme formu yeniden yapılandırılmıştır. Elde edilen verilerin analizlerinin kalitesini artırmak için görüşme sonrasında hazırlanan Word dökümlerinin MAXQDA Analytics Pro (24.6.0) sürümüne kaydedilerek kodlar oluşturulmuş, bu kodların güvenirliliğini artırmak ve kodlardan temalar oluşturmak amacıyla, özel eğitim alanında iki uzmana birbirlerinden bağımsız şekilde verilerin kodlanması için görüş alınmıştır. Kodlama cetveline uygun olarak hazırlanan kategori dökümleri, iki özel eğitim uzmanı tarafından değerlendirilmiştir. Son hali verilen Word görüşme dökümleri, MAXQDA Analytics Pro (24.6.0) sürümüne yüklenmiş ve araştırmanın amacına yönelik cümleler ve kelimelerden üretilen kodlar gözden geçirilerek kategori ve temaların oluşturulmasında görüş birliğine varılarak son şekli verilmiştir. Bu aşamada kodlar arasında güvenirlilik sağlanması açısından Miles ve Huberman’ın (2002) geliştirdiği (Uzlaşma yüzdesi = Görüş birliği / Görüş birliği + Görüş ayrılığı) formülü kullanılmıştır. Mevcut araştırmada kodlamaların güvenirliliğine ilişkin uzlaşma yüzdesi %90 iken MAXQDA Analytics Pro (24.6.0) sürümüne yüklenen dökümlerden oluşturulan kodlar sonrasında görüş birliği %100’e çıkarılmıştır. Değerlendirilen kodların veri girişleri yapılarak elde edilen verilerin analizi yapılmış ve yorumlanmıştır. Uzmanlar tarafından görüş birliğine varılan kodlamalardan oluşturulan temalar bulgular bölümünde sunulmuştur.

Mevcut araştırmada güvenirliliği sağlamak için görüşme soruları tüm katılımcılara aynı sırada sorulmuş ve görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilerek tekrarlı şekilde dinlenmiş ve notlar edinilmiştir. Elde edilen notlarla birlikte görüşme dokümanları Word’e aktarılarak çalışmanın aktarılabirliği gerçekleştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen görüşme kayıtları, notlar ve görüşme dokümanları gerektiğinde tekrar incelenmek üzere saklanmıştır.

Şekil 1

İçerik Analizi Uygulama Aşamaları

Bulgular

Mevcut araştırmada, özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanma durumları ve hijyenik ped kullanma durumlarına göre karşılaştıkları sorunların annelerin aktardıkları bilgiler doğrultusunda oluşturulan kodlar ve temalara ilişkin bilgiler Tablo 3'te gösterilmektedir. Ayrıca annelerin görüşlerinin kodlara ve temalara dağılımlarını içeren verilere Tablo 4, Tablo 5, Tablo 6, Tablo 7 ve Tablo 8'de yer verilmektedir. Özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanma durumları ve hijyenik ped kullanma durumları ile bağlantılı olan karşılaştıkları sorunlar oluşturulan kodlarla beş ana tema ve beş alt temada özel gereksinim tanıları ve menarj deneyimleri bağlamında incelenmiştir. Özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanma durumları ile ilgili annelerin görüşlerinden elde edilen kodlar ve temalar Tablo 3'te sunulmaktadır.

Tablo 3

Oluşturulan Kodlar ve Temalar

Tema	Alt tema	Kodlama
Menstrüasyon döneminin başlangıcı	Farkına varma düzeyi	Kod 1: Söyler Kod 2: Kan lekesinden rahatsızlık duyar Kod 3: Farkına varmaz Kod 4: Başkası tarafından ikaz edilir
Tepki düzeyi	Duygusal ve fiziksel tepki	Kod 1: Ağlar Kod 2: Üzülür Kod 3: Şaşırır Kod 4: Ağrı semptomları Kod 5: Tiksinir Kod 6: Tepki vermez
Menstrüasyon yönetimi	Hijyenik ped kullanımı	Kod 1: Rahatsız olmaz Kod 2: Kendisi kullanır, yardım gerekmez Kod 3: Kullanması için yardım gerekir Kod 4: Rahatsız olur Kod 5: Ped kullanımını kabullenmez, çıkarıp atar
Eğitim	Ebeveynlerin eğitim verme durumları ve kaynakları	Kod 1: Öğretmen desteği Kod 2: Ebeveynin kendisi Kod 3: Yetişkini model alma Kod 4: Eğitim verilmedi
Sosyalleşme	Okul dışı faaliyetlere ve eğitime katılım	Kod 1: Ped kullanamayınca okul dışı faaliyetlere katılamaz Kod 2: Ped kullanınca okul dışı faaliyetlere katılabilir Kod 3: Ped kullanamayınca okula gidemez Kod 4: Ped kullanınca okula gidebilir
Sosyalleşme	Okul dışı faaliyetlere ve eğitime katılım	Kod 1: Ped kullanamayınca okul dışı faaliyetlere katılamaz Kod 2: Ped kullanınca okul dışı faaliyetlere katılabilir Kod 3: Ped kullanamayınca okula gidemez Kod 4: Ped kullanınca okula gidebilir

Özel Gereksinimli Kadınların Menstrüasyonu Fark Etme Durumları

Özel gereksinimli kadınların menstrüasyonu fark etme durumları ile ilgili annelerden alınan görüşlerden elde edilen verilere ilişkin bilgiler Tablo 4'te sunulmaktadır.

Tablo 4

Özel Gereksinimli Kadınların Menstrüasyonu Fark Etme Düzeyleri

Tema 1: Menstrüasyon döneminin başlangıcı						
Alt Tema: Farkına varma düzeyi						
Kodlama	Menarj olan	f	%	Menarj olmayan	f	%
Kod 1: Söyler.	ÖGK-8/E8	2	20	ÖGK-1/E1, ÖGK-2/E2, ÖGK-3/E3, ÖGK-9/E9	4	40
Kod 2: Kan lekesinden rahatsızlık duyar.	-	0	0	ÖGK-3/E3, ÖGK-9/E9	2	20
Kod 3: Farkına varmaz.	ÖGK-4/E4, ÖGK-7/E7	2	20	ÖGK-5/E5, ÖGK-10/E10,	2	20
Kod 4: Başkası tarafından ikaz edilmelidir.	ÖGK-6/E6	1	10	ÖGK-2/E2	1	10

Not: E = ebeveyn; ÖGK = özel gereksinimli kadın.

Özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanma durumlarını doğrudan etkileyen ve hijyenik ped kullanımını gerçekleştirmek için uygulanması gereken ilk basamaklardan olan menstrüasyon dönemini fark etme ile ilgili annelerden alınan görüşler doğrultusunda dört kod üretilmiştir. Menarj deneyimi olmayan özel

gereksinimli kadınların annelerinden kızlarının menstrüasyon dönemine girdiklerinde verebilecekleri tepkiler için tahmini cevaplar vermeleri istenmiştir. Annelerden bazıları menarj deneyimi yaşamamış kızlarının göstermeleri muhtemel tepkileri hakkında birden fazla durumun yaşanabileceğini belirterek tahminde bulunmuşlar ve birden fazla görüş bildirmişlerdir. Bu nedenle annelerin görüşleri farklı kodlarda yer almıştır.

Annelerin görüşlerinden oluşturulan kodlara göre; menarj deneyimi olan özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemini fark etme durumları incelendiğinde; görüşme yapılan annelerden birinin ($n = 1$, %10) kızının menstrüasyon dönemine girmesi halinde kendisine bu durumu haber vermek için söyleyeceğini belirtirken, ikisinin ($n = 2$, %20) menstrüasyon dönemine girmesi halinde menstrüel kanamanın başladığını fark etmeyeceklerini bildirmişlerdir. Bu annelerden biri görüşmesinde “Bilmiyorum çok fark etmez (E2).” diyerek kızının bu süreci algılayamayabileceğini ifade etmiştir. Benzer şekilde bir başka anne, “Kendisi farkına varmıyor, ben söylüyorum (E4).” ifadesiyle bu duruma dikkat çekmiştir. Bu görüşe benzer olarak katılımcı annelerden ikisi ($n = 2$, %20) kızlarının menstrüasyon dönemlerinde menstrüel kanamanın kıyafetinin dışına çıkması durumunda başkaları tarafından uyarılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Menarj deneyimi olmayan kadınların menstrüasyonu fark etme durumları incelendiğinde; annelerden dördü ($n = 4$, %40) kızlarının menstrüasyon dönemine girmesi halinde bu durumu söyleyerek ifade edeceklerini belirtmişlerdir. Bu görüşe ek olarak annelerden ikisi ($n = 2$, %20) kızlarının menstrüasyon döneminden rahatsızlık duyduğu için bu durumu kendine temizlemesi gerektiğini bildireceğini ifade etmiştir. Görüşme yapılan annelerden ikisi ($n = 2$, %20) kızlarının menstrüasyon döneminin başlangıcını fark etmeyeceklerini bildirirken, annelerden biri ($n = 1$, %10) kızının başkaları tarafından ikaz edilmesi gerektiğini bildirmiştir. Bu duruma ilişkin annenin görüşüne aşağıda yer verilmiştir.

“...Aslında daha önceden ben bununla ilgili bilgi vermeye başladım, hazırlamaya başladım. İşte böyle bir renk gelebilir, yavaş yavaş alıştırmak için adet olmamasına rağmen pedi gösterdim, nasıl kullanılacağını, hatta daha önce küçük olan pedlerden takmasını sağladım takabilecek mi? Anlattığım kadarını anlar mı? Ne tepki verir? Tabi ki şaşırır. Anlattım ne kadarını anladı onu idrak edemiyorum. Herhalde farklı bir durum olduğunu anlayıp bana gösterecektir.” (E1)

Özel Gereksinimli Kadınların Menstrüasyon Dönemindeki Fiziksel ve Duyusal Tepki Durumları

Özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemine karşı sergiledikleri ya da menarj döneminde olmayan özel gereksinimli kadınların bu döneme karşı sergilemeleri muhtemel olan fiziksel ve duygusal tepki durumları ile ilgili annelerden edinilen görüşlerden altı kategoride kodlama oluşturulmuştur. Özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemine karşı fiziksel ve duygusal tepkilerine ilişkin veriler Tablo 5’te sunulmaktadır. Özel gereksinimli kadınların menstrüasyon döneminde ağrı hissetmeleri, hormonlardaki değişimler ve menstrüel dönem ile ilgili yeterli bilgi sahibi olmamaları durumunda menstrüasyon dönemine karşı olumsuz tutum geliştirerek günlük yaşamda sergileyebilecekleri fiziksel ve duygusal tepkilerinin şiddeti, süresi ve türü değişebilmektedir. Bu doğrultuda, özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemine karşı sergileyebilecekleri fiziksel ve duygusal tepkilerinin neler olduğu ya da menarj döneminde olmayan özel gereksinimli kadınların bu dönemde sergileyebilecekleri duygusal ve fiziksel tepkileri ile ilgili annelerinin aktardıkları bilgiler doğrultusunda altı kategoride kodlama oluşturulmuştur.

Menarj deneyimi olan kadınların menstrüasyon dönemine karşı tepki durumları ile ilgili annelerin görüşleri incelendiğinde; bir anne ($n = 1$, %10) kızının menstrüel kanamayı gördüğünde “şaşıрма” tepkisi göstereceğini, bir anne ise ($n = 1$, %10) kızının ıslak yapılardan hoşlanmaması nedeniyle menstrüel kanamaya karşı “tiksinme” tepkisi göstereceğini belirtmiştir. Bu duruma ilişkin bir anne “İlk önce birkaç gün belli etmedi, sonra ben değişimini yaptım, öğretmenle görüşünce bir iki defa ben gösterdim iğrenç dedi. Anlatmaya çalıştım ama anlamadı (E4).” sözleriyle kızının menstrüel kanamaya karşı iğrenme tepkisi gösterdiğini ifade etmiştir. Görüşülen annelerden biri ($n = 1$, %10) kızının fiziksel tepki boyutunda ağrı semptomları yaşadığını ifade ederek, “Adet döneminden önce ağırlardan dolayı ve psikolojik olarak sorun yaşıyoruz. İfade becerisi olmadığı için en fazla elimi tutup orasına götürüyor neresi ağrıyor onu bile bilemiyorum. Daha çok bu konularda sorun yaşıyorum (E7).” demiştir. İki anne ise ($n = 2$, %20) kızlarının herhangi bir tepki göstermediğini belirtmiş, bu duruma ilişkin bir anne, “Çok fazla tepkisi olmadı, üzüldü, rahatsız oldu pedinden, sürekli kaşındı (E6).” ifadelerini kullanmıştır.

Menarj deneyimi olmayan özel gereksinimli kadınların menstrüasyon döneminde gösterebilecekleri fiziksel ve duygusal tepkilerle ilgili annelerin tahminlerini içeren görüşleri incelendiğinde; bir anne ($n = 1$, %10) kızının menstrüel kanamayı gördüğünde vücudunda meydana gelen değişimleri anlamlandırarak ağlayabileceğini, iki anne ($n = 2$, %20) kızlarının menstrüel kanamayı görünce şaşırabileceklerini, bir anne ($n = 1$, %10) kızının kan lekесinden tiksinebileceğini, iki anne ise ($n = 2$, %20) tepkide bulunmayacaklarını belirtmiştir.

Tablo 5

Özel Gereksinimli Kadınların Menstrüasyona Dönemine Karşı Tepkileri

Tema 2: Tepki düzeyi						
Alt Tema: Duygusal ve fiziksel tepki						
Kodlama	Menarj olan	f	%	Menarj olmayan	f	%
Kod 1: Ağlar	-	0	0	ÖGK-3/E3	1	10
Kod 2: Üzülür	ÖGK-6/E6	1	10	-	0	0
Kod 3: Şaşırır	ÖGK-5/E5	1	10	ÖGK-1/E1, ÖGK-10/E10	2	20
Kod 4: Ağrı semptomu	ÖGK-7/E7	1	10	-	0	0
Kod 5: Tiksinir	ÖGK-4/E4	1	10	ÖGK-9/E9	1	10
Kod 6: Tepki vermez	ÖGK-7/E7, ÖGK-8/E8	2	20	ÖGK-2/E2, ÖGK-3/E3	2	20

Not: E = ebeveyn; ÖGK = özel gereksinimli kadın.

Özel Gereksinimli Kadınların Hijyenik Ped Kullanma Durumları

Özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanma durumlarına ilişkin annelerin görüşleri doğrultusunda beş kategoride kodlama oluşturulmuştur. Özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanma durumlarına ilişkin oluşturulan kodlara göre annelerin görüşlerinin dağılımına ilişkin veriler Tablo 6'da sunulmaktadır. Özel gereksinimli kadınların menstrüasyonu doğru bir şekilde yönetmelerinde hijyenik ped kullanımını gerçekleştirebilmeleri önemlidir. Özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemine henüz girmemiş olsalar dahi bu beceriyi edinimleri menstrüasyon dönemine hazır bulunuşluk düzeylerini etkileyerek bu dönemde karşılaşılabilecekleri sorunların önlenmesi açısından önemli ve gerekliliği dikkate alındığında mevcut araştırmada da menarj deneyimi olmayan kadınlar araştırma kapsamına dahil edilmiştir.

Tablo 6

Özel Gereksinimli Kadınların Hijyenik Ped Kullanma Durumları ile İlgili Eğitim Durumları

Tema 3: Menstrüasyon yönetimi						
Alt Tema: Hijyenik ped kullanımı						
Kodlama	Menarj olan	f	%	Menarj olmayan	f	%
Kod 1: Rahatsız olmaz	ÖGK-5/E5, ÖGK-6/E6, ÖGK-7/E7	3	30	ÖGK-1/E1, ÖGK-10/E10	2	20
Kod 2: Kendisi kullanır, yardım gerekmez	-	0	0	ÖGK-1/E1	1	10
Kod 3: Kullanması için yardım gerekir	ÖGK-4/E4, ÖGK-5/E5, ÖGK-6/E6, ÖGK-7/E7, ÖGK-8/E8	5	50	ÖGK-2/E2, ÖGK-10/E10	2	20
Kod 4: Rahatsız olur	-	0	0	ÖGK-3/E3, ÖGK-9/E9	2	20
Kod 5: Ped kullanımını kabullenmez, çıkarıp atar	-	0	0	ÖGK-3/E3, ÖGK-9/E9	2	20

Not: E = ebeveyn; ÖGK = özel gereksinimli kadın.

Menarj deneyimi olan özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanımı durumları ile ilgili görüşme yapılan annelerden üçü ($n = 3$, %30) kızlarının hijyenik ped kullanımından rahatsız olmadıklarını belirtmişlerdir. Görüşme yapılan annelerden beşi ($n = 5$, %50) kızlarının hijyenik ped kullanımını gerçekleştirmeleri için başkasının desteğine ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Bir anne bu durumu “Bilmiyor ben kendim yapıyorum. Günlük iki sefer değiştiriyorum. Tuvalete her gittiğinde çıkarmak istiyor (E8).” sözleriyle ifade etmiştir. Menarj deneyimi olan özel gereksinimli kadınların annelerinin hiçbiri kızlarının hijyenik ped kullanımından rahatsızlık duymaları ya da ped kullanımını reddedeceklerine ilişkin herhangi bir görüş belirtmemiştir.

Menarj deneyimi olmayan özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanma durumlarına ilişkin annelerin tahminlerini içeren görüşmelerde annelerden ikisi ($n = 2$, %20) kızlarının hijyenik ped kullanımından rahatsız olmayacaklarını bildirirken, bu konuda görüş bildiren annelerden biri hijyenik ped kullanımında kızının desteğine ihtiyaç duymayacağını ifade ederek, “Bence kullanır, çünkü 4,5 yaşında çocuk bezini bıraktığına göre kendi yani onun kendisine ait olduğunu bilir (E10).” demiştir. Bir anne ise ($n = 1$, %10) kızının hijyenik ped kullanımında başkasının desteğine ihtiyaç duyacağını bildirmiştir. Görüşülen annelerden ikisi (E9 ve E10) ($n = 2$, %20) kızlarının hijyenik ped kullanımından rahatsızlık duyacaklarını ve bu doğrultuda ped kullanımını redderek

pedi çıkarma isteyeceklerini düşündüklerini ifade etmişlerdir. E9 kodlu anne bu durumu “...ped kullanılmaktan rahatsızlık duyacaktır.” şeklinde belirtmiştir.

Özel Gereksinimli Kadınların Hijyenik Ped Kullanımı ile İlgili Eğitim Durumları

Özel gereksinimli kadınların, menstrüasyon dönemlerini yönetmeleri için gerekli olan hijyenik ped kullanımı ile ilgili eğitim alıp almadıkları, eğitim aldılarsa hangi kaynaktan faydalandıklarını belirlemek amacıyla annelerden edinilen bilgiler doğrultusunda dört kategoride kod oluşturulmuştur. Özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanımı ile ilgili eğitimden faydalanma durumları ve yararlanılan eğitim kaynaklarına ilişkin bilgiler Tablo 7’de sunulmaktadır. Özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanımı edinimlerinde etkili eğitim süreçlerinden ve doğru kaynaklardan faydalanmaları önemlidir. Bu doğrultudan özel gereksinimli kadınların menarj deneyimlerine göre eğitim durumları ve eğitim kaynakları ile ilgili annelerin görüşlerinin dağılımları aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 7

Özel Gereksinimli Kadınların Hijyenik Ped Kullanımı ile İlgili Eğitim Durumları

Tema 4: Eğitim						
Alt Tema: Ebeveynlerin eğitim verme durumları ve eğitim kaynakları						
Kodlama	Menarj olan	f	%	Menarj olmayan	f	%
Kod 1: Öğretmen desteği.	-	0	0	ÖGK-9/E9	1	10
Kod 2: Ebeveynin kendisi.	ÖGK-8/E8	1	10	ÖGK-1/E1, ÖGK-3/E3	2	20
Kod 3: Ebeveyn dışındaki yetişkin model.	ÖGK-5/E5	1	10	ÖGK-9/E9	1	10
Kod 4: Eğitim almadı.	ÖGK-4/E4, ÖGK-6/E6, ÖGK-7/E7	3	30	ÖGK-2/E2, ÖGK-10/E10	2	20

Not: E = ebeveyn; ÖGK = özel gereksinimli kadın.

Menarj deneyimi olan özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanımını edinmeleri konusunda annelerden biri (E8) ($n = 1, \%10$), kızının hijyenik ped kullanımını gerçekleştiremediğini ancak sonraki süreçlerde kendisinin model olarak öğretebileceğini belirtmiştir. Görüşülen annelerden birisi de (E5) ($n = 1, \%10$), kızının bu beceriyi ediniminde kendisi dışında ablalarını model alarak öğrenebileceğini ifade etmiştir. Görüşülen annelerden üçü ($n = 3, \%30$), hijyenik ped kullanımının öğretiminde herhangi bir eğitim vermediklerini ve herhangi bir kaynaktan yararlanmadıklarını belirtmişlerdir.

Menarj deneyimi olmayan özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanımı edinmelerinde herhangi bir eğitim alıp almadıkları ve hangi kaynaklardan faydalandıkları veya hangi kaynaklardan faydalanmak istedikleri ile ilgili annelerden biri ($n = 1, \%10$) (E9), kızının öğretmenlerinden ve kendisi dışındaki yetişkin bir model olan kuzenlerinden destek alabileceğini belirtmiştir. Annelerden üçü ($n = 3, \%30$) annenin kendisinin model olarak bu beceriyi kazandırabileceklerini ifade etmiş, bu görüşü destekleyen bir anne “Şu an bağımsız olarak kullanması için çalışmadık ama dediğim gibi günlük pedi kullanabiliyor. Onu endişelendirmek istemedim. Olduğu zaman göstereceğim. Ama yapar diye düşünüyorum bir-iki göstermede yapacaktır...(E1).” şeklinde ifade etmiştir. Görüşülen annelerden ikisi ise ($n = 2, \%20$) kızlarının hijyenik ped kullanımını edinmeleri için herhangi bir eğitimden faydalanmadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumu ifade eden bir diğer anne ise “ÖGK2 tuvalet eğitimini bile kazanalı üç sene oldu ped kullanmaya henüz başlamadık (E2).” demiştir.

Özel Gereksinimli Kadınların Menstrüasyon Dönemlerinin Sosyalleşmeleri Üzerindeki Etkisi

Özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemlerinin sosyalleşmeleri üzerindeki etkileri ile ilgili annelerden edinilen bilgiler doğrultusunda dört kod oluşturulmuştur. Özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemlerinin sosyalleşmeleri üzerindeki etkilerine ilişkin bilgiler Tablo 8’de sunulmaktadır. Özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemlerinde yaşadıkları fiziksel ve duygusal değişimleri ve menstrüasyonu yönetme becerilerine sahip olma durumlarının günlük yaşamda sosyalleşmelerine katkıda bulunan aktivitelere katılımlarını etkileme durumları ile ilgili annelerin görüşleri incelenmiştir.

Tablo 8

Menstrüasyonun Sosyalleşme Üzerindeki Etkisi

Tema 5: Sosyalleşme						
Alt Tema: Okul dışı faaliyetlere ve eğitime katılım						
Kodlama	Menarj olan	f	%	Menarj olmayan	f	%
Kod 1: Ped kullanamayınca okul dışı faaliyetlere katılamaz.	ÖGK-5/E5, ÖGK-6/E6, ÖGK-7/E7	3	30	ÖGK-2/E2, ÖGK-3/E3	2	20
Kod 2: Ped kullanınca okul dışı faaliyetlere katılabilir.	ÖGK-8/E8	1	10	ÖGK-1/E1, ÖGK-3/E3, ÖGK-9/E9, ÖGK-10/E10	4	40
Kod 3: Ped kullanamayınca okula gidemez.	ÖGK-5/E5, ÖGK-6/E6, ÖGK-7/E7	3	30	ÖGK-2/E2, ÖGK-3/E3	2	20
Kod 4: Ped kullanınca okula gidebilir.	ÖGK-4/E4, ÖGK-8/E8	2	20	ÖGK-1/E1, ÖGK-9/E9, ÖGK-10/E10	3	30

Not: E = ebeveyn; ÖGK = özel gereksinimli kadın.

Menarj deneyimi olan özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemlerinde hijyenik ped kullanma durumlarına bağlı olarak okul içi ve okul dışı etkinliklere katılımları ile ilgili görüşleri incelendiğinde, annelerden üçü ($n = 3$, %30) (E5, E6, E7) kızlarının hijyenik ped kullanımını gerçekleştiremedikleri için okul içi ve okul dışı faaliyetlere katılamadıklarını bildirmişlerdir. Görüşülen annelerden biri (E8) kızının hijyenik ped kullanımına sahip olması durumunda okul içi ve okul dışı faaliyetlere katılabileceğini belirtmiştir. Buna ek olarak bir diğer anne ($n = 1$, %10) kızının hijyenik ped kullanması durumunda okul içi faaliyetlere katılım gösterebileceğini ancak okul dışı faaliyetlere katılımında zorluk çekebileceğini düşündüğünden katılamayacağını ifade etmiştir.

Menarj deneyimi olmayan özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanımı durumlarının okul içi ve okul dışı faaliyetlere katılımlarını etkileme durumları ile ilgili görüş bildiren annelerden ikisi ($n = 2$, %20) (E2 ve E3), kızlarının hijyenik ped kullanmamaları okul içi ve okul dışı faaliyetlere katılım gösteremeyeceklerini bildirmiştir. Bu durumu ifade eden annelerden biri, kızının hijyenik ped kullanamaması nedeniyle okul ortamına katılamayacağını düşünmekte ve bu nedenle “Okula göndermeyi düşünmüyorum. Evde çalışmalar yapacağız (E3).” şeklinde bir yaklaşım benimsemektedir. Görüşülen annelerden dördü ($n = 4$, %40) kızlarının hijyenik ped kullanmaları durumunda okul içi faaliyetlere katılabileceklerini bildirirken, annelerden üçü hijyenik ped kullanmaları durumunda okul dışı faaliyetlere katılım gösterebileceklerini belirtmiştir. Konu ile ilgili annelerin görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

“...Hayır düşünmüyorum. Evde eğitim yapmayı düşünüyorum. Diğer derslerde yapıyoruz zaten, öğretmenden yardım alarak çalışırız. Bizim şu an çalıştığımız şeyler var, konuşması üzerine, kavramlar, renkler ne bileyim sosyal hayatta kullanacağı şeyler çalışıyoruz. Giyme çekme gibi. O zamanda bunun gibi çalışmalar yapacağız.” (E5)

“...Okula göndermiyorum. Mesela bugün oldu okula göndermedim. Anne neden okula gitmiyorum diye soruyor. Annecim adet oldun ped kayabilir, görünebilir bu çok ayıp bir şey evde kalalım dedim. Tuvalete gittin mi diyorum pedin doldu mu acaba diyorum, sen değiştirmedin ki diyor. Evde ödevlerimizi yapıyoruz, okuldaki gibi detaylı olmasa da yapıyoruz. Genelde ev işleri yapıyoruz. Mesela şu an pizza yapıyoruz. Hem yardım hem öğretim amaçlı. Genelde günlük hayatında işine yarayacak şeyler yaptırıyorum. Çünkü onlara da ihtiyacı var.” (E6)

“...Hayır gitmiyor. Pedini kendisi takamayacağı için oradaki kadınların ilgilenmesi gerekiyor bu da onlara ekstra eziyet olacaktır. Zaten o ortamda çok derste yapamayacaktır. Kıyafetine bulaştığında değiştiremeyecektir. Öğretmenleri de dönemde gelmeseyse daha makul olur diye düşündükleri için bende 12 yaşından beri o dönemlerde okula göndermiyorum. Evde son dönem okula başladığımdan beri beceri vermedikleri için çalışıyoruz.” (E7)

Tartışma

Özel gereksinimli olsun ya da olmasın tüm kadınların yaşamları boyunca karşılaştıkları menstrüasyon sürecinde hijyenik ped kullanımı, temel bir öz bakım becerisi olmasının yanı sıra, genel sağlık ve hijyenlerini korumaları açısından da önem taşımaktadır (Nurkhairulnisa vd., 2018). Tipik gelişim gösteren kadınlar bu beceriyi genellikle çevrelerindeki yetişkin kadınları gözlemleyerek, doğrudan bilgi edinerek ya da deneyimlerinden faydalanarak öğrenebilirken özel gereksinimli kadınlar için bu süreç daha karmaşık bir hal alabilmektedir (Klett & Turan, 2012; Yaacob vd., 2012). Özel gereksinimli kadınların fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişim alanlarında yaşadıkları sınırlılıklar onların hijyenik ped kullanma durumlarını etkileyebilir ve bu durum özel gereksinimli kadınlar arasında da farklılık gösterebilir (Cummins vd., 2020). Özel gereksinimli kadınların

yaşadıkları sınırlılıklar, hijyenik ped kullanımını edinme düzeylerini etkilediği gibi onların menstrüasyon sürecine dair deneyimlerine bağlı olarak farklılık gösterebilir. Özellikle menarj deneyimi yaşamamış özel gereksinimli kadınların bu beceriye dair farkındalıkları ve uygulama düzeyleri sınırlı olabilir (Harvey vd., 2019). Bu durum ile ilgili Wilbur ve diğerleri (2019) menarj deneyimi gerçekleşmeden önce menstrüasyona özgü becerilerin kazandırılmasının, kadınların bu sürece hazırlanmalarında ve süreç içerisinde karşılaşılabilecekleri sorunları en aza indirilmesinde etkili olabileceğini belirtmektedir. Bu doğrultuda mevcut araştırmanın, menarj olan özel gereksinimli kadınların yanı sıra menarj deneyimi olmayan özel gereksinimli kadınların menstrüel süreç ile ilgili yaşayabilecekleri deneyimlerinin, ebeveynlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesinin gelecekte karşılaşılabilecekleri sorunlarla ilgili önlem almaları açısından farkındalık oluşturduğu söylenebilir.

Araştırmada, özel gereksinimli kadınların menstrüasyon sürecini yürütebilmelerinde önemli bir faktör olan menarjı fark etme düzeylerine ilişkin anneler görüşlerini ifade etmişlerdir. Menarj dönemini deneyimleyen özel gereksinimli kadınların anneleri, kızlarının menstrüasyon dönemi başlangıcını genellikle kendilerinin ya da başka birinin uyarısı ile fark ettiklerini belirtirken, menarj deneyimi olmayan özel gereksinimli kadınların anneleri bu süreci kızlarının bağımsız şekilde takip edemeyeceklerini tahmin ettiklerini ifade ettikleri görülmektedir. Elde edilen bu sonuç alan yazındaki sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Retznik ve diğerleri (2023) tarafından yürütülen çalışmada da özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemine girdiklerini fark etmeleri konusunda sınırlılık yaşadıkları bildirilmektedir. Özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemini fark etmemeleri, onların vücutlarında meydana gelen değişimleri tam anlamıyla algılayamamalarından ya da bu değişikliği anlamlandıramamalarından kaynaklanmaktadır (Kang & Chang, 2019). Elde edilen bulgularda menarj deneyimi olan özel gereksinimli kadınların anneleri, kızlarının menstrüel kanamayı fark etmemelerinin temel nedeninin menstrüel kanamadan rahatsızlık hissetmemelerinin olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulguya benzer olarak daha önce yapılan çalışmalarda da özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemini fark etmede yaşadıkları zorlukların fiziksel değişimlere dair farkındalık düzeylerinin yeterli olmaması ve kişisel hijyen becerilerini edinmemiş olmaları gerekçe olarak sunulmuştur (Altundağ & Çakırer- Çalbayram, 2016; Khan vd., 2024). Bu bağlamda, özel gereksinimli kadınların menstrüasyon döneminde meydana gelen biyolojik değişim ve gelişim ile ilgili anlayış kazanabilmeleri için ailelerin bu konuda özel gereksinimli kızlarının bilişsel seviyelerine uygun dil geliştirerek bu süreçte meydana gelebilecek durumların sağlıklı bir gelişim aşaması olduğu hakkında iletişim kurabilmeleri sağlanabilir. Aynı zamanda ailelerin bilinçlendirilmesi yoluyla menstrüasyon döneminin daha anlaşılabilir hale gelmesi için bu dönemde kullanılan hijyen rutinleri, fiziksel değişimler ve bu değişimlere nasıl tepki verebilecekleri ile ilgili resimler, videolar gibi görsel destekler sunulabilir. Bu görsel destek araçları aynı zamanda özel gereksinimli kadınların yaşadıkları duyguları ifade etmesine yardımcı olacak şekilde duyguları tanımlayan kelimeler veya duygusal kartlar olarak geliştirilebilir. Ayrıca özel gereksinimli kadınların bu süreçte yaşadıkları kaygı düzeylerini azaltmak ve bu sürece uyum sağlamalarını kolaylaştırmak için menstrüasyon sırasında gerekli olan hijyenik ped değişimi, temizlik alışkanlıkları ve kıyafet değişimi gibi beceriler, özel gereksinimli kadınların rutinlerine entegre edilebilir.

Mevcut araştırmada, özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemine karşı farklı duygusal ve fiziksel tepkiler sergilediklerine ilişkin bulgular elde edilmiştir. Bu bağlamda, menarj deneyimi olmayan kadınların anneleri, kızlarının menstrüel kanama başladığında genellikle kanama nedeniyle oluşacak ıslaklık hissinden rahatsızlık duymaları halinde tikslenme ya da şaşkınlık duyma gibi duygusal tepkiler göstereceklerine yönelik tahminlerde bulunmuşlardır. Menarj deneyimi olan kadınların anneleri ise bu görüşe benzer olarak kızlarının menstrüel kanamayı anlamlandıramadıkları için vücutlarında bir sorun olabileceği endişesi ile ağlama, üzülme, şaşırma ya da tikslenme gibi duygusal tepkilerle karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Alanyazında da özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemini anlamada güçlük çektikleri ve bu durumun genellikle duygusal durumlarını tetiklediği vurgulanmaktadır (Deierlein vd., 2024; Nurkhairulnisa vd., 2018). Bu doğrultuda, özel gereksinimli kadınların menstrüasyon döneminde meydana gelen kanamayı sorun olarak algılamalarında menstrüasyon dönemi ile ilgili bilgi eksikliklerinin ve bedensel farkındalıklarının yetersiz olmasının onların olumsuz duygusal tepkileri sergilemelerine neden olduğu, aynı zamanda kanama gibi fiziksel belirtilerin de korku ya da panik gibi duygusal tepkilere yol açabileceği söylenebilir. Fiziksel tepkiler açısından ise araştırmanın bulguları, özel gereksinimli kadınların çoğunun bu dönemde ağrı semptomlarını yaşamadığını belirtirken bir annenin kızının bu süreçte fiziksel ağrı hissettiğini ancak bu ağrıyla ilgili herhangi bir tepki vermediğini belirtmesi dikkat çekicidir. Alanyazında bu araştırmanın sonuçlarından farklı olarak ZY ve OSB gibi özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemlerinde sıklıkla kaygılı ve endişeli oldukları ve bu dönemdeki ağrı semptomlarının daha hırçın ve saldırgan davranışlara yol açabileceği bildirilmiştir (Harvey vd., 2019). Mevcut araştırmada özel gereksinimli kadının ağrı semptomlarını yaşamasına rağmen herhangi bir tepkide bulunmamasının menstrüasyon dönemine dair bilişsel farkındalığı kazanamamış olmasından, ağrıyı ifade etme becerisinin kısıtlı olmasından, duygusal ve sosyal tepki verme zorluklarından kaynaklanabileceği söylenebilir. Bu durumda, özel gereksinimli kadınların menstrüasyon süreçlerinde yaşayabilecekleri ağrı semptomları ile baş etmelerinde aileler tarafından ağrı farkındalığını tanımlayıcı beceriler geliştirilebilir. Bunun için ailelere öncelikle ağrının nasıl bir his olduğu, vücudun hangi bölgelerinde hissedilebileceği ve nasıl tarif edileceği ile ilgili bilgilendirmeler yapılabilir. Ağrı hissini ifade etmek

amacıyla görsel, işitsel veya alternatif iletişim araçlarından faydalanılabilir. Aynı zamanda özel gereksinimli kadınların menstrüasyon döneminde yaşadıkları ağrı hissini nedenlerinin değerlendirilmesi amacı ile düzenli aralıklarla sağlık uzmanlarını ziyaret edebilirler.

Araştırmada, menarj deneyimi olan özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanma durumlarının tüm katılımcılarda aynı olduğu bir başka deyişle hijyenik ped kullanma becerisini gerçekleştiremedikleri elde edilen bulgular arasındadır. Bu bulgu, özel gereksinimli kadınlar için menstrüasyon sürecinin yalnızca biyolojik bir değişimle ilgili olmadığı aynı zamanda duygusal ve bilişsel süreçleri de kapsadığını göstermektedir (Karthikayini & Arun, 2021). Araştırmada bazı özel gereksinimli kadınların hijyenik pedi kullanmaktan rahatsızlık duydukları ve kullanmayı reddettikleri de ebeveyn görüşleri arasındadır. Bu bulgular, alanyazında yer alan diğer çalışmalarla örtüşmektedir. Karthikayini ve Arun (2021) tarafından yürütülen çalışmada özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemini yönetmede en çok zorlandıkları alanın hijyenik ped kullanımı olduğu belirtilmektedir. Benzer şekilde Rahmah ve Ratnawati (2022) çalışmasında da özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanımını reddettiği ve bu süreçlerin büyük oranda aileleri tarafından gerçekleştirildiği bildirilmektedir. Öte yandan mevcut araştırmada, menarj deneyimi olmayan özel gereksinimli kadınların annelerinin, kızlarının hijyenik ped kullanımını reddetmeyeceklerine dair görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Ancak alanyazında yer alan çalışmalarda, özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanımını reddettikleri ifade edilmektedir (Baytur, 2021; Gürbüz, 2018; Öncü vd., 2019; Randall vd., 2024; Tsuda vd., 2024). Bu bağlamda, mevcut araştırmanın bulguları ile alanyazında yer alan diğer çalışmalar arasında farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılığın temelinde, özel gereksinimli kadınların bilişsel düzeyleri ve duygusal hassasiyetleri, rutine uyum sağlama durumları, kişisel hijyeni gerçekleştirme alışkanlıkları ve görüşü bildiren ailelerin çocuklarının henüz menarj deneyimi olmaması gibi faktörlerinin etkili olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca görüşme yapılan anneler çocuklarının hijyenik ped kullanımına nasıl bir tepki vereceğini tahmin etmeye çalışırken kendi beklentileri doğrultusunda yanıt vermiş olabilecekleri, bu durumda özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanımını kabul etme durumlarında değişiklik gösterebileceği durumlarının göz önünde bulundurulması gerektiği düşünülmektedir.

Özel gereksinimli kadınların menstrüasyon sürecine dair bilgi ve becerilere sahip olmaları hem kişisel bakım yeterliklerinin hem de toplumsal yaşama katılımlarının önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Mevcut araştırmada, özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemiyle ilgili eğitim alma ve eğitim kaynaklarından faydalanma durumları ebeveyn deneyimleriyle ele alınmıştır. Görüşme yapılan annelerin çoğunluğu, kızlarının menstrüasyon dönemi ile ilgili herhangi bir eğitim almadıklarını ifade etmişlerdir. Menarj deneyimi olan özel gereksinimli kadınlardan birinin annesi, kızına hijyenik kadın kullanmayı öğretmek amacıyla model olduğunu belirtirken, menarj deneyimi olmayan bir özel gereksinimli kadının annesi ise kızının menstrüasyon dönemine girmesi halinde öğretmenlerden destek alabileceğini ifade etmiştir. Alan yazında, özel gereksinimli kadınların kişisel bakım becerilerinin çevresel desteklerin yardımı ile (model olma, rehber olma vb.) kazandırılabilirliği belirtilmektedir (Bidwell & Rehfeldt, 2004; Ünal vd., 2016). Özellikle, menarj deneyimi olan özel gereksinimli kadınların tamamının hijyenik ped kullanma becerisini bağımsız olarak gerçekleştirememeleri bu becerinin kazanımında çevresel destek ve eğitsel faaliyetlerin önemini ortaya koymaktadır. Alan yazında, özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemine hazırlık sürecinde önceden eğitim almalarının karşılaşılabilecekleri fiziksel, duygusal ve sosyal sorunların önlenmesinde önemli etkilere sahip olduğu belirtilmektedir (Altundağ & Çalbayram, 2016; Gönenç vd., 2020). Ancak, menstrüel bakım becerilerinin genellikle menstrüasyon başladıktan sonra kazandırılmaya çalışıldığı hem alan yazında özel gereksinimli kadınların menstrüel bakım becerilerini inceleyen çalışmalarda (Aktaş & Öncü, 2021; Baytur, 2021; Kaçan & Birol, 2024) hem de yürütülen bu çalışmada tespit edilmiştir. Menstrüel bakım becerilerinin ediniminde doğru ve etkili şekilde uygulanması büyük önem taşımaktadır (Ayar vd., 2024). Çünkü hijyen kuralları göz ardı edilerek gerçekleştirilen menstrüel bakım uygulamaları genital enfeksiyonlar gibi sağlık sorunlarının oluşumuna yol açmaktadır (Tartaç & Özkan, 2011). Bu nedenle, ailelerin çocuklarına menstrüel bakım becerilerini kazandırma sürecinde uzman desteğine başvurmalarının önemli olduğu söylenebilir. Aynı zamanda, ailelerin ve bakım verenlerin bu konuda bilinçlendirilmesi ve hijyen eğitiminin günlük yaşama entegre edilmesi bu beceriyi edinimlerini hızlandırabilir. Bu doğrultuda, menstrüasyon sürecine yönelik becerilerin henüz süreç başlamadan önce kazandırılması, ebeveynlerin ve bakım verenlerin desteklediği planlı eğitim programlarıyla sağlanmasının önemli olduğu söylenebilir.

Mevcut araştırmanın bulguları hijyenik ped kullanma becerisini edinmede yaşanan güçlüklerin kadınların bağımsızlığını ve sosyal yaşama katılımını olumsuz etkileyebileceğini göstermektedir. Araştırmadan elde edilen verilere göre; hijyenik ped kullanma becerisini edinmeyen özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemlerinde ebeveynlerine bağımlı hale geldikleri ve bu durumun ebeveynlerin günlük yaşamlarına olumsuz olarak yansıdığını ortaya koymuştur. Bu bulgunun, alanyazında özel gereksinimli kadınların menstrüasyon süreçlerinde bağımsızlık kazanmalarının onların topluma katılımlarını kolaylaştıracağı ve bakım veren kişilerin bu konudaki sorumluluklarını azaltacağı (Thapa & Sivakami, 2017) görüşüyle örtüştüğü görülmektedir. Hijyenik ped kullanma becerisini gerçekleştirememeleri nedeniyle sosyal sınırlılıklar yaşayan özel gereksinimli kadınların, menstrüasyon dönemlerinde menstrüel kanın kıyafetlerine bulaşması durumunda toplum içerisinde bakımsız

olarak algılanmalarına ve sosyal dışlanma ile karşılaşmalarına neden olabilmektedir (Anisa, 2019). Bu durum, aileler açısından bir endişe kaynağı olmakta ve özel gereksinimli kadınların menstrüasyon dönemlerinde evde tutulması gibi kısıtlayıcı uygulamalara yol açmaktadır (Randall vd., 2024). Alan yazından elde edilen bu bilgilere benzer olarak mevcut araştırmada da anneler kızlarının hijyenik ped kullanma becerisine sahip olmamaları nedeniyle sürekli onları gözlemlenme, buldukları ortamda kendilerini takip etme ve yönlendirme gereksinimi duyduklarını ifade etmişlerdir. Aynı zamanda bu süreçte sosyal aktivitelere katılmalarını sınırlandırmak zorunda kaldıklarını ve vakitlerini evde geçirmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu bağlamda özel gereksinimli kadınların menstrüasyona özgü hijyen eğitimlerinin erken yaşta başlatılması, bireysel ihtiyaçlarına özgü materyallerle desteklenmiş eğitsel uygulamaların gerçekleştirilmesi aynı zamanda ailelerin bu süreç hakkında bilinçlendirilmesi hijyenik ped kullanımı gibi hijyen yönetimi sürecini daha etkin şekilde yürütülmesine katkıda bulunabilir. Bunların yanı sıra araştırma sonuçları, özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanımında yaşadıkları zorlukların mahremiyet algıları ve güvenlikleri açısından da önemli sonuçlara yol açabileceğini göstermektedir. Alan yazında özel gereksinimli kadınların hijyenik bakım süreçlerini edinmemelerinin, onların mahremiyetlerini koruma becerilerini de olumsuz etkileyebileceği ve bu durumun cinsel istismar risklerini artırabileceği bildirilmektedir (Akter, 2021). Bu nedenle, özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanma becerisini edinmelerinin onların mahremiyet algılarının gelişimine ve cinsel istismar risklerinden korunmalarına yardımcı olabileceği söylenebilir. Bu bağlamda, hijyenik ped kullanma becerisinin kazandırılması yalnızca bir kişisel bakım becerisi olarak değil, aynı zamanda bireyin bedensel sınırlarını tanıması ve koruması açısından da değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Yürütülen bu araştırmada elde edilen bulgular, ebeveynlerin özel gereksinimli kızlarının hijyenik ped kullanımında karşılaştıkları zorlukları anlamak açısından önemli bilgiler sunmaktadır. Mevcut araştırma, özel gereksinimli kadınların menstrüasyon sürecini algılamada ve hijyenik ped kullanma becerisini edinmede önemli güçlükler yaşadıklarını ortaya koymuştur. Sürece dair yeterli ön bilgilendirme ve eğitimin sağlanmaması, kadınların bu döneme hazırlıksız yakalanmalarına ve ağlama, tikslenme, şaşkınlık gibi yoğun duygusal tepkilerle hijyenik ped kullanımını reddetme davranışları göstermelerine neden olmaktadır (Burke & Kearns, 2019; Sezgin & Başbakkal, 2015). Ayrıca araştırma sürecinde, ailelerin menstrüasyonla ilgili konularda görüş belirtmekten çekinmeleri dikkat çekmektedir. Bu çekingenliğin temelinde kültürel tabular, mahremiyet algısı, bilgi eksikliği ve utanma duygusu yer almaktadır (Zinda vd., 2024). Bu durum, ailelerin çocuklarına cinsel sağlık eğitimi vermekte zorlanmalarına ve açık iletişim kurmaktan kaçınmalarına neden olmaktadır (Cologon, 2016). Bu doğrultuda, ailelerin konuya ilişkin bilgi düzeylerinin artırılması ve özel gereksinimli kadınların menstrüasyona özgü iletişim becerilerinin desteklenmesi (örneğin; görsel, işitsel ve fiziksel destekleyici araçlar kullanımı, basit ve açık ifadelerle açıklamalar yapılması) amacıyla yapılandırılmış eğitim programlarına gereksinim duyulmaktadır (Altundal & Akın, 2021; Saxe & Flaherty, 2017).

Sonuç olarak, hijyenik ped kullanımında yaşanan zorluklar yalnızca özel gereksinimli kadınları değil, aynı zamanda aileleri de doğrudan etkilemektedir. Ailelerin, hijyenik ped kullanımına yönelik fiziksel yardım sunma yükümlülükleri hem zaman ve emek açısından hem de kızlarının mahremiyetlerini koruyamamaları ve hijyenlerini sağlayamamaları konusunda kaygı ve yetersizlik hissine kapılmalarına yol açarak aileleri güç duruma düşürebilmektedir (Altundal & Akın, 2021). Ailelerin yaşadıkları bu stres faktörleri ile ilgili Kang ve Chang (2019) özel gereksinimli kadınların menstrüel bakım becerilerini edinmemelerinin ailelerin psikolojik stres faktörlerini artırdığı bildirmektedir. Mevcut araştırmada da annelerin bu konuda zorlandıkları, ev içi sorumluluklarını ve sosyal yaşamlarını etkileyerek çocuklarının menstrüel bakım becerilerini yerine getirmede ek bir sorumlulukla karşı karşıya kaldıkları belirlenmiştir. Bu bağlamda, ailelerin özel gereksinimli kızlarına erken yaşlardan itibaren menstrüasyon sürecine yönelik eğitimlere başlaması, ailelerin bilinçlendirilmesi ve özel gereksinimli kadınlara destek sunabilecek sağlık ve eğitim uzmanlarına erişimin artırılması hem özel gereksinimli kadınların hem de ailelerin yaşam kalitesini artıracak temel adımlar olarak değerlendirilebilir.

Yürütülen bu çalışma ile farklı özel gereksinim tanısı olan kadınların hijyenik ped kullanma becerileri ele alınarak menstrüasyon sürecinde ailelerin karşılaştıkları güçlükler kapsamlı bir şekilde değerlendirilerek alan yazına katkı sunduğu düşünülmektedir. Alan yazında özel gereksinimli kadınların menstrüel bakım becerilerine yönelik ailelerinin görüşlerinin yer aldığı çalışmalar bulunmaktadır (Aktaş, 2020; Akter, 2021; Öncü vd., 2019; Thapa & Sivakami, 2017). Mevcut araştırmanın alan yazındaki çalışmalardan farklı özel gereksinim tanıları olan kadınların hijyenik ped kullanma becerilerinin ailelerin yaşadıkları güçlükler açısından değerlendirilmesi, menstrüasyon dönemi ile ilgili karşılaşılabilecek sorunların daha geniş bir perspektiften ele alınmasına olanak sağlaması bakımından farklılaştığı söylenebilir. Ayrıca mevcut araştırmada, menarj deneyimi olmayan özel gereksinimli kadınların da araştırmaya dahil edilmesi, onlara bakım veren kişilerin farkındalığını artırarak menstrüasyon dönemi öncesinde gerekli eğitimlerin sağlanmasının önemini ortaya koymaktadır. Bu yönüyle yürütülen bu çalışmanın özel gereksinimli kadınların menstrüasyon sürecinde yaşadığı zorlukları ele alan çalışmalara katkı sağladığı ve onların bağımsızlıklarını desteklemeye yönelik önemli çıkarımlar sunduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmanın önemli olduğu düşünülen bulgularının yanı sıra sınırlılıkları da bulunmaktadır. Birinci sınırlılık; özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanma becerileri ile ilgili yalnızca annelerinin görüşlerinin incelenmiş olmasıdır. Bu durum, araştırmanın bulgularını sadece annelerin bakış açısı ile sınırlı tutmaktadır. Gelecekte yürütülecek araştırmalarda özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanma becerilerinin daha geniş perspektif ile incelenmesi önerilmektedir. Özel gereksinimli kadınların kendilerinin, bakımını üstlenen diğer bireylerin (kardeş, birincil bakıcı vb.) ve öğretmenlerin bakış açılarının da ele alınabileceği düşünülmektedir. Bir diğer sınırlılık ise özel gereksinimli kadınların menstrüasyon becerilerini kapsayan konuların mahremiyetini içine alan hassasiyeti nedeni ile görüşmelerin sınırlı sayı ve süre ile gerçekleştirilmiş olmasıdır. Özellikle toplumsal ve kültürel nedenlerle katılımcıların tepkileri sınırlı kalmış, bu durum konuyla ilgili daha derinlemesine bilgilerin elde edilmesini sınırlandırmıştır. Bu doğrultuda, gelecekte yürütülecek araştırmalarda daha geniş katılımcı grupları ve farklı veri toplama yöntemleri ile yapılması önerilmektedir. Son olarak ülkemizde özel eğitimde cinsel eğitimle ilgili çalışmaların sınırlı olduğu alan yazında belirtilmektedir (ör., Er vd., 2016; Güçlü & Özerk, 2021; Teke & Melekoğlu, 2022). Bu bağlamda, mevcut çalışmanın ebeveynlerin görüş ve deneyimlerini ortaya koyarak önemli bir boşluğu doldurabileceği düşünülmektedir. Özel gereksinimli kadınların hijyenik ped kullanımı gibi menstrüel bakım becerilerini edinimlerinde aile desteği göz önüne alındığında öncelikle bu konuda ailelerinin yeterliliklerinin geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle ileriki araştırmalarda özel gereksinimli kadınların menstrüel bakım becerileri ile ilgili aile eğitim programları yürütülen çalışmaların, uygulamalı ve deneysel araştırmaların planlanması gerektiği düşünülmektedir. İleri araştırmalarda özel gereksinimli kadınlara menstrüel döneme hazırlanma, ped değiştirme, adet dönemini duygusal değişimleri yönetme konusunda eğitim verilmesini içeren tek denekli araştırmalar ve deneysel araştırmalar planlanabilir. Gelecek çalışmalarda ailelerin menstrüasyon dönemi ile ilgili daha fazla bilgi sahibi olması ve bu konudaki farkındalıklarının artırılması adına etkili stratejiler geliştirilmesi gerektiği söylenebilir. Özel gereksinimli kadınların ve ailelerinin bu konuda bilgilendirilmesi için politikacıların, uzmanların ve öğretmenlerin bu konuda düzenlemeler yaparak hizmet içi eğitimler, konferanslar ve programlar geliştirilmesi önemlidir. Bu doğrultuda ailelerin eğitim alması ve toplumda cinsel sağlık konularına ilişkin farkındalıkların oluşturulmasına yönelik çalışmaların yaygınlaştırılması gerektiği söylenebilir.

Kaynaklar

- Akbaş, T., & Sanberk, İ. (2012). İlk menstrüasyon ve ejakülasyon deneyimi: Hazırlık ön yaşantılar ve ön bilgilerin cinsel tutum ve davranışlarla ilişkisinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(3), 323-338. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/50796>
- Akman-Dömbekci, H., & Erişen, M. A. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme tekniği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel sayı 2), 141-160. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1227330>
- Aktaş, G. (2020). *Zihinsel yetersizliği olan ergenin menstrüasyon öz bakım becerisini geliştirmede hemşire ve ebeveyn eğitiminin karşılaştırmalı etkililiği* (Tez Numarası: 644722) [Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aktaş, G., & Öncü, E. (2023). Comparison of menstrual care skills training programs provided to girls with intellectual disabilities by a healthcare professional and caregivers: A randomized controlled trial. *Journal of Intellectual Disabilities*, 27(3), 746-761. <http://dx.doi.org/10.1177/17446295221101759>
- Akter, M. (2021). *Mothers' experiences on menstrual care management of girls with intellectual disabilities* (Master's thesis, University of Dhaka). <http://202.4.109.28:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/673/Masuda%20Akter.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Altundağ, S., & Çalbayram, N. Ç. (2016). Teaching menstrual care skills to intellectually disabled female students. *Journal of Clinical Nursing*, 25(13-14), 1962-1968. <https://doi.org/10.1111/jocn.13215>
- Altundal, E., & Akın, B. (2021). Zihinsel yetersizliği olan bireylerde cinsel sağlık eğitimi: Hemşirelik yaklaşımı. *Türkiye Klinikleri Halk Sağlığı Hemşireliği-Özel Konular*, 7(2), 143-150. <https://doi.org/10.5336/publichealth.2021-83929>
- Anisa, A. T. (2019). *Pubertal challenges in female adolescents with autism spectrum disorder: Mother's perspective* (Unpublished undergraduate thesis, University of Dhaka). <http://library.crp-bangladesh.org:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/523/Adiba%20Tafhim%20Anisa.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Argan, M. T., Demiray, S., & Mersin, S. (2023). Türkiye'de kadınların menstrüel kaplara yönelik görüşleri. *Sağlık ve Toplum*, 33(1), 84-93. <https://ssyv.org.tr/wp-content/uploads/2023/04/10-Turkiyede-Kadınların-Menstruel-Kaplara-Yonelik-Gorusleri.pdf>
- Armah-Ansah, E.K., Osei, D., Seidu, & A., Ahinkorah, B. O. (2023). Challenges and coping strategies adopted for effective menstrual hygiene management among adolescents with intellectual disability and their caregivers: A qualitative study. *Journal of Disability Studies*, 9(1), 25-30. <http://www.pubs.iscience.in/journal/index.php/jds/article/view/1418>
- Arslan, E. (2022). Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (51) Özel sayı, 395-407. <https://doi.org/10.30794/pausbed.1116878>
- Ayar, D., Polat, F., & Karasu, F. (2024). Ergenlere verilen menstrüel hijyen eğitiminin menstrüasyon davranışları ve öz yeterlik düzeylerine etkisi: Randomize kontrollü bir çalışma. *Anatolian Journal of Health Research*, 5(3), 226-233. <https://doi.org/10.61534/anatoljhr.1511941>
- Aybak, T., & İpek, M. (2021). Ergenlik dönemindeki çocuğa sahip ebeveynlerin yaşadıkları sorunlar. *Aydın Sağlık Dergisi*, 7(2), 141-165. https://doi.org/10.17932/IAU.ASD.2015.007/asd_v07i2004
- Baytur, R. (2021). *Zihinsel engelli adölesanlarda menstrüasyon yönetimi: Bakım verici perspektifi* (Tez Numarası: 685580) [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bidwell, M. A., & Rehfeldt, R. A. (2004). Using video modeling to teach a domestic skill with an embedded social skill to adults with severe mental retardation. *Behavioral Interventions: Theory & Practice in Residential & Community-Based Clinical Programs*, 19(4), 263-274. <https://doi.org/10.1002/bin.165>
- Burke, L., & Kearns, T. (2019). Supporting menstrual health for people with intellectual disabilities: A review of literature and guidance. *British Journal of Learning Disabilities*, 47(4), 233-240. <https://doi.org/10.1111/bld.12288>
- Bülbül, İ., & Karataş, K. (2023). Zihinsel yetersizliği olan bireylerin cinsel yaşamları: Ebeveynlerin bakış açısından bir değerlendirme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 58, 2577-2614. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1291527>
- Carmine, L., & Fisher, M. (2022). Menstrual and reproductive health in female adolescents with developmental disabilities. *Current Problems in Pediatric and Adolescent Health Care*, 52(8), 101243. <https://doi.org/10.1016/j.cpped.2022.101243>

- Chou, Y. C., Wehmeyer, M. L., Palmer, S. B., & Lee, J. (2017). Comparisons of self-determination among students with autism, intellectual disability, and learning disabilities: A multivariate analysis. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 32(2), 124-132. <https://doi.org/10.1177/1088357615625059>
- Crouch, M., & McKenzie, H., (1999). A social perspective for menarche? *Journal of Youth Studies* 2(2), 213-225. <https://doi.org/10.1080/13676261.1999.10593036>
- Cummins, C., Pellicano, E., & Crane, L. (2020). Supporting minimally verbal autistic girls with intellectual disabilities through puberty: Perspectives of parents and educators. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 50(7), 2439-2448. <https://doi.org/10.1007/s10803-018-3782-8>
- Çobanoğlu, C., & Karabekiroğlu, K. (2018). Ergenlik döneminde bilişsel, duygusal, ahlaksal ve sosyal gelişim. *Klinikleri Child Psychiatry-Special Topics*, 4(2), 7-12. <https://www.turkiyeklinikleri.com/article/en-ergenlik-doneminde-bilissel-duygusal-ahlaksal-ve-sosyal-gelisim-82590.html>
- Deierlein, A. L., Park, C., Patel, N., Gagnier, R., & Thorpe, M. (2024). Mental health outcomes across the reproductive life course among women with disabilities: A systematic review. *Archives of Women's Mental Health*, 1-18. <https://doi.org/10.1007/s00737-024-01506-5>
- Dündar, T., & Özsoy, S. (2018). Menstrüel hijyen ve görme engelliler. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 15(3), 192-194.
- Edwards, R., & Holland, J. (2013). *What is qualitative interviewing?* Bloomsbury Academic.
- Enoch, A., Nadutey, A., Afful, B. F., & Anokye, R. (2020). Menstrual hygiene management: Challenges and coping strategies for adolescents with disabilities in the Kumasi Metro of Ghana. *Disability, CBR & Inclusive Development*, 31(2), 77-91. <https://doi.org/10.47985/dcidj.364>
- Er, R. K., Büyükbayraktar, Ç. G., & Kesici, Ş. (2016). Developing a sexual education program for students with special education needs. *Turkish Journal of Education*, 5(4), 224-234. <https://doi.org/10.19128/turje.267920>
- Flavin, M., Shore, B. J., Miller, P., & Gray, S. (2019). Hormonal contraceptive prescription in young women with cerebral palsy. *Journal of Adolescent Health*, 65(3), 405-409. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2019.03.010>
- Flick, U. (2015). *Introducing research methodology: A beginner's guide to doing a research project*. Sage.
- Frawley, P., & Wilson, N. J. (2016). Young people with intellectual disability talking about sexuality education and information. *Sexuality And Disability*, 34(4), 469-484. <https://doi.org/doi:10.1007/s11195-016-9460-x>
- Goli, S., Noroozi, M., & Salehi, M. (2020). Parental experiences about the sexual and reproductive health of adolescent girls with intellectual disability: A qualitative study. *Iranian Journal Of Nursing And Midwifery Research*, 25(3), 254-259. https://doi.org/10.4103/ijnmr.IJNMR_258_19
- Gönenç, İ. M., Çakırer-Çalbayram, N., Altundağ, S., & Aktaş, Ö. (2020). Öğretilebilir zihinsel engelli kız ergenlere verilen menstruasyon hijyen eğitiminin etkinliğinin belirlenmesi. *Ankara Medical Journal*, 20(1), 57-68. <https://doi.org/10.5505/amj.2020.01643>
- Gray, S. H., Wylie, M., Christensen, S., Khan, A., Williams, D., & Glader, L. (2021). Puberty and menarche in young females with cerebral palsy and intellectual disability: A qualitative study of caregivers' experiences. *Developmental Medicine & Child Neurology*, 63(2), 190-195. <https://doi.org/10.1111/dmcn.14698>
- Güçlü, A., & Özerk, H. (2021). Türkiye'de 2000-2018 yılları arasında örgün eğitim kurumları kapsamında cinsel sağlık eğitimlerine ilişkin çalışmaların incelenmesi ve değerlendirilmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(39), 958-982. <https://doi.org/10.26466/opus.922603>
- Gürbüz, S. (2018). *Ergenlik dönemindeki zihin yetersizliği olan bireylerin cinsel gelişim özelliklerinin ebeveyn görüşleri ile değerlendirilmesi: Bir ölçek geliştirme çalışması*. (Tez Numarası: 519267) [Yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Hansen, A. (2003). İçerik çözümlemesi (M. S. Çebi, Çev.). *İletişim araştırmalarında içerik çözümlemesi* içinde (ss. 49-102). Alternatif Yayınları.
- Harvey, K., Mano, P., Lakshminarayana, I., & Gupta, S. (2019). Menstruation matters: The impact of menstruation on girls and young women with severe learning difficulties and their families. 95(7), 526-30. <https://doi.org/10.1136/archdischild-2019-rcpch.464>

- Hennegan, J., Winkler, I. T., Bobel, C., Keiser, D., Hampton, J., Larsson, G., Chandra-Mouli, V., Plesons, M., & Mahon, T. (2021). Menstrual health: A definition for policy, practice, and research. *Sexual and Reproductive Health Matters*, 29(1), 31-38. <https://doi.org/10.1080/26410397.2021.1911618>
- Kaçan, H., & Birol, Z. (2024). The impact of an applied menstrual self-care education program given to adolescents with intellectual disabilities and their mothers on their knowledge, skills, and anxiety levels. *International Journal of Developmental Disabilities*, 1-10. <https://doi.org/10.1080/20473869.2024.2411505>
- Kang, Y.S., & Chang, Y.J. (2019). Using a motion-controlled game to teach four elementary school children with intellectual disabilities to improve hand hygiene. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 32(4), 942-951. <https://doi.org/10.1111/jar.12587>
- Karthikayini, S., & Arun, S. (2021). Challenges faced by primary caretakers of adolescent girls with intellectual disability during their menstrual cycle in Puducherry: A mixed method study. *Indian Journal of Community Medicine*, 46(3), 416-420. https://doi.org/10.4103/ijcm.ijcm_433_20
- Kaydrak, M., Yılmaz, B., Azak, M., & Bilge, Ç. (2023). Effectiveness of menstruation hygiene skills training for adolescents with autism. *World Journal of Psychiatry*, 13(11), 958. <https://doi.org/10.5498/wjp.v13.i11.958>
- Khan, M. N., Khanam, S. J., Chowdhury, A. R., Hossain, R., Kabir, M. A., & Alam, M. B. (2024). Menstrual hygiene management among reproductive-aged women with disabilities in Bangladesh. *Health Science Reports*, 7(10), e70145. <https://doi.org/10.1002/hsr2.70145>
- Kilci- Erciyas, Ş., Cirban- Ekrem, E., Kalaycı, M., Şahin, N. A., & Aydoğmuş, A. (2022). Üreme çağındaki kadınların menstrüel kap kullanımına ilişkin bilgi ve tutumları. *Batı Karadeniz Tıp Dergisi*, 6(1), 115-124. <https://doi.org/10.29058/mjwbs.1023079>
- Kirk, S. A., Gallagher, J. J., Coleman, M. R., & Anastasiow, N. J. (2015). *Educating exceptional children* (pp. 560). Cengage Learning.
- Klein, D. A., Gawrys, B. L., & Sylvester, J. E. (2015). Menstrual concerns in an adolescent with disabilities. *American Family Physician*, 92(9), 823-831.
- Klett, L. S., & Turan, Y. (2012). Generalized effects of social stories with task analysis for teaching menstrual care to three young girls with autism. *Sexuality and Disability*, 30(3), 1-36. <https://doi.org/10.1007/s11195-011-9244-2>
- Knott, E., Rao, A. H., Summers, K., & Teeger, C. (2022). Interviews in the social sciences. *Nature Reviews Methods Primers*, 2(1), Article 73, 1-15. <https://doi.org/10.1038/s43586-022-00150-6>
- Kurtoğlu, S., & Cavkaytar, A. (2021). Zihin yetersizliği olan bireylere kişisel bakım becerilerinin öğretiminde bir aile eğitimi programının etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 23(1), 53-81. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.756223>
- Kürtüncü, M., & Kurt, A. (2020). Sexual education and development in children with intellectual disability: Mothers' opinions. *Sexuality and Disability*, 38(3), 455- 468. <https://doi.org/10.1007/s11195-020-09638-Z>
- Lincoln, S. Y., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage.
- Mason, L., & Cunningham, C. (2008). An exploration of issues around menstruation for women with Down syndrome and their carers. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 21(3), 257-267. <https://doi.org/10.1111/j.1468-3148.2007.00406.x>
- McLay, L., van Deurs, J., Gibbs, R., & Whitcombe-Dobbs, S. (2021). Empirically supported strategies for teaching personal hygiene skills to people with intellectual disabilities. In R. Lang & P. Sturmey (Eds.), *Adaptive behavior strategies for individuals with intellectual and developmental disabilities: Evidence-based practices across the life span* (pp. 47-72). Springer Nature Switzerland AG. https://doi.org/10.1007/978-3-030-66441-1_3
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2002). Reflections and advice. In A. M. Huberman & M. B. Miles (Eds.), *The qualitative researcher's companion* (pp. 393-397). Sage Publications.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldaña, J. (2018). *Qualitative data analysis: A methods source book*. Sage Publications.
- Nurkhairulnisa, A. I., Chew, K. T., Zainudin, A. A., Lim, P. S., Shafiee, M. N., Kampan, N., Wan Ismail, W. S., Grover, S., & Nur Azurah, A. G. (2018). Management of menstrual disorder in adolescent girls with intellectual disabilities: A blessing or a curse? *Obstetrics and Gynecology International*. Article 9795681. <https://doi.org/10.1155/2018/9795681>

- Orum-Çattık, E., & Ergenekon, Y. (2019). Otizm spektrum bozukluğu olan bireylere bağımsız yaşam becerilerinin öğretildiği araştırmaların incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 572-607. <http://doi.org/10.18039/ajesi.577594>
- Öncü, E., Aktaş, G., Vayisoğlu, S. K., & Karakuş, E. (2019). Zihinsel engelli ergenlerin cinsel gelişim özellikleri ve ailelerin yaşadığı güçlükler: Tanımlayıcı çalışma. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(3), 413-425. <https://doi.org/10.26559/mersinsbd.553739>
- Özdemir, H. (2019). *Görme engelli kadınların genital hijyen davranışlarının belirlenmesi* (Tez Numarası: 612558) [Yüksek lisans tezi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Patage, D. P., Holyachi, S., Badesab, B., Nawaz, A. S., & Shankar, K. (2015). Reproductive and sexual health needs among differently abled individuals in the rural field practice area of a medical college in Karnataka, India. *International Journal of Medical Science and Public Health*, 4(7), 964-968. <https://doi.org/10.5455/ijmsph.2015.02032015206>
- Power, R., Wiley, K., Muhit, M., Heanoy, E., Karim, T., Badawi, N., & Khandaker, G. (2020). 'Flower of the body': Menstrual experiences and needs of young adolescent women with cerebral palsy in Bangladesh, and their mothers providing menstrual support. *BMC Women's Health*, 20(160), 1-9. <https://doi.org/10.1186/s12905-020-01032-3>
- Pownall, J. D., Jahoda, A., & Hastings, R. P. (2012). Sexuality and sex education of adolescents with intellectual disability: Mothers' attitudes, experiences, and support needs. *Intellectual and Developmental Disabilities*, 50(2), 140-154. <https://doi.org/10.1352/1934-9556-50.2.140>
- Prabhakar, J., Mg, A., Nazar, A. F., Ms., A., Pj., J. J., Ap, N., Mj., K. P., & Gk., M. (2025). Exploring menstrual hygiene management practices among displaced coastal women in Kerala, India. *The Journal of Climate Change and Health*, 21, 100375. <https://doi.org/10.1016/j.joclim.2024.100375>
- Rahmah, S., & Ratnawati, R. (2022). The meaning of menstruation in women with mild disabilities. *Indonesian Journal of Disability Studies*, 9(1), 49-66. <https://doi.org/10.21776/ub.ijds.2022.009.01.04>
- Randall, K. N., Hopkins, C. S., & Drew, H. (2024). Menstrual education programs for girls and young women with intellectual and developmental disabilities: A systematic review. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 37(4), e13264. <https://doi.org/10.1111/jar.13264>
- Retznik, L., Wienholz, S., Höltermann, A., Conrad, I., & Riedel-Heller, S. G. (2023). "It gives me, as her caregiver, a sense of security." Young people with intellectual disability and their experiences with sexuality, menstruation, gynecological treatment and contraception: A follow-up analysis of parents' and caregivers' perspectives. *Sexuality and Disability*, 41(1), 97-116. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-1682645/v1>
- Saraç, H. (2017). Türkiye'de okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin yapılan araştırmalar: İçerik analizi çalışması. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 60-81. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/339611>
- Saxe, A., & Flaherty, M. (2017). Navigating menstruation: A review of the challenges experienced by individuals with autism spectrum disorders and their caregivers. *Journal of Pediatric and Adolescent Gynecology*, 30(3), 354-361. <https://doi.org/10.1016/j.jpag.2016.10.007>
- Sezgin, H., & Başbakkal, Z. (2015). Zihinsel engelli adölesanlarda menstrüel hijyen yönetimi: Annelerin yaşadığı sorunlar. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 31(1), 1-12. <https://dergipark.org.tr/en/pub/egehemsire/issue/49034/625603>
- Somel, N. (2024). Nitel araştırmada görüşme ve görüşme soruları: Eğitim sosyolojisinden ampirik örnekler. *Boğaziçi University Journal of Education*, 41(2), 141-156. <https://doi.org/10.52597/buje.134610>
- Tartaç, Y., & Özkan, S. (2011). Lise öğrencilerinin menstruasyon hijyen konusunda bilgi/tutumları ve eğitimin etkinliğini değerlendirme. *Gazi Medical Journal*, 22(2), 27-32. <https://doi.org/10.5152/gmj.2011.07>
- Taşkın, L. (2016). *Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği*. Nobel Kitabevi.
- Teke, H., & Melekoğlu, M. (2022). Erken çocukluk dönemi cinsel eğitim çalışmalarının incelenmesi: Sistematik bir derleme. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 144-160. <https://doi.org/10.53629/sakaefd.1106519>
- Tekinarslan, İ. Ç., & Eratay, E. (2013). Zihinsel yetersizliği olan bireylerin ergenlik dönemine uyum sürecinde ebeveyn davranışlarının incelenmesi. *Education Sciences*, 8(3), 363-374. <http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2013.8.3.1C0592>
- Thapa, P., & Sivakami, M. (2017). Lost in transition: Menstrual experiences of intellectually disabled school-going adolescents in Delhi, India. *Waterlines*, 36(4), 317-338. <http://www.jstor.org/stable/26600803>

- Tsuda, S., Maruyama, Y., Muroka, C., Kondo, C., & Takada, S. (2024). Assessing the effectiveness of menstrual health education in Japan: A non-randomized comparative study of adolescent girls with typical development and those with intellectual disabilities and high support needs. *Journal of Intellectual Disabilities*, 28(1), 93-103. <https://doi.org/10.1177/17446295241281394>
- Turan-Gürhopur, F. D., & İşler-Dalgıç, A. (2017). Zihinsel yetersiz çocuğu olan ebeveynlerde aile yükü. *Journal of Psychiatric Nursing/Psikiyatri Hemşireleri Derneği*, 8(1), 9-16. <http://dx.doi.org/10.14744/phd.2017.87609>
- Ünal, M., Ece, A. S., & Yıkılmış, A. (2016). Zihin engelli çocuklara öz bakım becerilerinin şarkı yoluyla öğretilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(17), 139-153. <https://dergipark.org.tr/en/pub/makusobed/issue/45268/567020>
- Varol, N. (2004). *Öz bakım becerilerinin öğretimi*. (2. baskı). Kök Yayıncılık.
- Wilbur, J., Mahon, T., Torondel, B., Hameed, S., & Kuper, H. (2019). Feasibility study of a menstrual hygiene management intervention for people with intellectual impairments and their carers in Nepal. *Int J Environ Res Public Health*, 16(19), 1-14. <https://doi.org/10.3390/ijerph16193750>
- Wilbur, J., Morrison, C., Iakavai, J., Shem, J., Poilapa, R., Bambery, L., Baker, S., Tanguay J., Sheppard, P., Banks, L. M., & Mactaggart, I. (2022). "The weather is not good": Exploring the menstrual health experiences of menstruators with and without disabilities in Vanuatu. *The Lancet Regional Health - Western Pacific*, 18(2), 100314. <https://doi.org/10.1016/j.lanwpc.2021.100314>
- Yaacob, N., Nasir, N. M., Jalil, S. N., Ahmad, R., Rahim, N. A. R. A. Yusof, A., & Ghani, N. A. A. (2012). Parents or caregiver's perception on menstrual care in individuals with down syndrome. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 36, 128-136. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.03.015>
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23(112), 7-17. <https://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5326/1485>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri* (10. baskı). Seçkin Yayınevi.
- Zinda, A. R. P., Riskiyani, S., & Nasir, S. (2024). Menstrual hygiene: Barriers and support for adolescents with intellectual disability. *International Journal of Chemical and Biochemical Sciences*, 25(19), 819-823. <https://doi.org/10.62877/96-IJCBS-24-25-19>

Investigation of Parents' Views on the Use of Sanitary Pads by Women with Special Needs

Aslıhan Sezik¹

Zekai Alper Alp³

Pınar Yaşar-Hayal²

Funda Aksoy⁴

¹ MSc., Ministry of National Education, İstanbul, Türkiye, E-mail: sezikaslihan@gmail.com

² PhD., Trabzon University, Trabzon, Türkiye, E-mail: pinaryasar@trabzon.edu.tr

³ **Corresponding Author:** Res. Assist. Erciyes University, Kayseri, Türkiye, E-mail: zekaialp@erciyes.edu.tr

⁴ Assoc. Prof., Anadolu University, Eskişehir, Türkiye, E-mail: fundap@anadolu.edu.tr

Abstract

Introduction: Evaluating the use of sanitary pads by women with special needs during menstruation and their parents' experiences is essential for understanding the needs of these individuals and their families. This study aimed to examine the views and experiences of parents regarding the use of sanitary pads by women with special needs.

Method: This study used a phenomenological design, one of the qualitative research methods. The study group consisted of 10 volunteer parents with a daughter between the ages of 10 and 18 with special needs. The data were collected using a five-question semi-structured interview form developed with information obtained from the literature on the use of sanitary pads by women with special needs and the experiences of parents. The data were then interpreted using the content analysis technique.

Findings: In the study, it was found that women with special needs faced problems of not being able to recognize menstruation periods, not being able to use sanitary pads, and exhibiting problem behaviors due to the physical and emotional changes they experienced during this period. Their participation in social activities was limited, and they were not supported educationally about the menstruation period.

Discussion: The findings obtained from this study were discussed with the findings of other studies conducted on this subject in the literature, and it is recommended that attention should be paid to teaching the skill of using sanitary pads to help women with special needs overcome the adverse effects of menstruation periods and that future implementation studies should be conducted.

Keywords: Menstruation, sexual care, intellectual disability, autism spectrum disorder, qualitative research.

Date Received: 03.12.2024 **Date Accepted:** 22.05.2025 **Online First:** 26.06.2025

Citation: Sezik, A., Yaşar-Hayal, P., Alp, Z. A., & Aksoy, F. (2026). Investigation of parents' views on the use of sanitary pads by women with special needs. *Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education*, 27(1), 53-76. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.1595434>

Introduction

Adolescence, the transition period from childhood to adulthood, brings physical, emotional, and social changes (Aybak & İpek, 2021). During this period, gender characteristics such as hair growth in the genital area, breast development in women, and voice change in men become apparent (Çobanoğlu & Karabekiroğlu, 2018). Among these changes and developments, the menstruation period is one of the important ones for women (Akbaş & Sanberk, 2012; Crouch & McKenzie, 1999). The menstrual period is defined as the process that starts with menarche (first menstruation) and continues until menopause (last menstruation) (Baytur, 2021). In this process, women need to see the changes called the menstrual cycle regularly every month for their reproductive functions to function healthily (Argan et al., 2023). The menstrual cycle begins with the preparation of a new wall every month to prepare the woman's body for pregnancy and the destruction of this wall if pregnancy does not occur. The removal of the destroyed wall from the body occurs with bleeding, which is defined as menstrual bleeding, while the regular occurrence of bleeding every month is called the menstrual cycle (Taşkın, 2016).

Women's regular menstruation period indicates they are sexually healthy (Dündar & Özsoy, 2017). During this period, women need to perform routines that require some self-care skills to maintain their sexual health. These routines include genital area cleaning, bathing, changing clothes, and menstrual care skills. Menstrual care skills are related to using products such as menstrual cups, cotton cloths, tampons, menstrual panties, or sanitary pads that prevent bleeding during menstruation from coming out of the clothes (Baytur, 2021). These skills are important for women's sexual health in terms of the fact that the uterus and cervix become open to infections during menstruation due to menstrual bleeding and to protect them from these infection risks (Kilci-Erciyas et al., 2022).

On the other hand, it helps women look well-groomed in their social lives, helps them feel safe during this period, and supports their daily lives (Kurtoğlu & Cavkaytar, 2021). In the literature, it is stated that the acquisition of menstrual care and personal hygiene skills by women with special needs has positive effects on their ability to independently follow hygiene-related routines in their daily lives, to spend their menstruation periods with less anxiety, and on their social interactions (Kaydırak et al., 2023). It is emphasized that decreasing anxiety levels and increasing social interactions in this process also improve their psychological and social well-being (McLay et al., 2021). In addition, it is reported that parents stated that their children's ability to continue their daily routines, thanks to their children's independent performance of menstruation period skills, relieved them psychologically (Armah-Ansah et al., 2023). In this respect, it can be said that the acquisition of the necessary skills during the menstruation period should be emphasized, primarily because it supports the active participation of women with special needs in their lives and positively affects their physical, emotional, and social development.

To manage the menstrual period correctly, applying the skills specific to it is essential. The correct application of these skills depends primarily on an environment where women can be comfortable, then on having adequate hygiene knowledge, and on the preferences of personal care products to be used during menstruation (Prabhakar et al., 2025). Cotton cloths, one of the personal care products preferred by women during this period, are more limited than other care products to prevent menstrual bleeding and are insufficient to protect against genital tract infections, as they require repeated use (Argan et al., 2023). Another application, menstrual panties, is a product that provides women with confidence and comfort in daily life, but its cost limits women's access to menstrual panties (Enoch et al., 2020). Menstrual cups and tampons are the easiest and most cost-effective products for menstruation periods (Baytur, 2021). These products are also effective in preventing discomfort that women may feel from diapers during the day and protecting the health of the genital area.

However, it is known that in some societies, according to customs, traditions, and beliefs against the use of menstrual cups and tampons, especially young girls develop negative attitudes toward the use of such products (Anisa, 2019). For such reasons, sanitary pads are women's most preferred menstrual care product to protect their sexual health and not to be affected by the cultural structure of society (Frawley & Wilson, 2016). Using sanitary pads involves complex application steps such as placing the pad in the laundry from the beginning to the end of the menstrual period, changing the pad at regular intervals during the day, and disposing of it properly (Hennegan et al., 2021). Therefore, women must have experience to perform this skill (Gray et al., 2021). While typically developing women can learn this complex process related to sanitary pads by observing and experiencing it themselves from family members, peers, or through the media, the limitations in the cognitive, physical, and affective skills of women with special needs limit their acquisition of this skill and cause them to carry out this process with the support of parents or caregivers (Cummins et al., 2020). This situation prevents them from living independently and affects their negative attitude towards this process (Power et al., 2020).

The fact that women often need parental or caregiver support in demonstrating personal care skills during menstruation periods not only negatively affects women with special needs but also creates limitations for their parents or caregivers to continue their daily lives (Goli et al., 2020). Studies in the literature indicate that parents assume essential roles in the acquisition of personal care skills of women with special needs and that these roles have challenging effects on parents' personal lives (Gönenç et al., 2020; Turan-Gürhopur & İşler-Dalgıç, 2017).

As a result of parents taking responsibility for the personal care skills of women with special needs, the level of dependency of their children on their families increases (Orum-Çattık & Ergenekon, 2019).

Regarding personal care skills, in a study by Kürtüncü and Kurt (2020) examining the views of parents on the sexual education of individuals with intellectual disabilities (ID), it was reported that parents could not independently perform the genital area cleaning of their children with special needs and the use of hygienic pads during menstruation periods. Their needs were met by themselves, and this situation increased the responsibilities of parents and negatively affected their daily lives. In a qualitative study conducted with parents of children with Down syndrome (Yaacob et al., 2012), it was reported that women with Down syndrome could not use sanitary pads during menstruation periods. As a result, girls who could not act independently exhibited problem behaviors. It is seen that families have to pay close attention to their children in terms of personal care skills and spend most of their time together in daily life; therefore, they want their children to be provided with the necessary training, but they do not have information about how to access this training (Baytur, 2021; Gray et al., 2021). Therefore, it can be said that teaching hygiene skills necessary for the menstruation period to women with special needs is vital for both themselves and their parents or caregivers to lead independent lives.

The complexity of the structure of care skills specific to the menstrual period and the fact that it includes many skill levels, combined with the different developmental and learning characteristics of women with special needs, make it more challenging for them to follow the menstrual period and implement practices related to this period (Flavin et al., 2019). During this period, it is reported that women with special needs encounter problems such as not being able to recognize menstrual symptoms, not being able to maintain menstrual hygiene, exhibiting problem behaviors as a result of pains experienced specific to menstruation and due to this situation, parents are concerned about their daughters not being able to protect their privacy specific to menstruation and being sexually abused (Klein et al., 2015).

In the study conducted by Karthikayini and Arun (2021) regarding the problems experienced by women with special needs during the menstrual period, it was reported that women with MR frequently experienced issues with the use of sanitary pads during their menstrual cycles. The fact that the use of sanitary pads, which is one of the critical skills specific to the menstrual period, includes many skill steps and the privacy issues that may arise during the teaching of the skill limit the practices related to the use of sanitary pads planned to be carried out by experts; and the fact that families do not have sufficient information about teaching the use of sanitary pads causes the problems experienced to increase (Mason & Cunningham, 2008). One of the important points in eliminating the difficulties experienced by women with special needs during the menstrual process is related to the acquisition of the skill of using sanitary pads not only during the menstrual period but also before this process, with structured teaching processes. Teaching basic skills in the use of sanitary pads before menstruation enables women with special needs to learn this skill with less anxiety and resistance, thus contributing to their being more independent when they enter the menstrual period (Bülbul & Karataş, 2023). Considering the reactions that women with special needs may have to sudden changes and new experiences, teaching them how to use sanitary pads before menstruation begins can help them adapt to this process and prevent negative situations during menstruation (Klein et al., 2015). Therefore, it can be said that it is important to teach women with special needs the process of gaining menstrual care skills with the support of parents or caregivers before menstruation begins in order to prevent both privacy problems and negative situations that may occur during menstruation. In the literature, there are studies in which family support plays a significant role in the realization of personal hygiene of women with special needs during the menstrual period, and family views on menstrual care skills are examined. These studies reveal the problems faced by families regarding the acquisition of menstrual care skills for women with special needs and provide an understanding of the difficulties they experience. The main difficulties encountered by women with special needs regarding menstrual care skills include not being able to recognize the menstruation period, not being able to perform genital area cleaning, refusing to use sanitary pads due to reasons such as fear, anxiety, or disgust towards the use of sanitary pads, and not being able to change pads (Baytur, 2021; Öncü et al., 2019). It is emphasized that the inability of women with special needs to fulfill these skills causes them to depend on their families during the menstrual period (Özdemir, 2019; Patage et al., 2019; Zinda et al., 2024). In other studies, it is stated that the personal hygiene education of women with AI regarding the menstrual period is limited, and families are burdened with significant responsibilities in this process. The study by Kurtoğlu and Cavkaytar (2021) emphasized that the development of basic skills, such as sanitary pads, was not sufficiently focused on providing personal hygiene skills to women with AI. Similarly, Gürbüz (2018) focused on family views on the sexual development processes of individuals with AI during adolescence and stated that families do not have sufficient information and support regarding the use of sanitary pads by young women with AI. At the same time, it has been reported that the inability of women with special needs to acquire the necessary hygiene skills during menstruation limits their participation in daily activities. For this reason, women with special needs who feel restricted increase their anxiety levels and exhibit problem behaviors that harm themselves or their environment (Mason & Cunningham, 2008; Wilbur et al., 2022; Yaacob et al., 2012). Wilbur et al. (2022) emphasize that the inability of women with special needs to perform menstrual care skills not only negatively affects their health and hygiene but

also directly affects the daily routines of their families, causing negative impacts on their psychological and social lives. In the literature, various studies have been conducted on the hygiene management of women with special needs during the menstrual period, their independence levels during the menstrual period, and their educational support needs (Akter, 2021; Carmine & Fisher, 2022; Goli et al., 2022; Kaçan & Birol, 2024; Kurtoğlu & Cavkaytar, 2021; Tekinarslan & Eratay, 2013; Varol, 2004). These studies focus on the competence of women with special needs to use sanitary pads and the training processes on menstruation management. They also evaluate interventions and training programs to improve the menstrual care skills of women with special needs. However, there are no studies conducted to address the emotional reactions of women with special needs to their ability to use sanitary pads during menstruation, their recognition of the menstruation period, and the effects of women with special needs benefiting from educational support specific to the menstrual period on their management of this process in terms of parental experiences. The difficulties that families encounter during the menstruation period of women with special needs, the observations of families regarding their children's recognition and management of menstruation, and the effects of this period on the socialization processes are pretty significant. The fact that women with special needs cannot recognize the menstruation process and cannot perform the skills required for this process, such as using sanitary pads, increases the care burden of families and also increases their anxiety levels, negatively affecting their participation in work, personal and social life (Wilbur et al., 2022). Therefore, it is necessary to examine the use of sanitary pads by women with special needs during the menstruation process, how they experience this process, their attitudes towards it, and their educational support needs regarding their parents' experiences. In line with this need, it was aimed to examine the awareness of women with special needs during menstruation, their reactions to the menstruation process, their skills in using sanitary pads, and the effects of all these situations on their socialization and benefiting from educational support processes according to parents' views and to evaluate parents' experiences during this period. This study is expected to contribute to the literature, women with special needs, and their caregivers in supporting the independent hygiene management of women with special needs, determining the difficulties experienced by parents, and developing appropriate education and support systems planned to be carried out. In this direction, the following questions were posed in the current research:

1. What are the parent's experiences of women with special needs regarding using sanitary pads during menstruation?
 - 1.1. According to parents' views, what is the status of women with special needs using sanitary pads?
 - 1.2. How do the problems encountered by women with special needs, depending on their use of sanitary pads, differ according to their menstrual experiences?
 - 1.3. According to parents, what are the physical and emotional changes that women with special needs experience during menstruation?
 - 1.4. According to parents, how do women with special needs benefit from educational support during menstruation?

Method

This section explains the research model, study group, data collection tools, interview process, and data analysis.

Research Model

The present study was designed to examine the views of the parents of women with special needs on using sanitary pads during menstruation. It was conducted using the phenomenology design of the qualitative research method. Qualitative research is a process in which qualitative data collection methods such as observation, interview, and document analysis are utilized to naturally and holistically present understandings and feelings about a particular phenomenon or concept in their original settings. The primary purpose of phenomenology is to refer to the sum of the lived experiences of a single person. In studies using the phenomenological design, the primary data collection tool is the interview, and the data source is individuals or groups who have experiences related to the situation that the research focuses on and who can express these experiences (Yıldırım & Şimşek, 2016). This study was planned with a phenomenological design, and data were collected through a semi-structured interview technique.

Study Group

In this study, the study group was determined by the criterion sampling method, one of the purposeful sampling methods. Criterion sampling is the study and review of situations that meet the criteria predetermined by the researcher (Yıldırım & Şimşek, 2011). This study interviewed parents who were considered to have prerequisite characteristics. The prerequisite characteristics sought in the participants within the scope of the study were listed as: a) being the parent of female adolescents (10-18 years old) with mild, moderate, and severe levels

of I/DD, autism spectrum disorder (ASD), b) parents' daughters continuing their education in special education-practice, special education class or mainstreaming classes, and c) volunteering to participate in the study.

Menarche's experiences of women with special needs were not determined as a prerequisite for determining the study group included in the study. In the literature, it has been stated that it is essential to provide women with special needs with the ability to use sanitary pads in early periods, mainly because it requires acquiring hygiene skills (Chou et al., 2017; Kirk et al., 2015). Teaching sanitary pads before menarche enables women with special needs to meet this process with less anxiety and resistance and contributes to their independent movement (Bülbul & Karataş, 2023). Thus, it is thought that the skills taught before menarche facilitate the adaptation of women with special needs and may help prevent possible psychological, physical, or social problems. In this direction, in the current study, menarche experience was not determined as a criterion in women with special needs. However, the importance and necessity of teaching hygiene skills in advance were considered. Information on the age, gender, education level, occupation, degree of closeness to women with special needs, age of their children, diagnosis of special needs, grade level, code names of women with special needs, and menarche experiences of the participants included in the current study are presented in Table 1 below.

Within the scope of the research, interviews were conducted with 10 mothers considered suitable for the prerequisite characteristics. To keep the personal information of the participants, each participant was given a sequence number by using code names. Accordingly, parents were named as E1, E2, E3..., E10, and women with special needs were named as SFC1, SFC2, SFC3..., SFC10.

All interviewed participants were mothers because mothers take more responsibility in realizing the personal care skills of women with special needs. When fathers were asked to be interviewed, they refused to be interviewed because the mothers of their daughters would be more knowledgeable on this issue, which caused the participant group to consist of mothers. Therefore, interviews were conducted with mothers to obtain in-depth information about women with special needs menstruation periods. When the information about the mothers who participated in the study is examined, it is seen that the age range varies between 30 and 57 (range = 30-57). Among the participant mothers, only one was a bachelor's degree graduate ($n = 1, 10\%$), three were high school graduates ($n = 3, 30\%$), and six were primary school graduates ($n = 6, 60\%$). When the occupational distribution of the mothers is examined, it is seen that one ($n = 1, 10\%$) is a teacher, one is a service guide ($n = 1, 10\%$), and eight are housewives ($n = 8, 80\%$).

It was determined that the ages of the daughters of the participant mothers varied between 10 and 18 years (range: 10-18) and that this age range was repeated most frequently at age 13 (median: 13). When the diagnosis and degree of special needs of the daughters with special needs were examined, it was seen that seven of them ($n = 7, 70\%$) had a diagnosis of moderate to severe ASD accompanied by a diagnosis of DD, one ($n = 1, 10\%$) had a diagnosis of mild ASD and DD, one ($n = 1, 10\%$) had a diagnosis of moderate to severe DD, and one ($n = 1, 10\%$) had a diagnosis of mild DD. When the education levels of the women with special needs were analyzed, it was observed that three of them attended 5th grade ($n = 3, 30\%$), one of them attended 6th grade ($n = 1, 10\%$), three of them attended 7th grade ($n = 3, 30\%$), two of them attended 8th grade ($n = 2, 20\%$) and one of them attended 9th grade ($n = 1, 10\%$). When the menarche experiences of women with special needs were analyzed, it was observed that four had menarche experience ($n = 4, 40\%$), and six of them did not have menarche experience ($n = 6, 60\%$).

Table 1

Parental Characteristics

Code name	Age	Gender	Education level	Occupation	Special needs woman code	Relationship	Age of special needs daughter	Diagnosis and severity of special needs daughter	Grade	Menarche status
P1	38	Female	Bachelor's	Teacher	WSN1	Mother	13	Moderate/severe ASD + ID	5th grade	None
P2	30	Female	Elementary	Housewife	WSN2	Mother	14	Moderate/severe ASD + ID	6th grade	None
P3	40	Female	Elementary	Housewife	WSN3	Mother	10	Moderate/severe ASD + ID	5th grade	None
P4	41	Female	High school	Bus guide	WSN4	Mother	14	Moderate/severe ASD + ID	7th grade	None
P5	39	Female	High school	Housewife	WSN5	Mother	12	Moderate/severe ASD + ID	5th grade	None
P6	42	Female	Elementary	Housewife	WSN6	Mother	13	Mild/ASD + ID	7th grade	Yes
P7	35	Female	Elementary	Housewife	WSN7	Mother	18	Moderate/severe ASD + ID	8th grade	Yes
P8	57	Female	Elementary	Housewife	WSN8	Mother	16	Moderate/severe ASD + ID	9th grade	Yes
P9	33	Female	High school	Housewife	WSN9	Mother	13	Moderate/severe ID	7th grade	None
P10	49	Female	Elementary	Housewife	WSN10	Mother	13	Mild ID	8th grade	None

Note: ASD = autism spectrum disorder; ID = intellectual disability; P = parent; WSN = woman with special needs.

Role of the Researchers

In studies conducted using qualitative research methods, the role of the researcher should be involved in all processes, from data collection to analysis and interpretation (Miles et al., 2018). A qualitative researcher is a person who has a good command of the research area of interest, is experienced in interviewing the study group, and uses the data obtained from his/her experiences (Yıldırım, 1999). In this direction, the first author of the current study is working as a special education teacher within the Ministry of National Education. She continues her doctoral education by completing her Master's degree in the sexual development of women with special needs. The researcher has previously conducted interview studies with the parents of women with special needs. The second author of the study conducted studies on problem behaviors of individuals with special needs, continued her doctoral education, and worked as a research assistant at a university. The study's third author has conducted studies on teaching skills to individuals with ASD and the sexual development of women with special needs and works as a faculty member at a university. The study's fourth author is an associate professor at a university who has conducted studies on teaching skills and concepts to individuals with special needs, the social development of individuals with special needs, and special education in early childhood. All authors contributed equally to the entire research process.

Data Collection Tools

In line with the purpose of the study, data were obtained through semi-structured interview questions created by the researchers. This data collection tool was preferred because it suits the research method and allows for collecting specific and comprehensive data without directing the participant (Akman-Dömbekci & Erişen, 2022). Semi-structured interviews have features that facilitate the work of researchers, such as allowing the use of flexible data tools and not losing systematicity in the direction of the interviewed participants and the different dimensions that emerge during data collection on the targeted subject (Somel, 2024). In this research technique, interview questions that the participants are expected to answer are prepared before the interview with the participants to be interviewed (Knott et al., 2022). In addition to the questions in the interview form, the researcher can ask additional questions to obtain more detailed information during the interview (Edwards & Holland, 2023). In this respect, the semi-structured interview technique is more flexible than the structured interview technique and more systematic than the unstructured interview technique. It also has positive features in obtaining detailed information and analyzing the data (Somel, 2024).

Before the interview framework was developed, a literature review was conducted to examine the views on menstrual care skills of women with special needs, and information was obtained on the stages of sanitary pad use and the crucial factors in the process related to the menstruation period. In light of the data obtained, a data collection tool consisting of two parts was created for the study. In the first part of the form, there is a "personal information form," which includes questions about the age, gender, education level, occupation, and degree of closeness to women with special needs of the participants. It consists of five questions. In the second part, there is an "interview form" that includes questions about the use of sanitary pads by women with special needs, whether they encounter any problems, or what possible problems they may encounter depending on their realization of the skill. It consists of a total of five questions.

In order to ensure the content validity of the prepared personal information form and interview form, two experts who completed their doctoral education in the field of special education and conducted studies in the field of sexual development submitted their opinions. As a result of the experts' examination of the forms, they stated that there was repetition in the questions related to the content of the interview questions about "the status of women with special needs to recognize menstrual bleeding and the use of sanitary pads." Accordingly, the interview questions were restructured by the researchers and presented to the experts again. Experts decided that the interview questions were appropriate in the second evaluation process. To test the comprehensibility of the questions, three mothers with daughters with special needs were interviewed. As a result of this interview, it was decided that the questions were understandable for the participants. The interview questions regarding the use of sanitary pads by women with special needs are presented in Table 2.

Table 2

Semi-Structured Interview Questions

Semi-structured interview: questions for parents of women with menarche experience	Semi-structured interview: questions directed to parents of women without menarche experience
1. How do you remember when your daughter experienced her first menstruation (period)?	1. What does it mean to you as your daughter approaches her first menstruation (period)?
1.1. What did this process mean to you?	1.1. How do you imagine this process, and what feelings do you have about it?
1.2. Can you describe the moment you first noticed this experience?	1.2. What are your thoughts and expectations regarding your daughter's ability to recognize this period?
	1.3. Do you think your daughter is ready to learn the skills she will need when her menstruation begins?
2. What emotional and physical changes did you observe in both yourself and your daughter during the transition to menstruation?	2. How do you think your daughter will react when she enters her menstruation period?
2.1. What was the significance of these changes for you?	2.1. What physical and emotional changes will she experience when her period begins?
	2.2. What feelings and anxieties does this change create for you?
3. How would you describe your daughter's experience using sanitary pads?	3. When your daughter's menstruation period begins, what kind of experience comes to mind regarding using sanitary pads?
3.1. Can you explain what acquiring the skill to use sanitary pads means to you?	3.1. Do you think she has sufficient knowledge about using sanitary pads (inserting and changing the pad)?
3.2. Do you think she knows enough about using sanitary pads (such as placing and changing the pad)?	3.2. How do you plan to guide your daughter in the process of learning to use sanitary pads?
3.3. Could you share your experiences regarding the skill of using sanitary pads?	3.3. What are your thoughts/feelings about her potential challenges in learning to use sanitary pads?
4. Did you receive any support while preparing for this process or during the process for your daughter? What did this support mean for you and your daughter?	4. What kind of support does your daughter need to navigate this process?
4.1. Did you benefit from teacher support, health professional support, participation in a conference, etc.? What were they?	4.1. In your opinion, what types of support would be most helpful?
4.2. What support was the most helpful to you and why?	
5. How do you observe your daughter's menstruation periods affecting her daily life and school activities (both inside and outside of school)?	5. What do you think about the impact of your daughter's menstruation period on her daily life and school-related activities?
5.1. Can you share any challenges you have encountered?	5.1. If her participation in daily activities is negatively affected, what are your concerns?
5.2. How did you, as a parent, feel in response to these effects, and how did you cope with them?	5.2. Do you have any preparations in place for such possibilities?

Data Collection Process

The participant identification process was carried out by determining the participant's prerequisite characteristics in line with the purpose of the study. In this process, the administrators of schools with female students with special needs attending special education practice school and special education classes or receiving mainstream education were interviewed and requested to be directed to parents who meet the prerequisite characteristics. The referred parents were informed about the study's subject and purpose, and those who volunteered were included. With the participants who agreed to be interviewed, the days and hours suitable for the interviews were determined and conducted within these periods. Some of the participants who participated in the interview stated that they could be interviewed by telephone due to their working hours, so interviews were conducted with these participants via telephone.

One-on-one face-to-face interviews were conducted with the participants who agreed to conduct face-to-face interviews in an empty classroom of the school where their daughters with special needs continue their education, where they could feel safe and provide more detailed information about the content of the interview. Before the interview, information about the research content was presented to each participant again. It was emphasized that the interviews were voluntary and that the information obtained during the interview process

would only be used within the scope of the research. In addition, the participants were informed that their identity information would never be shared and reminded that they could withdraw from the study at any time and that they did not have to answer the questions if they did not want to express their opinions. Once again, their verbal confirmation that they volunteered to participate in the study was recorded with a voice recorder. Leading questions were avoided during the interview, and interview questions were directed to all participants in the same order.

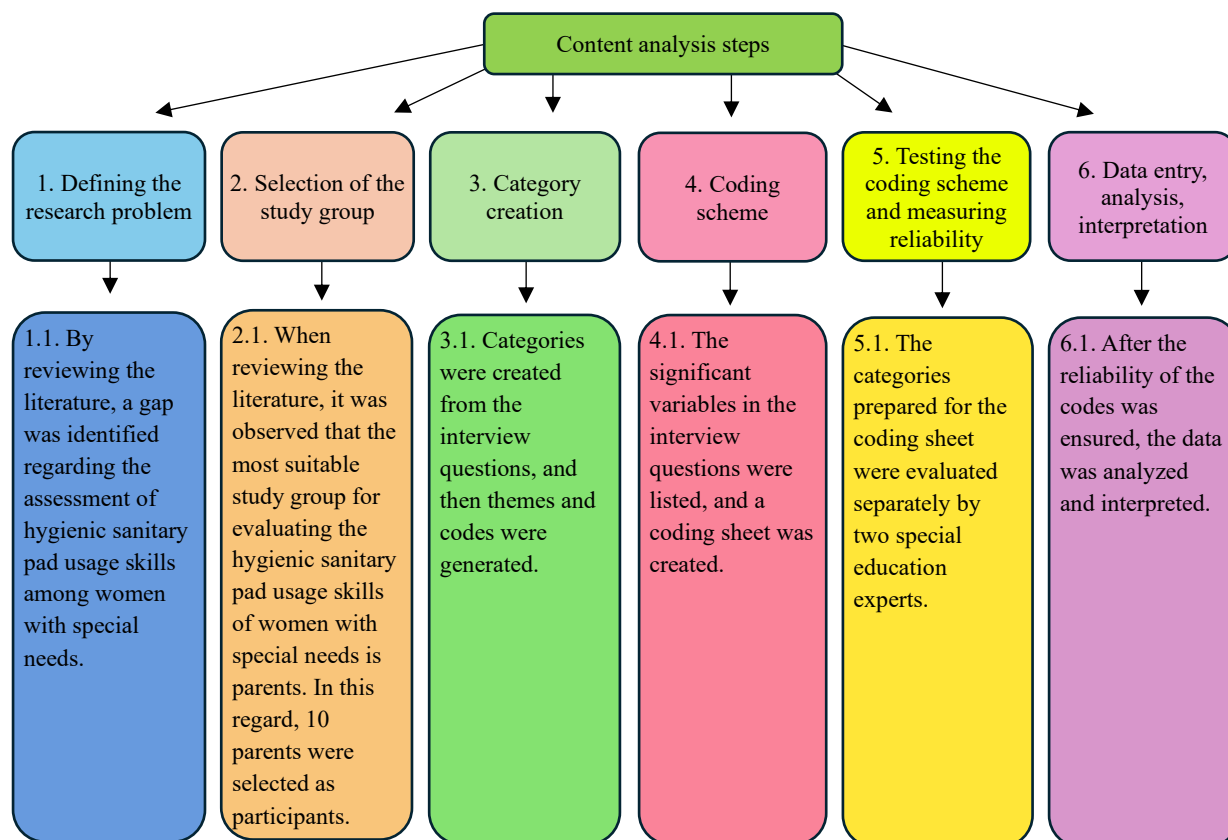
Participants whose daughters had not yet menstruated were asked to predict the situations that their daughters might face if they did menstruate and were asked to answer the questions accordingly. All interviews were recorded with a voice recorder and ready for analysis. The interviews with the participants lasted between 15 and 22 minutes on average. The short duration of the interviews can be attributed to the fact that the subject of menstruation is considered private in society, parents' hesitation to talk about this subject, and the limited level of knowledge on the subject. In the literature, it is reported that issues related to sexuality differ culturally, and this difference causes individuals to hesitate to express their views on the relevant subject (Frawley & Wilson, 2016). At the same time, the limited level of knowledge of women with special needs about their sexuality and the changes and developments they may experience in this process is also reported to limit parents' conversations on the subject (Pownall et al., 2012). In this direction, the limited duration of the interviews conducted in the current research process may also be due to the individual reservations of the participants' parents and their lack of knowledge on the subject.

Data Analysis

In the current study, Hansen's (2003) content analysis steps were taken as a guide in analyzing the interviews with parents. Content analysis is a research technique used to objectively, systematically, and quantitatively describe the messages conveyed in interviews, aiming to reach concepts and relationships that can explain the collected data (Flick, 2012). Content analysis requires pre-conceptualization of the collected data and then identifying themes that define the data by organizing the emerging concepts logically (Yıldırım & Şimşek, 2016). Content analysis, which is frequently used in educational research, is used to analyze written sources, diaries, and interview texts (Saraç, 2017). Accordingly, content analysis is considered appropriate for the current study. In this study, the steps of content analysis regarding the data interpretation process are presented in Figure 1.

As seen in Figure 1, the research problem was defined as the evaluation of the hygienic pad use status of women with special needs in the first step and the evaluation of the experiences of the parents of women with special needs depending on the hygienic pad use status of their daughters with special needs. Then, 10 parents who met the participant prerequisite characteristics determined by the researchers, in line with the information obtained from the literature, were included in the study. Before the interviews were conducted with the parents included in the scope of the research as participants, categories were created separately by two researchers by taking into account the interview questions prepared by the researchers in line with the literature, themes and codes were generated from these categories, and a coding sheet was prepared.

Figure 1
Content Analysis Implementation Stages

Reliability and Validity

To increase the internal validity of the research, long-term interaction, data collection process, triangulation, reference adequacy, and member control stages should be completed (Lincoln & Guba, 1985, cited in Arslan, 2022). In order to interact with the participants of the current study, they were provided with a detailed conversation before the interview to get to know the researcher and interact with him/her. To determine the content validity of the interview form used in the research, the interview form was restructured in line with the opinions of two experts who had completed their doctoral education in special education and conducted studies in the field of sexual development. In order to improve the quality of the analysis of the data obtained, the Word transcripts prepared after the interview were saved in MAXQDA Analytics Pro (24.6.0) version, and codes were created. To increase the reliability of these codes and to develop themes from the codes, two experts in the field of special education were consulted to code the data independently of each other. Two special education experts evaluated the category transcripts prepared by the coding chart. The finalized Word interview transcripts were uploaded to MAXQDA Analytics Pro (24.6.0) version, and the codes produced from the sentences and words for the research were reviewed and finalized by reaching a consensus on creating categories and themes. At this stage, the formula developed by Miles and Huberman (2002) ($\text{Percentage of consensus} = \frac{\text{Consensus}}{\text{agreement} + \text{Disagreement}}$) was used to ensure reliability among the codes. In the current study, while the percentage of consensus regarding the reliability of the coding was 90%, the consensus was increased to 100% after the codes were created from the transcripts uploaded to MAXQDA Analytics Pro (24.6.0) version. The data obtained by data entry of the evaluated codes were analyzed and interpreted. The themes created from the coding agreed upon by the experts are presented in the findings section.

To ensure reliability in the current study, the interview questions were asked to all participants in the same order. The interviews were recorded with a voice recorder, listened to repeatedly, and notes were taken. The interview documents and notes obtained were transferred to Word, thereby realizing the study's transferability. The interview recordings, notes, and documents obtained from the research were kept for re-examination when necessary.

Findings

In the current study, information on the codes and themes created in line with the information conveyed by the mothers about the status of sanitary pad use of women with special needs and the problems they face according to their use of sanitary pads is shown in Table 3. In addition, Tables 4, 5, 6, 7, and 8 show the data, including the mothers' opinions on codes and themes. The hygienic pad use status of women with special needs and the problems encountered with their hygienic pad use status were examined in five main themes and five sub-themes in the context of special needs diagnoses and menarche experiences. The codes and themes obtained from mothers' opinions about the hygienic pad use of women with special needs are presented in Table 3.

Table 3

Created Codes and Themes

Theme	Sub-theme	Coding
The onset of the menstrual period	Awareness level	Code 1: Says
		Code 2: Disturbed by blood stains
Response level	Emotional and physical response	Code 3: Does not notice
		Code 4: Warned by someone else
		Code 1: Cries
		Code 2: Becomes sad
		Code 3: Is surprised
		Code 4: Pain symptoms
Menstruation management.	Use of sanitary pads	Code 5: Feels disgusted
		Code 6: Does not respond
		Code 1: Does not get disturbed
		Code 2: Uses it independently, no help needed
		Code 3: Needs help to use it
Education	Parents' situations and resources for providing education	Code 4: Gets disturbed
		Code 5: Does not accept using the pad, removes and discards it
		Code 1: Teacher support
		Code 2: Parent
Socialization	Participation in extracurricular activities and education.	Code 3: Modeling by an adult
		Code 4: No training provided
		Code 1: Cannot participate in extracurricular activities if unable to use a pad
		Code 2: Can participate in extracurricular activities if able to use a pad
		Code 3: Cannot go to school if unable to use a pad
		Code 4: Can go to school if able to use a pad

Menstrual Awareness in Women with Special Needs

Table 4 presents the data obtained from the mothers' opinions about the awareness of menstruation in women with special needs. Four codes were generated based on the opinions of mothers regarding the menstrual period, which directly affects the use of sanitary pads by women with special needs and is one of the first steps that must be taken to ensure the use of sanitary pads. Mothers of women with special needs who have not experienced menarche were asked to provide estimated responses regarding the reactions their daughters might exhibit when they enter their menstrual period. Some mothers noted that multiple scenarios could occur regarding the potential reactions of their daughters who have not experienced menarche, and they provided multiple opinions. Therefore, the mothers' opinions are categorized under different codes.

Table 4
Awareness Levels of Menstruation in Women with Special Needs

Theme 1: Beginning of the menstrual period						
Sub-theme: Awareness level						
Coding	Experiencing menarche			Not experiencing menarche		
		<i>f</i>	%		<i>f</i>	%
Code 1: Says	WSN-8/P8	2	20	WSN-1/P1, WSN-2/P2, WSN-3/P3, WSN-9/P9	4	40
Code 2: Disturbed by blood stain	-	0	0	WSN-3/P3, WSN-9/P9	2	20
Code 3: Does not notice	WSN-4/P4, WSN- 7/P7	2	20	WSN-5/P5, WSN- 10/P10,	2	20
Code 4: Should be warned by someone else	WSN-6/P6	1	10	WSN-2/P2	1	10

Note: P = parent; WSN = women with special needs.

According to the codes created from the mothers' views, when examining the awareness of menstruation among women with special needs who have experienced menarche, one of the mothers interviewed ($n = 1$, 10%) stated that her daughter would inform her when she started menstruating, two ($n = 2$, 20%) reported that they would not notice the onset of menstrual bleeding if their daughter were to enter menstruation. One of these mothers stated in her interview, "I don't know, it doesn't matter much (P2)," implying that her daughter might not be able to perceive this process. Similarly, another mother drew attention to this situation by saying, "She doesn't notice it; I tell her (P4)." In line with this view, two of the participating mothers ($n = 2$, 20%) stated that if menstrual bleeding were to leak outside her clothing during her menstrual period, others should alert her.

When examining the awareness of menstruation among women who have not experienced menarche, four mothers ($n = 4$, 40%) stated that they would inform their daughters when they entered puberty. In addition to this view, two mothers ($n = 2$, 20%) stated that they would inform their daughters that they should clean themselves because they were uncomfortable with their menstrual period. Two of the mothers interviewed ($n = 2$, 20%) stated that their daughters would not notice the onset of their menstrual period, while one mother ($n = 1$, 10%) stated that her daughter would need to be warned by others. The mother's opinion on this matter is provided below.

"...Actually, I started to give information about it beforehand, I started to prepare it. Here, such a color may come, I showed her the pad even though she was not menstruating, how to use it, I even made her wear one of the small pads before, can she wear it? Will she understand as much as I explained? How will she react? Of course he will be surprised. I cannot comprehend how much she understood. I guess she will understand that it is a different situation and show me." (P1)

Physical and Emotional Reactions of Women with Special Needs during Menstruation Period

Six categories of coding were created from the opinions obtained from the mothers regarding the physical and emotional reactions of women with special needs to the menstruation period, or the physical and emotional reactions that women with special needs who are not in the menstruation period are likely to exhibit during this period. Data on the physical and emotional reactions of women with special needs to the menstruation period are presented in Table 5. Suppose women with special needs feel pain during menstruation. In that case, changes in hormones, a lack of sufficient knowledge about the menstrual period, the intensity, duration, and physical and emotional reactions they may exhibit in daily life, and the development of negative attitudes towards menstruation may occur. In this direction, six coding categories were created in line with the information conveyed by their mothers about the physical and emotional reactions of women with special needs during the menstruation period or the emotional and physical reactions of women with special needs who are not in the menstruation period.

When examining mothers' views on the reactions of women who have experienced menarche to their menstrual periods, one mother ($n = 1$, 10%) said that her daughter would show a reaction of "surprise" when she saw menstrual bleeding, while another mother ($n = 1$, 10%) said that her daughter would show a reaction of "disgust" to menstrual bleeding because she did not like wet things. One mother described her daughter's disgust response to menstrual bleeding, saying, "At first, she didn't show it for a few days, then I changed her, and when I talked to the teacher, I showed her a couple of times, and she said it was disgusting. I tried to explain, but she didn't understand (P4)." One of the mothers interviewed ($n = 1$, 10%) stated that her daughter experienced pain symptoms in terms of physical reactions, saying, "We have problems due to pain before her period and psychologically. Since she cannot express herself, she just holds my hand and takes me there, but I don't even know where it hurts. I have more problems with these issues (P7)." Two mothers ($n = 2$, 20%) mentioned that their daughters did not show any reactions, and one mother described the situation as follows: "She didn't react much; she was upset and uncomfortable with the pad, and she kept scratching it (P6)."

Table 5

Physical and Emotional Responses of Women with Special Needs to the Menstrual Period

Theme 2: Response level						
Sub-Theme: Emotional and physical response						
Coding	Experiencing menarche	<i>f</i>	%	Not experiencing menarche	<i>f</i>	%
Code 1: Cries	-	0	0	WSN-3/P3	1	10
Code 2: Gets upset	WSN-6/P6	1	10	-	0	0
Code 3: Is surprised	WSN-5/P5	1	10	WSN-1/P1, WSN-10/P10	2	20
Code 4: Pain symptoms	WSN-7/P7	1	10	-	0	0
Code 5: Disgusted	WSN-4/P4	1	10	WSN-9/P9	1	10
Code 6: Does not respond	WSN-7/P7, WSN-8/P8	2	20	WSN-2/P2, WSN-3/P3	2	20

Note: P = parent; WSN = women with special needs.

When examining the opinions of mothers regarding the physical and emotional reactions that women with special needs who have not experienced menarche may exhibit during menstruation, one mother ($n = 1, 10\%$) stated that her daughter may cry because she cannot understand the changes occurring in her body when she sees menstrual bleeding, two mothers ($n = 2, 20\%$) stated that their daughters might be surprised when they see menstrual bleeding, one mother ($n = 1, 10\%$) stated that her daughter might be disgusted by the blood stain, and two mothers ($n = 2, 20\%$) stated that they would not react.

Use of Sanitary Pads by Women with Special Needs

Five coding categories were created in line with mothers' opinions regarding the use of sanitary pads by women with special needs. Data on the distribution of mothers' opinions according to the codes created regarding the use of sanitary pads by women with special needs are presented in Table 6. Women with special needs need to be able to use sanitary pads to manage menstruation correctly. Considering that the acquisition of this skill by women with special needs, even if they have not yet entered the menstruation period, is important and necessary in terms of preventing the problems they may encounter in this period by affecting their level of readiness for the menstruation period, women without menarche experience were included in the current study.

Table 6

Educational Status Regarding the Use of Hygienic Pads by Women with Special Needs

Theme 3: Menstruation management						
Sub-theme: hygienic pad usage						
Coding	Experiencing menarche	<i>f</i>	%	Not experiencing menarche	<i>f</i>	%
Code 1: Does not feel uncomfortable	WSN-5/P5, WSN-6/P6, WSN-7/P7	3	30	WSN-1/P1, WSN-10/P10	2	20
Code 2: Uses it independently, no help needed.	-	0	0	WSN-1/P1	1	10
Code 3: Needs help to use it.	WSN-4/P4, WSN-5/P5, WSN-6/P6, WSN-7/P7, WSN-8/P8	5	50	WSN-2/P2, WSN-10/P10	2	20
Code 4: Becomes uncomfortable.	-	0	0	WSN-3/P3, WSN-9/P9	2	20
Code 5: Rejects the use of the pad, removes and discards it.	-	0	0	WSN-3/P3, WSN-9/P9	2	20

Note: P = parent; WSN = women with special.

Three of the mothers interviewed ($n = 3, 30\%$) stated that they were not uncomfortable with their daughters using sanitary pads. Five of the mothers interviewed ($n = 5, 50\%$) stated that their daughters needed someone else's help to use sanitary pads. One mother described this situation as follows: "I don't know, I do it myself. I change it twice a day. She wants to take it off every time she goes to the bathroom (P8)." None of the mothers of women with special needs who had experienced menarche expressed any concerns about their daughters' use of sanitary pads or indicated that they would refuse to use them.

In interviews with mothers regarding their predictions about the use of sanitary pads by women with special needs who have not experienced menarche, two mothers ($n = 2, 20\%$) reported that their daughters would not be uncomfortable using sanitary pads, One of the mothers who expressed an opinion on this matter stated that her daughter would not need her support in using sanitary pads, saying, "I think she will use them because she stopped using diapers at the age of 4.5, so she knows that they belong to her (P10)." One mother ($n = 1, 10\%$) reported that her daughter would need the support of others in using sanitary pads. Two of the mothers interviewed (P9 and P10) ($n = 2, 20\%$) stated that they believed their daughters would feel uncomfortable using sanitary pads and would refuse to use them, wanting to remove the pad. The mother coded as P9 described this situation as, "...she will feel uncomfortable using the pad."

Educational Status of Women with Special Needs Regarding the Use of Sanitary Pads

Four categories of codes were created in line with the information obtained from the mothers to determine whether women with special needs received training on sanitary pads, which are necessary for managing their menstrual periods, and if so, from which source they benefited. Table 7 presents information on whether women with special needs benefited from training on sanitary pads and the training sources utilized. Women with special needs must benefit from effective education processes and the right resources to acquire sanitary pads. From this point of view, the distribution of mothers' opinions about the educational status and educational resources of women with special needs according to their menarche experiences is presented below.

Table 7

Education Status Regarding Sanitary Pad Use for Women with Special Needs

Theme 4: Education						
Sub-theme: Parents' education provision status and educational sources						
Coding	Experiencing menarche	<i>f</i>	%	Not experiencing menarche	<i>f</i>	%
Code 1: Teacher support	-	0	0	WSN-9/P9	1	10
Code 2: The parent	WSN-8/P8	1	10	WSN-1/P1, WSN-3/P3	2	20
Code 3: Non-parent adult model	WSN-5/P5	1	10	WSN-9/P9	1	10
Code 4: No education received	WSN-4/P4, WSN-6/P6, WSN-7/P7	3	30	WSN-2/P2, WSN-10/P10	2	20

Note: P = parent; WSN = women with special needs.

One of the mothers (P8) ($n = 1, 10\%$) whose daughter had experienced menarche stated that her daughter was unable to use sanitary pads but that she could teach her how to use them by modeling the behavior herself in the future. One of the mothers interviewed (P5) ($n = 1, 10\%$) stated that her daughter could learn this skill by modeling her sisters in addition to herself. Three of the mothers interviewed ($n = 3, 30\%$) stated that they did not provide any training on sanitary pad use and did not use any resources.

One of the mothers ($n = 1, 10\%$) (P9) mentioned that her daughter could receive support from her teachers and her cousins, who are adult role models other than herself, regarding whether women with special needs who have not experienced menarche have received any training on how to use sanitary pads and what resources they have used or would like to use. Three mothers ($n = 3, 30\%$) stated that they themselves could serve as models to help their daughters acquire this skill. One mother who supported this view stated, "We haven't worked on her using it independently yet, but as I said, she can use a daily pad. I didn't want to worry her. I'll show her when the time comes. But I think she'll be able to do it after one or two demonstrations..." (P1). Two of the mothers interviewed ($n = 2, 20\%$) stated that they had not benefited from any training to help their daughters acquire the skill of using sanitary pads. Another mother who expressed this situation said, "It's been three years since WSN2 learned to use the toilet, but we haven't started using pads yet (P2)."

The Effect of Menstruation Periods on the Socialization of Women with Special Needs

Four codes were created in line with the information obtained from the mothers about the effects of menstruation periods on the socialization of women with special needs. Information on the impact of menstruation periods on the socialization of women with special needs is presented in Table 8. The opinions of mothers about the physical and emotional changes experienced by women with special needs during menstruation periods and the effect of having the skills to manage menstruation on their participation in activities that contribute to their socialization in daily life were examined.

When examining the opinions of women with special needs who have experienced menarche regarding their participation in school and extracurricular activities based on their use of sanitary pads during menstruation, three mothers ($n = 3, 30\%$) (P5, P6, P7) reported that their daughters were unable to participate in school and extracurricular activities because they were unable to use sanitary pads. One of the mothers interviewed (P8) stated that her daughter could participate in school-based and extracurricular activities if she had access to sanitary pads. Additionally, another mother ($n = 1, 10\%$) stated that her daughter could participate in school-based activities if she used sanitary pads, but she believed her daughter would have difficulty participating in extracurricular activities and therefore would not be able to attend.

Table 8
The Impact of Menstruation on Socialization

Theme 5: Socialization						
Sub-theme: participation in extracurricular activities and education						
Coding	Experiencing menarche	<i>f</i>	%	Not experiencing menarche	<i>f</i>	%
Code 1: Unable to participate in extracurricular activities if unable to use pads	WSN-5/E5, WSN-6/P6, WSN-7/P7	3	30	WSN-2/P2, WSN-3/P3	2	20
Code 2: Can participate in extracurricular activities if able to use pads	WSN-8/P8	1	10	WSN-1/P1, WSN-3/P3, WSN-9/P9, WSN-10/P10	4	40
Code 3: Cannot attend school if unable to use pads	WSN-5/P5, WSN-6/P6, WSN-7/P7	3	30	WSN-2/P2, WSN-3/P3	2	20
Code 4: Can attend school if able to use pads	WSN-4/P4, WSN-8/P8	2	20	WSN-1/P1, WSN-9/P9, WSN-10/P10	3	30

Note: P = parent; WSN = women with special needs.

Two mothers ($n = 2, 20\%$) (P2 and P3) who expressed their opinions on how the use of sanitary pads by women with special needs who have not experienced menarche affects their participation in school and extracurricular activities reported that their daughters' inability to use sanitary pads prevents them from participating in school and extracurricular activities. One of the mothers expressing this view believes that her daughter cannot participate in the school environment because she cannot use sanitary pads, and therefore adopts the approach of "I don't plan to send her to school. We will do our studies at home (P3)." Four of the mothers interviewed ($n = 4, 40\%$) reported that their daughters could participate in school activities if they used sanitary pads, while three mothers stated that their daughters could participate in extracurricular activities if they used sanitary pads. Examples of the mothers' views on the subject are presented below:

"...No, I don't think so, I think about homeschooling. We already do it in other lessons, we work with the help of the teacher. There are things we are working on right now, we are working on his speech, concepts, colors, I don't know, things he can use in social life. Like wearing and pulling. At that time, we will do activities like this." (P5)

"...I don't send her to school. For example, today I didn't send her to school. Mom asks why I'm not going to school. I said, "Mom, you have your period, your pad may slip, it may be visible, it's very shameful, let's stay home. I asked if you went to the toilet, if your pad is full, she said, "You didn't change it. We do our homework at home, even if it is not as detailed as at school. We usually do housework. For example, we are making pizza right now. Both for help and for teaching. I usually make her do things that will be useful in her daily life, because she needs them too." (P6)

"...No she doesn't. Since she cannot put on the pads herself, the women there have to take care of them, which would be extra torture for them. She will not be able to do many lessons in that environment anyway. When it gets on his clothes, he will not be able to change it. Their teachers also think it would be more reasonable if they didn't come during that period, so I haven't sent them to school during those periods since they were 12 years old. We can't work at home because they don't give us skills since they started school in the last semester." (P7)

Discussion

The use of sanitary pads during menstruation, which all women, whether they have special needs or not, encounter throughout their lives, is not only a basic self-care skill but also crucial in terms of protecting their general health and hygiene (Nurkhairulnisa et al., 2018). While typically developing women can learn this skill by observing adult women around them, obtaining direct information, or benefiting from their experiences, this process can become more complex for women with special needs (Klett & Turan, 2012; Yaacob et al., 2012). The limitations experienced by women with special needs in physical, cognitive, social, and emotional development may affect their use of sanitary pads, and this situation may also differ among women with special needs (Cummins et al., 2020).

The limitations experienced by women with special needs affect their level of acquisition of sanitary pad use and may differ depending on their experience of the menstrual process. In particular, women with special needs who have not experienced menarche may have limited awareness and application levels of this skill (Harvey et al., 2019). Regarding this situation, Wilbur et al. (2019) stated that gaining menstruation-specific skills before the menarche experience can effectively prepare women for this process and minimize the problems they may encounter. In this direction, it can be said that the evaluation of the experiences that women with special needs

with menarche, as well as women with special needs without menarche experience, may have about the menstrual process according to the views of their parents in the current study creates awareness in terms of taking precautions about the problems they may encounter in the future.

In the study, mothers of women with special needs expressed their views on the level of noticing menarche, which is a crucial factor in the ability of women with special needs to carry out the menstrual process. While the mothers of women with special needs who experienced the menarche period stated that their daughters usually noticed the onset of the menstruation period with their own or someone else's warning, the mothers of women with special needs who did not experience menarche stated that they estimated that their daughters could not follow this process independently. This result is similar to the results in the literature. In the study conducted by Retznik et al. (2023), it was reported that women with special needs had limitations in realizing that they had entered the menstruation period. The fact that women with special needs do not recognize the menstruation period is due to their inability to perceive the changes occurring in their bodies entirely or to make sense of these changes (Kang & Chang, 2019). In the findings obtained, the mothers of women with special needs who experienced menarche reported that the main reason why their daughters did not notice menstrual bleeding was that they did not feel discomfort from menstrual bleeding. Similar to this finding, in previous studies, the reason for the difficulties experienced by women with special needs in recognizing the menstruation period was that their awareness of physical changes was not sufficient, and they had not acquired personal hygiene skills (Altundağ & Çakırer-Çalbayram, 2016; Khan et al., 2024).

In this context, for women with special needs to gain an understanding of the biological changes and development that occur during menstruation, families can develop language appropriate to the cognitive levels of their daughters with special needs and communicate that the situations that may arise in this process are a healthy developmental stage. At the same time, visual supports such as pictures and videos about hygiene routines used during this period, physical changes, and how they can react to these changes can be provided to make the menstruation period more understandable by raising awareness among families. These visual support tools can also be developed as words that define emotions or emotional cards to help women with special needs express the emotions they experience. In addition, skills such as changing sanitary pads, cleaning habits, and changing clothes, which are necessary during menstruation, can be integrated into the routines of women with special needs to reduce the level of anxiety experienced by women with special needs in this process and to facilitate their adaptation to this process.

In the present study, it was found that women with special needs exhibit different emotional and physical reactions to menstruation. In this context, mothers of women who did not have menarche experience predicted that their daughters would show emotional responses such as disgust or surprise when menstrual bleeding started if they felt uncomfortable with the feeling of wetness that would usually occur due to bleeding. Similar to this view, the mothers of women with menarche experience stated that their daughters experienced emotional reactions such as crying, sadness, surprise, or disgust. They were worried that there might be a problem in their bodies because they could not make sense of their menstrual bleeding. In the literature, it is emphasized that women with special needs have difficulty understanding their menstrual period, and this situation often triggers their emotional state (Deierlein et al., 2024; Nurkhairulnisa et al., 2018). It can be said that the lack of knowledge about the menstrual period and inadequate physical awareness of women with special needs in perceiving bleeding during menstruation as a problem causes them to exhibit adverse emotional reactions. At the same time, physical symptoms such as bleeding can lead to emotional responses such as fear or panic.

In terms of physical reactions, the findings of the study indicate that most of the women with special needs did not experience pain symptoms during this period, while it is noteworthy that one mother stated that her daughter felt physical pain during this period but did not react to this pain. In the literature, unlike the results of this study, it has been reported that women with special needs, such as IY and ASD, are often anxious and worried during menstruation periods and that pain symptoms during this period can lead to more aggressive behaviors (Harvey et al., 2019). In the current study, it can be said that the fact that the woman with special needs did not react despite experiencing pain symptoms may be due to her lack of cognitive awareness of the menstruation period, limited ability to express pain, and difficulties in emotional and social response. In this case, families can develop skills to identify pain awareness in coping with the pain symptoms that women with special needs may experience during menstruation. For this purpose, families can first be informed about what pain feels like, which parts of the body it can be felt in, and how to describe it. Visual, auditory, or alternative communication tools can be used to express the feeling of pain. At the same time, women with special needs can visit health professionals at regular intervals to evaluate the causes of the pain they experience during menstruation.

Among the findings of the study, it was found that the hygienic pad use of women with special needs who experienced menstruation was the same for all participants; in other words, they could not perform the skill of using a hygienic pad. This finding shows that the menstruation process for women with special needs is not only about a biological change but also involves emotional and cognitive processes (Karthikayini & Arun, 2021). In

the study, it was also among the parents' opinions that some women with special needs felt uncomfortable using sanitary pads and refused to use them. These findings are in line with other studies in the literature. In the study by Karthikayini and Arun (2021), it is stated that sanitary pads are the most challenging area for women with special needs in managing the menstrual period. Similarly, Rahmah and Ratnawati (2022) reported that women with special needs refuse to use sanitary pads and that these processes are mainly carried out by their families. On the other hand, in the current study, it was determined that the mothers of women with special needs who did not experience menarche reported that their daughters would not refuse sanitary pads. However, studies in the literature indicate that women with special needs refuse the use of sanitary pads (Baytur, 2021; Gürbüz, 2018; Öncü et al., 2019; Randall et al., 2024; Tsuda et al., 2024).

In this context, there is a difference between the current study's findings and other studies in the literature. It is thought that factors such as the cognitive levels and sensory sensitivity of women with special needs, their adaptation to routine, their habits of performing personal hygiene, and the fact that the children of the families reporting the opinion have not yet experienced menarche may be effective in this difference. In addition, it is thought that the interviewed mothers may have responded in line with their expectations while trying to predict how their children would react to the use of sanitary pads, and that this situation may vary in the acceptance of the use of sanitary pads by women with special needs.

The fact that women with special needs have knowledge and skills about the menstrual process constitutes an essential dimension of their self-care competencies and participation in social life. In the current study, the situation of women with special needs receiving education about menstruation and utilizing educational resources was addressed through parental experiences. Most of the interviewed mothers stated that their daughters did not receive any education about menstruation. While the mother of one of the women with special needs who had menarche experience said that she was a model to teach her daughter how to use sanitary napkins, the mother of a woman with special needs who did not have menarche experience stated that she could get support from teachers if her daughter went through menstruation. The literature states that women with special needs can acquire personal care skills with the help of environmental supports (modeling, guiding, etc.) (Bidwell & Rehfeldt, 2004; Ünal et al., 2016). In particular, the fact that not all women with special needs who experience menarche can independently perform the skill of using sanitary pads reveals the importance of environmental support and educational activities in acquiring this skill. In the literature, it is stated that prior education of women with special needs in the process of preparation for the menstruation period has significant effects on the prevention of physical, emotional, and social problems they may encounter (Altundağ & Çalbayram, 2016; Gönenç et al., 2020).

However, it was determined both in studies examining the menstrual care skills of women with special needs in the literature (Aktaş & Öncü, 2021; Baytur, 2021; Kaçan & Birol, 2024) and in this study that menstrual care skills are generally acquired after menstruation begins. Correct and effective implementation is vital in acquiring menstrual care skills (Ayar et al., 2024). Because menstrual care practices performed by ignoring hygiene rules lead to the formation of health problems such as genital infections (Tartaç & Özkan, 2011), it can be said that it is important for families to seek expert support in the process of teaching menstrual care skills to their children. At the same time, raising awareness among families and caregivers about this issue and integrating hygiene education into daily life can accelerate the acquisition of this skill. In this direction, it can be said that it is crucial to provide the skills related to the menstruation process before the process begins and to provide planned education programs supported by parents and caregivers.

The current study's findings show that difficulties acquiring the ability to use sanitary pads can negatively affect women's independence and participation in social life. According to the data obtained from the study, it was revealed that women with special needs who could not acquire the ability to use sanitary pads became dependent on their parents during menstruation periods, and this situation reflected negatively on the daily lives of their parents. This finding is in line with the view in the literature that gaining the independence of women with special needs in menstruation processes will facilitate their participation in society and reduce the responsibilities of caregivers in this regard (Thapa & Sivakami, 2017). Women with special needs who experience social limitations due to their inability to use sanitary pads may be perceived as neglected in society and face social exclusion if menstrual blood contaminates their clothes (Anisa, 2019). This situation is a source of concern for families and leads to restrictive practices such as keeping women with special needs at home during menstruation (Randall et al., 2024). Similar to this information from the literature, in the current study, mothers stated that they needed to constantly observe their daughters and follow and guide them in their environment because they could not use sanitary pads. At the same time, they stated that they had to limit their participation in social activities in this process and preferred to spend their time at home.

In this context, starting menstruation-specific hygiene education for women with special needs at an early age, realizing educational practices supported with materials specific to their individual needs, and raising awareness of families about this process may contribute to more effective hygiene management processes, such as the use of sanitary pads. In addition, the study results show that the difficulties experienced by women with special

needs in using sanitary pads can lead to important consequences regarding their privacy perceptions and safety. In the literature, it is reported that the inability of women with special needs to acquire hygienic care processes may also negatively affect their ability to protect their privacy, and this may increase the risks of sexual abuse (Akter, 2021). Therefore, it can be said that the acquisition of the ability to use sanitary pads by women with special needs can help them improve their perception of privacy and protect them from the risks of sexual abuse. In this context, it is thought that the acquisition of the ability to use sanitary pads should be evaluated not only as a personal care skill, but also in terms of recognizing and protecting the individual's bodily boundaries.

The findings obtained in this study provide valuable information regarding understanding parents' difficulties in using sanitary pads by their daughters with special needs. The current study revealed that women with special needs have significant problems in perceiving the menstrual process and acquiring the skills to use sanitary pads. Lack of adequate preliminary information and education about the process causes women to be caught unprepared for this period and to show intense emotional reactions such as crying, disgust, and confusion, and to refuse the use of sanitary pads (Burke & Kearns, 2019; Sezgin & Başıbakkal, 2015). In addition, during the research process, it was noteworthy that families hesitated to express their opinions on issues related to menstruation. Cultural taboos, perception of privacy, lack of knowledge, and a sense of embarrassment are the basis of this hesitation (Zinda et al., 2024). This situation causes families to have difficulty in providing sexual health education to their children and to avoid open communication (Cologon, 2016). There is a need for structured training programs to increase the level of knowledge of families on the subject and to support menstruation-specific communication skills of women with special needs (e.g., using visual, auditory, and physical supportive tools, making explanations with simple and straightforward statements) (Altundal & Akin, 2021; Saxe & Flaherty, 2017).

In conclusion, difficulties in sanitary pad use directly affect women with special needs and their families. Families' obligations to provide physical assistance for the use of sanitary pads can put families in a demanding situation, both in terms of time and labor, and by causing them to feel anxiety and inadequacy about their daughters' inability to protect their privacy and hygiene (Altundal & Akin, 2021). Regarding these stress factors experienced by families, Kang and Chang (2019) reported that the failure of women with special needs to acquire menstrual care skills increases the psychological stress factors of families. The current study determined that mothers had difficulties in this regard and faced an additional responsibility in fulfilling their children's menstrual care skills, which affected their domestic responsibilities and social lives. In this context, families should start educating their daughters with special needs about the menstrual process from an early age. Raising awareness of families and increasing access to health and education specialists who can support women with special needs can be considered basic steps to improve the quality of life of women with special needs and their families.

This study contributes to the literature by comprehensively evaluating the hygienic pad use skills of women with different special needs diagnoses and the difficulties families face in the menstrual process. In the literature, some studies include the views of families on the menstrual care skills of women with special needs (Aktaş, 2020; Akter, 2021; Öncü et al., 2019; Thapa & Sivakami, 2017). It can be said that the current study differs from the studies in the literature in terms of evaluating the hygienic pad use skills of women with different special needs diagnoses in terms of the difficulties experienced by the families and enabling the problems that may be encountered during the menstruation period to be addressed from a broader perspective. In addition, the inclusion of women with special needs who do not have a menarche experience in the current study reveals the importance of providing the necessary training before the menstruation period by increasing the awareness of their caregivers. In this respect, it is thought that this study contributes to studies addressing the difficulties experienced by women with special needs during menstruation and offers important implications for supporting their independence.

In addition to the contributions of this study, there are also limitations. The first limitation is that only the mothers' views of women with special needs regarding their ability to use sanitary pads were examined. This situation limits the study's findings to the mothers' perspective. In future studies, examining the hygienic pad use skills of women with special needs is recommended from a broader perspective. The perspectives of women with special needs, other caregivers (siblings, primary caregivers, etc.), and teachers can also be addressed. Another limitation is that the interviews were conducted with a limited number of participants and for a short duration due to the sensitivity of the issues involving the menstruation skills of women with special needs. Mainly due to social and cultural reasons, the participants' reactions were limited, which limited the ability to obtain more in-depth information on the subject.

Accordingly, it is recommended that future research be conducted with larger participant groups and different data collection methods. Finally, it is stated in the literature that studies on sexual education in special education in Türkiye are limited (e.g., Er et al., 2016; Güçlü & Özerk, 2021; Teke & Melekoğlu, 2022). In this context, it is thought that the current study can fill a critical gap by revealing the views and experiences of parents. Considering the family support in the acquisition of menstrual care skills, such as the use of sanitary pads by women with special needs, it is thought that the competencies of their families should be improved first. For this

reason, applied studies and experimental research should be planned, and family education programs related to the menstrual care skills of women with special needs should be carried out in future studies.

In future studies, single-subject and experimental studies can be planned to train women with special needs on preparing for menstruation, changing pads, and managing emotional changes during menstruation. In future studies, it can be said that families should have more information about the menstrual period and effective strategies should be developed to increase their awareness on this issue. In order to inform women with special needs and their families about this issue, it is important to develop in-service training, conferences, and programs by making arrangements for politicians, experts, and teachers. In this direction, it can be said that families should be trained, and studies should be expanded to raise awareness about sexual health issues in society.

References

- Akbaş, T., & Sanberk, İ. (2012). İlk menstrüasyon ve ejakülasyon deneyimi: Hazırlık ön yaşantılar ve ön bilgilerin cinsel tutum ve davranışlarla ilişkisinin incelenmesi [The first menstruation and ejaculation experience: An investigation of the relationship between preparatory prior experiences and prior knowledge with sexual attitudes and behaviors]. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(3), 323-338. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/50796>
- Akman-Dömbekci, H., & Erişen, M. A. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme tekniği [Interview technique in qualitative research]. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel sayı 2), 141-160. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1227330>
- Aktaş, G. (2020). *Zihinsel yetersizliği olan ergenin menstrüasyon öz bakım becerisini geliştirmede hemşire ve ebeveyn eğitiminin karşılaştırmalı etkililiği [The comparative effectiveness of nurse and parent education in developing menstrual self-care skills of an adolescent with intellectual disability]* (Tez Numarası: 644722) [Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aktaş, G., & Öncü, E. (2023). Comparison of menstrual care skills training programs provided to girls with intellectual disabilities by a healthcare professional and caregivers: A randomized controlled trial. *Journal of Intellectual Disabilities*, 27(3), 746-761. <http://dx.doi.org/10.1177/17446295221101759>
- Akter, M. (2021). *Mothers' experiences on menstrual care management of girls with intellectual disabilities* (Master's thesis, University of Dhaka). <http://202.4.109.28:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/673/Masuda%20Akter.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Altundağ, S., & Çalbayram, N. Ç. (2016). Teaching menstrual care skills to intellectually disabled female students. *Journal of Clinical Nursing*, 25 (13-14), 1962-8. <https://doi.org/10.1111/jocn.13215>
- Altundal, E., & Akın, B. (2021). Zihinsel yetersizliği olan bireylerde cinsel sağlık eğitimi: Hemşirelik yaklaşımı [Sexual health education in individuals with intellectual disabilities: Nursing approach]. *Türkiye Klinikleri Halk Sağlığı Hemşireliği-Özel Konular*, 7(2), 143-150. <https://doi.org/10.5336/publichealth.2021-83929>
- Anisa, A. T. (2019). *Pubertal challenges in female adolescents with autism spectrum disorder: Mother's perspective* (Unpublished undergraduate thesis, University of Dhaka). <http://library.crp-bangladesh.org:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/523/Adiba%20Tafhim%20Anisa.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Argan, M. T., Demiray, S., & Mersin, S. (2023). Türkiye'de kadınların menstrüel kaplara yönelik görüşleri [Women's views on menstrual cups in Turkey]. *Sağlık ve Toplum*, 33(1), 84-93. <https://ssyv.org.tr/wp-content/uploads/2023/04/10-Turkiyede-Kadinlarin-Menstruel-Kaplara-Yonelik-Gorusleri.pdf>
- Armah-Ansah, E. K., Osei, D., Seidu, A., & Ahinkorah, B. O. (2023). Challenges and coping strategies adopted for effective menstrual hygiene management among adolescents with intellectual disability and their caregivers: A qualitative study. *Journal of Disability Studies*, 9(1), 25-30. <http://www.pubs.iscience.in/journal/index.php/jds/article/view/1418>
- Arslan, E. (2022). Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik [Validity and reliability in qualitative research]. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51, 395-407. <https://doi.org/10.30794/pausbed.1116878>
- Ayar, D., Polat, F., & Karasu, F. (2024). Ergenlere verilen menstrüel hijyen eğitiminin menstrüasyon davranışları ve öz yeterlik düzeylerine etkisi: Randomize kontrollü bir çalışma [The effect of menstrual hygiene education given to adolescents on menstrual behaviors and self-efficacy levels: A randomized controlled study]. *Anatolian Journal of Health Research*, 5(3), 226-233. <https://doi.org/10.61534/anatoljhr.1511941>
- Aybak, T., & İpek, M. (2021). Ergenlik dönemindeki çocuğa sahip ebeveynlerin yaşadıkları sorunlar [Problems experienced by parents of adolescents]. *Aydın Sağlık Dergisi*, 7(2), 141-165. https://doi.org/10.17932/IAU.ASD.2015.007/asd_v07i2004
- Baytur, R. (2021). *Zihinsel engelli adölesanlarda menstrüasyon yönetimi: Bakım verici perspektifi [Menstrual management in adolescents with intellectual disabilities: A caregiver perspective]* (Tez Numarası: 685580) [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Bidwell, M. A., & Rehfeldt, R. A. (2004). Using video modeling to teach a domestic skill with an embedded social skill to adults with severe mental retardation. *Behavioral Interventions: Theory & Practice in Residential & Community-Based Clinical Programs*, 19(4), 263-274. <https://doi.org/10.1002/bin.165>
- Burke, L., & Kearns, T. (2019). Supporting menstrual health for people with intellectual disabilities: A review of literature and guidance. *British Journal of Learning Disabilities*, 47(4), 233-240. <https://doi.org/10.1111/bld.12288>
- Bülbül, İ., & Karataş, K. (2023). Zihinsel yetersizliği olan bireylerin cinsel yaşamları: Ebeveynlerin bakış açısından bir değerlendirme [Sexual lives of individuals with intellectual disabilities: An evaluation from the perspective of parents]. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 58, 2577-2614. <https://doi.org/10.53444/deubefed.1291527>
- Carmine, L., & Fisher, M. (2022). Menstrual and reproductive health in female adolescents with developmental disabilities. *Current Problems in Pediatric and Adolescent Health Care*, 52(8), 101-243. <https://doi.org/10.1016/j.cppeds.2022.101243>
- Chou, Y. C., Wehmeyer, M. L., Palmer, S. B., & Lee, J. (2017). Comparisons of self-determination among students with autism, intellectual disability, and learning disabilities: A multivariate analysis. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 32(2), 124-132. <https://doi.org/10.1177/1088357615625059>
- Crouch, M., & McKenzie, H., (1999) A social perspective for menarche? *Journal of Youth Studies* 2(2), 213-225. <https://doi.org/10.1080/13676261.1999.10593036>
- Cummins, C., Pellicano, E., & Crane, L. (2020). Supporting minimally verbal autistic girls with intellectual disabilities through puberty: Perspectives of parents and educators. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 50(7), 2439-2448. <https://doi.org/10.1007/s10803-018-3782-8>
- Çobanoğlu, C., & Karabekiroğlu, K. (2018). Ergenlik döneminde bilişsel, duygusal, ahlaksal ve sosyal gelişim [Cognitive, emotional, moral, and social development in adolescence]. *Türkiye Klinikleri Çocuk Psikiyatri Özel Sayı*, 4(2), 7-12. <https://www.turkiyeklinikleri.com/article/en-ergenlik-doneminde-bilissel-duygusal-ahlaksal-ve-sosyal-gelisim-82590.html>
- Deierlein, A. L., Park, C., Patel, N., Gagnier, R., & Thorpe, M. (2024). Mental health outcomes across the reproductive life course among women with disabilities: A systematic review. *Archives of Women's Mental Health*, 1-18. <https://doi.org/10.1007/s00737-024-01506-5>
- Dündar, T., & Özsoy, S. (2018). Menstrüel hijyen ve görme engelliler [Menstrual hygiene and individuals with visual impairments]. *Journal of Education & Research in Nursing*, 15(3), 192-194.
- Edwards, R., & Holland, J. (2013). *What is qualitative interviewing?* Bloomsbury Academic.
- Enoch, A., Nadutey, A., Afful, B. F., & Anokye, R. (2020). Menstrual hygiene management: Challenges and coping strategies for adolescents with disabilities in the Kumasi Metro of Ghana. *Disability, CBR & Inclusive Development*, 31(2), 77-91. <https://doi.org/10.47985/dcidj.364>
- Er, R. K., Büyükbayraktar, Ç. G., & Kesici, Ş. (2016). Developing a sexual education program for students with special education needs. *Turkish Journal of Education*, 5(4), 224-234. <https://doi.org/10.19128/turje.267920>
- Flavin, M., Shore, B. J., Miller, P., & Gray, S. (2019). Hormonal contraceptive prescription in young women with cerebral palsy. *Journal of Adolescent Health*, 65(3), 405-409. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2019.03.010>
- Flick, U. (2015). *Introducing research methodology: A beginner's guide to doing a research project*. Sage.
- Frawley, P., & Wilson, N. J. (2016). Young people with intellectual disability talking about sexuality education and information. *Sexuality And Disability*, 34(4), 469-484. <https://doi.org/doi:10.1007/s11195-016-9460-x>
- Goli, S., Noroozi, M., & Salehi, M. (2020). Parental experiences about the sexual and reproductive health of adolescent girls with intellectual disability: A qualitative study. *Iranian Journal Of Nursing And Midwifery Research*, 25(3), 254-259. https://doi.org/10.4103/ijnmr.IJNMR_258_19
- Gönenç, I. M., Çakırer-Çalbayram, N., Altundağ, S., & Aktaş, Ö. (2020). Öğretilebilir zihinsel engelli kız ergenlere verilen menstruasyon hijyen eğitiminin etkinliğinin belirlenmesi [Determining the effectiveness of menstrual hygiene education provided to girls with teachable intellectual disabilities]. *Ankara Medical Journal*, 20(1), 57-68. <https://doi.org/10.5505/amj.2020.01643>

- Gray, S. H., Wylie, M., Christensen, S., Khan, A., Williams, D., & Glader, L. (2021). Puberty and menarche in young females with cerebral palsy and intellectual disability: A qualitative study of caregivers' experiences. *Developmental Medicine & Child Neurology*, 63(2), 190-195. <https://doi.org/10.1111/dmcn.14698>
- Güçlü, A., & Özerk, H. (2021). Türkiye'de 2000-2018 yılları arasında örgün eğitim kurumları kapsamında cinsel sağlık eğitimlerine ilişkin çalışmaların incelenmesi ve değerlendirilmesi [Examination and evaluation of studies on sexual health education in formal education institutions in Turkey between 2000 and 2018]. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(39), 958-982. <https://doi.org/10.26466/opus.922603>
- Gürbüz, S. (2018). *Ergenlik dönemindeki zihin yetersizliği olan bireylerin cinsel gelişim özelliklerinin ebeveyn görüşleri ile değerlendirilmesi: Bir ölçek geliştirme çalışması [Evaluation of the sexual development characteristics of individuals with intellectual disabilities in adolescence through parental opinions: A scale development study]* (Tez Numarası: 519267) [Yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Hansen, A. (2003). İçerik çözümlemesi In (M. S. Çebi, Trans.). *İletişim araştırmalarında içerik çözümlemesi [Content analysis in communication research]* (pp. 49-102). Alternatif Yayınları.
- Harvey, K., Mano, P., Lakshminarayana, I., & Gupta, S. (2019). Menstruation matters: The impact of menstruation on girls and young women with severe learning difficulties and their families. 95(7), 526-530. <https://doi.org/10.1136/archdischild-2019-rcpch.464>
- Hennegan, J., Winkler, I. T., Bobel, C., Keiser, D., Hampton, J., Larsson, G., Chandra-Mouli, V., Plesons, M., & Mahon, T. (2021). Menstrual health: A definition for policy, practice, and research. *Sexual and Reproductive Health Matters*, 29(1), 31-38. <https://doi.org/10.1080/26410397.2021.1911618>
- Kaçan, H., & Birol, Z. (2024). The impact of an applied menstrual self-care education program given to adolescents with intellectual disabilities and their mothers on their knowledge, skills, and anxiety levels [Zihinsel engelli ergenlere ve annelerine verilen uygulamalı menstruasyon öz bakım eğitim programının bilgi, beceri ve anksiyete düzeyleri üzerindeki etkisi]. *International Journal of Developmental Disabilities*, 1-10. <https://doi.org/10.1080/20473869.2024.2411505>
- Kang, Y. S., & Chang, Y. J. (2019). Using a motion-controlled game to teach four elementary school children with intellectual disabilities to improve hand hygiene. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 32(4), 942-951. <https://doi.org/10.1111/jar.12587>
- Karthikayini, S., & Arun, S. (2021). Challenges faced by primary caretakers of adolescent girls with intellectual disability during their menstrual cycle in Puducherry: A mixed method study. *Indian Journal of Community Medicine*, 46(3), 416-420. https://doi.org/10.4103/ijcm.ijcm_433_20
- Kaydrak, M., Yılmaz, B., Azak, M., & Bilge, Ç. (2023). Effectiveness of menstruation hygiene skills training for adolescents with autism. *World Journal of Psychiatry*, 13(11), 958. <https://doi.org/10.5498/wjp.v13.i11.958>
- Khan, M. N., Khanam, S. J., Chowdhury, A. R., Hossain, R., Kabir, M. A., & Alam, M. B. (2024). Menstrual hygiene management among reproductive-aged women with disabilities in Bangladesh. *Health Science Reports*, 7(10), e70145. <https://doi.org/10.1002/hsr2.70145>
- Kilci- Erciyas, Ş., Cirban- Ekrem, E., Kalaycı, M., Şahin, N. A., & Aydoğmuş, A. (2022). Üreme çağındaki kadınların menstrüel kap kullanımına ilişkin bilgi ve tutumları [Knowledge and attitudes of women in reproductive age towards menstrual cup usage]. *Batı Karadeniz Tıp Dergisi*, 6(1), 115-124. <https://doi.org/10.29058/mjwbs.1023079>
- Kirk, S. A., Gallagher, J. J., Coleman, M. R., & Anastasiow, N. J. (2015). *Educating exceptional children* (pp. 560). Cengage Learning.
- Klein, D. A., Gawrys, B. L., & Sylvester, J. E. (2015). Menstrual concerns in an adolescent with disabilities. *American Family Physician*, 92(9), 823-831.
- Klett, L. S., & Turan, Y. (2012). Generalized effects of social stories with task analysis for teaching menstrual care to three young girls with autism. *Sexuality and Disability*, 30(3), 319-336. <https://doi.org/10.1007/s11195-011-9244-2>
- Knott, E., Rao, A. H., Summers, K., & Teeger, C. (2022). Interviews in the social sciences. *Nature Reviews Methods Primers*, 2(1), Article 73, 1-15. <https://doi.org/10.1038/s43586-022-00150-6>

- Kurtoğlu, S., & Cavkaytar, A. (2021). Zihin yetersizliği olan bireylere kişisel bakım becerilerinin öğretiminde bir aile eğitimi programının etkililiği [The effectiveness of a family education program in teaching personal care skills to individuals with intellectual disabilities]. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 23(1), 53-81. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.756223>
- Kürtüncü, M., & Kurt, A. (2020). Sexual education and development in children with intellectual disability: Mothers' opinions. *Sexuality and Disability*, 38(3), 455-468. <https://doi.org/10.1007/s11195-020-09638-z>
- Lincoln, S. Y., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage.
- Mason, L., & Cunningham, C. (2008). An exploration of issues around menstruation for women with Down syndrome and their carers. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 21(3), 257-267. <https://doi.org/10.1111/j.1468-3148.2007.00406.x>
- McLay, L., van Deurs, J., Gibbs, R., & Whitcombe-Dobbs, S. (2021). Empirically supported strategies for teaching personal hygiene skills to people with intellectual disabilities. In R. Lang & P. Sturmey (Eds.), *Adaptive behavior strategies for individuals with intellectual and developmental disabilities: Evidence-based practices across the life span* (pp. 47-72). Springer Nature Switzerland AG. https://doi.org/10.1007/978-3-030-66441-1_3
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2002). Reflections and advice. In A. M. Huberman & M. B. Miles (Eds.), *The qualitative researcher's companion* (pp. 393-397). Sage Publications.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldaña, J. (2018). *Qualitative data analysis: A methods source book*. Sage Publications.
- Nurkhairulnisa, A. I., Chew, K. T., Zainudin, A. A., Lim, P. S., Shafiee, M. N., Kampan, N., Wan Ismail, W.S., Grover, S., & Nur Azurah, A. G. (2018). Management of menstrual disorder in adolescent girls with intellectual disabilities: A blessing or a curse? *Obstetrics and Gynecology International*, 2018(1), 9795681. <https://doi.org/10.1155/2018/9795681>
- Orum-Çattık, E., & Ergenekon, Y. (2019). Otizm spektrum bozukluğu olan bireylere bağımsız yaşam becerilerinin öğretildiği araştırmaların incelenmesi [A review of studies teaching independent living skills to individuals with autism spectrum disorder]. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 572-607. <https://doi.org/10.18039/ajesi.577594>
- Öncü, E., Aktaş, G., Vayisoğlu, S. K., & Karakuş, E. (2019). Zihinsel engelli ergenlerin cinsel gelişim özellikleri ve ailelerin yaşadığı güçlükler: Tanımlayıcı çalışma [Sexual development characteristics of adolescents with intellectual disabilities and the difficulties faced by families: A descriptive study]. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(3), 413-425. <https://doi.org/10.26559/mersinsbd.553739>
- Özdemir, H. (2019). *Görme engelli kadınların genital hijyen davranışlarının belirlenmesi [Determination of genital hygiene behaviors of women with visual impairments]* (Tez Numarası: 612558) [Yüksek lisans tezi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Patage, D. P., Holyachi, S., Badesab, B., Nawaz, A. S., & Shankar, K. (2015). Reproductive and sexual health needs among differently abled individuals in the rural field practice area of a medical college in Karnataka, India. *International Journal of Medical Science and Public Health*, 4(7), 964-968. <https://doi.org/10.5455/ijmsph.2015.02032015206>
- Power, R., Wiley, K., Muhit, M., Heanoy, E., Karim, T., Badawi, N., & Khandaker, G. (2020). 'Flower of the body': Menstrual experiences and needs of young adolescent women with cerebral palsy in Bangladesh, and their mothers providing menstrual support. *BMC Women's Health*, 20(160), 1-9. <https://doi.org/10.1186/s12905-020-01032-3>
- Pownall, J. D., Jahoda, A., & Hastings, R. P. (2012). Sexuality and sex education of adolescents with intellectual disability: mothers' attitudes, experiences, and support needs. *Intellectual and developmental disabilities*, 50(2), 140-154. <https://doi.org/10.1352/1934-9556-50.2.140>
- Prabhakar, J., Aswin, M. G., Nazar, A. F., Adarsh, M. S., PJ., J. J., Nisam, A. P., Krisha Priya, M. J. & Mini, G. K. (2025). Exploring menstrual hygiene management practices among displaced coastal women in Kerala, India. *The Journal of Climate Change and Health*, 21, 100375. <https://doi.org/10.1016/j.joclim.2024.100375>
- Rahmah, S., & Ratnawati, R. (2022). The meaning of menstruation in women with mild disabilities. *Indonesian Journal of Disability Studies*, 9(1), 49-66. <https://doi.org/10.21776/ub.ijds.2022.009.01.04>

- Randall, K. N., Hopkins, C. S., & Drew, H. (2024). Menstrual education programs for girls and young women with intellectual and developmental disabilities: A systematic review. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 37(4), 3264. <https://doi.org/10.1111/jar.13264>
- Retznik, L., Wienholz, S., Höltermann, A., Conrad, I., & Riedel-Heller, S. G. (2023). "It gives me, as her caregiver, a sense of security." Young people with intellectual disability and their experiences with sexuality, menstruation, gynecological treatment and contraception: A follow-up analysis of parents' and caregivers' perspectives. *Sexuality and Disability*, 41(1), 97-116. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-1682645/v1>
- Saraç, H. (2017). Türkiye'de okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin yapılan araştırmalar: İçerik analizi çalışması [Research on out-of-school learning environments in Turkey: A content analysis study]. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 60-81. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/339611>
- Saxe, A., & Flaherty, M. (2017). Navigating menstruation: A review of the challenges experienced by individuals with autism spectrum disorders and their caregivers. *Journal of Pediatric and Adolescent Gynecology*, 30(3), 354-361. <https://doi.org/10.1016/j.jpag.2016.10.007>
- Sezgin, H., & Başbakkal, Z. (2015). Zihinsel engelli adölesanlarda menstrüel hijyen yönetimi: Annelerin yaşadığı sorunlar [Menstrual hygiene management in adolescents with intellectual disabilities: Problems experienced by mothers]. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 31(1), 1-12. <https://dergipark.org.tr/en/pub/egehemsire/issue/49034/625603>
- Somel, N. (2024). Nitel araştırmada görüşme ve görüşme soruları: Eğitim sosyolojisinden ampirik örnekler [Interviews and interview questions in qualitative research: Empirical examples from the sociology of education]. *Boğaziçi University Journal of Education*, 41(2), 141-156. <https://doi.org/10.52597/buje.134610>
- Tartaç, Y., & Özkan, S. (2011). Lise öğrencilerinin menstruasyon hijyen konusunda bilgi/tutumları ve eğitimin etkinliğini değerlendirme [Evaluation of high school students' knowledge/attitudes on menstrual hygiene and the effectiveness of education]. *Gazi Medical Journal*, 22(2), 27-32. <https://doi.org/10.5152/gmj.2011.07>
- Taşkın, L. (2016). *Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği [obstetrics and women's health nursing]*. Nobel Kitabevi.
- Teke, H., & Melekoğlu, M. (2022). Erken çocukluk dönemi cinsel eğitim çalışmalarının incelenmesi: Sistemantik bir derleme [A review of early childhood sexual education studies: A systematic review]. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 144-160. <https://doi.org/10.53629/sakaefd.1106519>
- Tekinarslan, İ. Ç., & Eratay, E. (2013). Zihinsel yetersizliği olan bireylerin ergenlik dönemine uyum sürecinde ebeveyn davranışlarının incelenmesi [Examining parental behaviors in the adolescence adjustment process of individuals with intellectual disabilities]. *Education Sciences*, 8(3), 363-374. <http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2013.8.3.1C0592>
- Thapa, P., & Sivakami, M. (2017). Lost in transition: Menstrual experiences of intellectually disabled school-going adolescents in Delhi, India. *Waterlines*, 36(4), 317-338. <http://www.jstor.org/stable/26600803>
- Tsuda, S., Maruyama, Y., Muroka, C., Kondo, C., & Takada, S. (2024). Assessing the effectiveness of menstrual health education in Japan: A non-randomized comparative study of adolescent girls with typical development and those with intellectual disabilities and high support needs. *Journal of Intellectual Disabilities*, 28(1), 93-103. <https://doi.org/10.1177/17446295241281394>
- Turan-Gürhopur, F. D., & İşler-Dalgıç, A. (2017). Zihinsel yetersiz çocuğu olan ebeveynlerde aile yükü [Family burden in parents of children with intellectual disabilities]. *Journal of Psychiatric Nursing/Psikiyatri Hemşireleri Derneği*, 8(1), 9-16. <http://dx.doi.org/10.14744/phd.2017.87609>
- Ünal, M., Ece, A. S., & Yıkılmış, A. (2016). Zihin engelli çocuklara öz bakım becerilerinin şarkı yoluyla öğretilmesi [Teaching self-care skills to mentally retarded children with the song]. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(17), 139-153. <https://dergipark.org.tr/en/pub/makusobed/issue/45268/567020>
- Varol, N. (2004). *Öz bakım becerilerinin öğretimi [Teaching self-care skills]* (2nd ed.). Kök Yayıncılık.
- Wilbur, J., Mahon, T., Torondel, B., Hameed, S., & Kuper, H. (2019). Feasibility study of a menstrual hygiene management intervention for people with intellectual impairments and their carers in Nepal. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(19), 1-14. <https://doi.org/10.3390/ijerph16193750>

- Wilbur, J., Morrison, C., Iakavai, J., Shem, J., Poilapa, R., Bambery, L., Baker, S., Tanguay J., Sheppard, P., Banks, L. M., & Mactaggart, I. (2022). "The weather is not good": Exploring the menstrual health experiences of menstruators with and without disabilities in Vanuatu. *The Lancet Regional Health - Western Pacific*, 17, 100314. <https://doi.org/10.1016/j.lanwpc.2021.100314>
- Yaacob, N., Nasir, N. M., Jalil, S. N., Ahmad, R., Rahim, N. A. R. A., Yusof, A., & Ghani, N. A. A. (2012). Parents or caregiver's perception on menstrual care in individuals with down syndrome. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 36, 128-136. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.03.015>
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi [Basic features of qualitative research methods and its place and importance in educational research]. *Eğitim ve Bilim*, 23(112), 7-17. <https://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5326/1485>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri [Qualitative Research Methods in Social Sciences]*. Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri [Qualitative research methods]* (10th ed.). Seçkin Yayınevi.
- Zinda, A. R. P., Riskiyani, S., & Nasir, S. (2024). Menstrual hygiene: Barriers and support for adolescents with intellectual disability. *International Journal of Chemical and Biochemical Sciences*, 25(19), 819-823. <https://doi.org/10.62877/96-IJCBS-24-25-19>